

Verslag concept

Commissie Natuur, Landbouw en Gezondheid

Datum commissievergadering	:	20 september 2021
Commissievoorzitter	:	Mw. N.M. van der Waart
Commissie-adviseur	:	Mw. S. Neeskens
Telefoonnummer/e-mail	:	023-514 52 82 / neeskenss@noord-holland.nl

Aanwezig:

Commissievoorzitter	:	mw. N.M. van der Waart
Plv. commissiegriffier (ochtend)	:	mw. M. van Boheemen
Commissiegriffier (middag)	:	mw. S. Neeskens
Leden van de commissie:		
50PLUS/PVDO	:	--
CDA	:	mw. D.A.J. Dekker (CDA) (duo-commissielid) en mw. W. Koning-Hoeve
CU	:	M.C.A. Klein
DENK	:	E.S.J. Mangal (duo-commissielid) (<i>via MS Teams</i>)
D66	:	mw. L. Gonggrijp, mw. A.C. Kapitein, H.S. Mulder en mw. A.J.C.E. Strens
Fractie Baljeu	:	--
FvD	:	--
GroenLinks	:	M.T. Cardol en mw. A. Er (<i>via MS Teams</i>)
JA21	:	G.H.J. Kohler en I.J.M. Mantel (<i>via MS Teams</i>)
PvdA	:	mw. A.A.J. Jellema en G.J. Leerink
PvdD	:	I. Kostic en F.A.S. Zoon
PVV	:	R. van Tiggelen (duo-commissielid)
SP	:	mw. H. Bouhlef (duo-commissielid) en mw. J.M.E. de Groot
VVD	:	N.A.L. Roosendaal en B.G.P. de Wit

Gedeputeerden: C. Loggen (VVD), J. Olthof (PvdA), mw. E. Rommel (VVD),
E. Stigter (GL) en mw. I. Zaal (D66)

Afwezig: R.J. Dekker (FvD), mw. J.K. Hoogendoorn-van der Maarl (CU) en
H.K. Kerklingh (FvD)

Notulist: mw. F.E. Bijvoet (Moneypenny BV) (ochtend)
mw. I. Vos (Moneypenny BV) (middag)

Agenda

- 40 1. Opening en mededelingen
2. Vaststelling van de agenda, het verslag van de vorige vergadering, lange termijn agenda, moties- en toezeggingenlijsten en C-agenda
3. Inspreekhalftuur
4. A-agenda Leefbaarheid, gezondheid en milieu
45 4.a Zienswijze PS op de resultaatbestemming 2020 van de Omgevingsdienst Flevoland, Gooi & Vechtstreek
5. Rondvraag gedeputeerde Stigter (OD NHH en OFGV)
6. A-agenda Leefbaarheid, gezondheid en milieu
6.0 Inspreekbijdragen agendapunt 6 (zie toelichting)
50 6.a RIVM-rapport Depositieonderzoek IJmond 2020
6.b Informatievoorziening VTH bij provinciale bedrijven d.d. 14 september 2021
7. Rondvraag gedeputeerde Olthof (Leefbaarheid, Gezondheid en Milieu en OD NZKG en ODIJ)
8. Lunch
9. Tweede begrotingswijziging
55 9.a Financiën: Voordracht Tweede begrotingswijziging 2021
10. A-agenda Recreatie
10.a Bestuursbureau recreatieschappen organisatieverordening
11. B-agenda Dierenwelzijn
11.a Afdoeningsvoorstel Motie 50 Incidentele subsidie coronasteun opvangcentra voor wilde dieren
60 12. Rondvraag gedeputeerde Zaal
13. B-agenda Water
13.a Agenderingsverzoek VVD: de brief waterrecreatie IJsselmeergebied van de C- naar de B-agenda te verplaatsen
65 14. Rondvraag gedeputeerde Loggen (Water, WED, CPMR)
15. B-agenda Natuur
15.a Verzoek PvdD brief van de C- naar B-agenda inzake Goedkeuring Faunabeheerplan Ganzen
15.b.1 Aanvraag Uitvoeringsprogramma Natuur Noord-Holland 2021-2023
15.b.2 Programma Natuur, aanvullende stukken voor commissie NLG
70 15.c Afdoeningsvoorstel Motie 149-2020 bescherming bedreigde diersoorten
15.d Afdoeningsvoorstel Motie 92-2019 groencertificaten
16. Rondvraag gedeputeerde Rommel
17. C-agenda Natuur en Landschap, Grond, Bodemdaling, Programma Aanpak Stikstof
17.a Natuur: Brief hangbuikzwijntjes lopen al 20 jaar op veldje in Huizen (C-agenda NLG 20-09-2021)
75 17.b Natuur: Bestuurlijke Informatiebrief Goois Natuurreservaat (C-agenda NLG 20-09-2021)
17.c Fauna: Opvolgingsonderzoek boekjaarsubsidie Faunabeheereenheid Noord-Holland (C-agenda NLG 20-09- 2021)
17.d Grond: Grondverkoop aan TenneT en Liander t.b.v. realisatie transformatorstation op SLP-zuid (C-agenda NLG 20-09-2021)
80 17.e Natuur: Brief toekomst landschap Gooi en de Vechtstreek (C-agenda NLG 20-09-2021)
18. C-agenda Water
18.a Water: Brief waddenvereniging Aardgaswinning Waddenzee (C-agenda NLG 20-09-2021)

- 18.b Water: persbericht Gaswinning Waddenzee Ternaard (C-agenda NLG 20-09-2021)
- 85 19. C-agenda Landbouw, Recreatie & Dierenwelzijn
- 19.a Recreatie: Wijziging verordening Plassenschap Loosdrecht (C-agenda NLG 20-09-2021)
- 19.b Recreatie: Brief participanten reacties op zienswijzen jaarstukken recreatieschap
Spaarnwoude (C-agenda NLG 20-09-2021)
20. C-agenda Leefbaarheid, Gezondheid en Milieu
- 90 20.a Mobiliteit/Milieu/Klimaat: Ingekomen mail Verzoek optreden tegen Milieu en
Verkeershinder (C-agenda M&B -trekker- 06-09-2021, NLG en RWK 20-09-2021)
21. C-agenda Algemeen
22. Sluiting

95

100 **1. Opening en mededelingen**

De **voorzitter** opent de commissievergadering NLG om 10.10 uur en heet alle aanwezigen van harte welkom.

Mededelingen voorzitter:

- 105 • Er is een quorum vastgesteld.
- Hedenmiddag wordt op hybride wijze vergaderd. Een deel van de commissieleden is fysiek aanwezig in de Statenzaal en aangrenzende ruimtes. Daarnaast is een aantal commissieleden digitaal aanwezig via MS Teams, te weten mevrouw Er (GL), de heer Mangal (DENK) en de heer Mantel (CU).
- 110 • De commissie NLG verwelkomt vandaag voor het eerst duo-commissielid mevrouw Heidi Bouhlef van de SP, die de heer Smaling opvolgt.
- Voorts heet de voorzitter de heer Sijmen Mulder van D66 welkom. Hij volgt de heer Vink op als plaatsvervangend commissielid.
- Er is een bericht van verhindering ontvangen van mevrouw Hoogendoorn-van der Maarl (CU) en
- 115 en de voltallige fractie van Forum voor Democratie.
- In navolging van de geldende coronamaatregelen dient tijdens de commissievergadering de 1,5 meter afstand in acht te worden genomen.
- Na ieder agendapunt zal de voorzitter inventariseren of de fracties dan wel Gedeputeerde Staten (GS) een wisseling van woordvoerder in de Statenzaal wensen. Indien nodig zal de
- 120 vergadering enkele ogenblikken geschorst worden om een dergelijke wisseling mogelijk te maken.
- De commissieleden die digitaal het woord willen voeren, wordt verzocht hun camera en microfoon uit te zetten tot het moment waarop zij het woord krijgen.
- De sprekersklok wordt in beeld weergegeven.
- 125 • De spreektijd voor onderhavige commissievergadering is vastgesteld op 7 vergaderuren.
- Voor onderhavige commissievergadering wordt gebruikgemaakt van de spreektijdenregeling naar Amsterdams model met de "NH-touch". Alles wat men tijdens de vergadering zegt, valt onder de spreektijd. Dit geldt ook voor het plegen en beantwoorden van interrupties, maar niet voor de rondvraag en het stellen van vragen aan insprekers.
- 130 • De commissievergadering wordt live uitgezonden.
- Er hebben zich acht insprekers aangemeld. Zij spreken digitaal in via MS Teams.
- Voor agendapunt 6 hebben zich de navolgende vier insprekers aangemeld:
- o Mevrouw Valent (Dorpsraad Wijk aan Zee)
- o Mevrouw Heining (persoonlijke titel)
- 135 o Mevrouw Hienkens (persoonlijke titel)
- o Mevrouw Verbrugge (Stichting Frisse Wind.nu)
- Voorts is voor agendapunt 6 een schriftelijke inspraak ontvangen. Deze is bij de vergaderstukken gevoegd.
- Voor agendapunt 15.a (Faunabeheerplan Ganzen) hebben zich de navolgende vier insprekers
- 140 aangemeld:
- o De heer Niessen (Faunabescherming)
- o Mevrouw De Jong (Fauna4Life)
- o De heer Loonen (persoonlijke titel)
- o De heer Stevering (Drowgoo)

- 145 Voorts is van de Dierenbescherming een schriftelijke inspraak ontvangen. Deze is bij de vergaderstukken gevoegd.
- Er is één aanmelding ontvangen voor de portefeuille van gedeputeerde Zaal
 - Een vraag van de heer Cardol (GL) over het Nationaal Strategisch Plan.
- 150 • In de Agendacommissie is wederom gesproken over de volle agenda en hoge werkdruk binnen de commissie NLG, alsmede over het aantal werkbezoeken.
- Er is een expertmeeting "Gangmakers transities landelijk gebied" in voorbereiding door GroenLinks en de VVD. Thans wordt gezocht naar een geschikte datum. De commissieleden zullen zo spoedig mogelijk per e-mail nader worden geïnformeerd.
- 155 ○ Op maandagmiddag 4 oktober staat een werkbezoek Gebiedsgerichte aanpak stikstof gepland. Nadere informatie over het programma volgt binnenkort.

- Na de Statenvergadering NLG van 30 augustus jl. hebben de commissieleden een e-mail ontvangen over het aangeven van een prioritering in de te organiseren werkbezoeken. Na inventarisatie en bespreking in de Agendacommissie is de volgende prioritering vastgesteld.
- 160 Dit jaar en in het eerste en tweede kwartaal van 2022 wordt ernaar gestreefd om de volgende drie werkbezoeken te organiseren.
- Een werkbezoek aan de Omgevingsdienst;
 - Een werkbezoek Weidevogels;
 - 165 ○ Een werkbezoek Waddenfonds.

- Op maandagmorgen 4 oktober a.s., voorafgaand aan het werkbezoek Gebiedsgerichte aanpak stikstof, organiseert de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG) een werkbezoek aan Tata. De commissieleden ontvangen hoogstwaarschijnlijk uiterlijk 21 september a.s. een nader mailbericht over het betreffende werkbezoek ontvangen, waarna zij zich kunnen aanmelden. Gezien de aard van het onderwerp zal de mail met uitnodiging Statenbreed worden uitgezet. De voorzitter benadrukt dat conform de coronamaatregelen na 25 september a.s. een mondkapje in het OV benodigd is. De busmaatschappij op het terrein van Tata hanteert deze regel ook.

- 175 In verband met de organisatie zijn aanmeldingen voor werkbezoeken niet verblijvend. De voorzitter vraagt de commissieleden in dezen om hun begrip en medewerking.

Er zijn geen mededelingen vanuit de commissieleden dan wel Gedeputeerde Staten.

- 180 **2. Vaststelling van de agenda, het verslag van de vorige vergadering, lange termijn agenda, moties- en toezeggingenlijsten en C-agenda**
- De voorzitter stelt voor om de agendapunten 6.a. (RIVM-rapport Depositieonderzoek IJmond 2020) en 6.b (Informatievoorziening VTH bij provinciale bedrijven d.d. 14 september 2021) gevoegd te behandelen. De commissieleden stemmen hiermee in.
 - 185 – Bij aanvang van agendapunt 10.a (Bestuursbureau recreatieschappen organisatieverordening) zal gedeputeerde Zaal een korte toelichting geven over de organisatieverordening en het instellen van een Bestuursbureau.

- 190
- Met inachtneming van voormelde opmerkingen wordt de agenda van de vergadering vastgesteld.
 - Het verslag van de commissievergaderingen NLG d.d. 30 augustus jl. wordt ongewijzigd vastgesteld.
 - De strategische agenda, moties- en toezeggingenlijsten leiden niet tot opmerkingen.

195

3. Inspreekhalftuur

Er zijn geen aanmeldingen ontvangen voor het inspreekhelfuur.

4. A-agenda Leefbaarheid, Gezondheid en Milieu

200

4.a. Zienswijze PS op de resultaatbestemming 2020 van de Omgevingsdienst Flevoland, Gooi & Vechtstreek

De **voorzitter** geeft het woord aan de Statenleden voor hun inbreng in eerste termijn.

205

Eerste termijn

Mevrouw **De Groot** (SP) constateert dat de provincie wat geld terugkrijgt, hetgeen zij positief acht. Zij oppert de idee om dit bedrag op enigerlei wijze als incidenteel middel aan te wenden voor de OD NZKG, aangezien deze enigszins krap zit en bezig is met diverse grote onderzoeken.

210

De heer **Van Tiggelen** (PVV) kan instemmen met voorliggend besluit, dat zijns inziens als hamerstuk aan PS kan worden doorgeleid. Hij plaatst daarbij echter wel de kanttekening dat de PVV het niet wenselijk acht om geld uit de Bestemmingsreserve innovatie en ontwikkeling te besteden aan zaken die raakvlakken hebben met de tot mislukken gedoemde energietransitie.

215

De heer **Klein** (CU) deelt mede dat zijn fractie geen opmerkingen heeft. Hij heeft echter nog wel twee vragen:

- 220
- Het nalevingspercentage in sommige branches heel erg laag. Zou het niet goed zijn om de Omgevingsdienst te vragen om dit in een volgend jaar prioriteit te maken? Dit zou onderdeel kunnen zijn van de zienswijze.
 - Soms moeten er gevelcontroles worden uitgevoerd om te kijken of bedrijven nog wel op de plek zitten waar de Omgevingsdienst dacht dat ze zaten. De heer Klein schrok hier wel enigszins van. Is er derhalve op een of andere manier een betere organisatie mogelijk?

225

De heer **Roosendaal** (VVD) geeft aan dat zijn fractie zich kan vinden in de zienswijze op de Resultaatsbestemming 2020. In het stuk wordt overigens gesproken over 2019. De heer Roosendaal merkt nog wel op dat de ophoging en het benutten van de Bestemmingsreserve innovatie en ontwikkeling geen doel op zichzelf moet worden en dat meer inzicht in het doel dient te worden verkregen en het nut van de bestemming beter uitgelegd moet worden door de Omgevingsdienst.

230

Statenlid **Kostic** (PvdD) heeft bezwaar tegen het opnieuw missen van een deadline voor reactie. Voorts heeft zij nog één punt, dat aansluit op wat de ChristenUnie en de SP hebben gezegd. De

nalevingspercentages zijn laag, zelfs met de aangekondigde controles in 2020. Een en ander kan strakker en beter. De Partij voor de Dieren zou hier graag aandacht voor zien.

235 Net als de SP ziet ook de Partij voor de Dieren graag dat het geld dat de provincie terugkrijgt richting de OD's gaat.

Mevrouw **Er** (GL) vraagt of een deel van het positieve resultaat aangewend zou kunnen worden voor het aantrekken van nieuw talent. Veel OD's hebben hier problemen mee.

240

De **voorzitter** geeft gedeputeerde Stigter het woord voor diens beantwoording.

Beantwoording door gedeputeerde **Stigter** (GL):

245 Gedeputeerde Stigter komt allereerst op de financiële kant. Het bedrag dat resteert vanuit de afrekening met de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV) zal terugvloeien naar de pot van de Omgevingsdiensten, zonder het nu al direct te labelen voor OD NZKG.

GS beamen dat het nalevingstekort ernstig is en zullen dit bij de betreffende OD aan de orde stellen. Dit gebeurt ook reeds. Zo is geconstateerd dat het nalevingstekort rond de energiebesparing bij mkb-ondernemers heel hoog is (80% tot 90%). Om die reden wordt met alle OD's gezamenlijk bekeken hoe een extra inzet op energiebesparing kan worden vormgegeven.

250

Alle OD's voeren gevelcontroles uit. Deze blijken een effectief controlemiddel te zijn.

255 De **voorzitter** heeft nog geen antwoord vernomen op de vraag van GroenLinks of het positieve resultaat kan worden ingezet voor de werving van nieuw talent.

260 Gedeputeerde **Stigter** antwoordt dat de middelen terugvloeien naar de "pot" van de Omgevingsdiensten. Deze kunnen ook worden aangewend voor nieuw talent. Er is eerder in de commissie NLG gesproken over een traineeprogramma van de OD Noord-Holland Noord (OD NHN). Dit lijkt nu een vervolg te krijgen en zal om een extra budget vragen. Hiervoor is in ieder geval al een klein gedeelte ingeruimd. In de Gooi en Vechtstreek loopt reeds een programma, zodat daar op dit moment geen extra budget benodigd is.

265 Het Programma innovatie en ontwikkeling is juist bedoeld om op een innovatieve manier het werk van de Omgevingsdienst vorm te geven en eventueel te vergemakkelijken, bijvoorbeeld wat betreft de aanstaande inwerkingtreding van de Omgevingswet.

270 Statenlid **Kostic** (PvdD) bedankt de gedeputeerde dat hij scherp wil toezien op de nalevingspercentages. Kan hij dit ook formaliseren in een zienswijze, zoals de ChristenUnie voorstelde?

275 Gedeputeerde **Stigter** antwoordt dat hij geen moeite heeft om hierover een zin toe te voegen aan de zienswijze.

De **voorzitter** concludeert dat er een kleine aanpassing in de voordracht zal plaatsvinden, waarna deze aan de Staten zal worden toegezonden. Aansluitend geeft zij de gelegenheid voor een korte tweede termijn.

280 *Tweede termijn*

Mevrouw **De Groot** (SP) heeft een aanvullende vraag. Ook gemeenten krijgen geld terug van de OFGV. Gaat dit eveneens terug in de algemene pot voor de Omgevingsdiensten?

285 Beantwoording door gedeputeerde **Stigter** (GL):

Gedeputeerde Stigter antwoordt dat de macht van de provincie heel groot maar niet oneindig is. In dezen is de beslissing aan de gemeenten zelf.

290 De **voorzitter** bedankt de gedeputeerde voor diens beantwoording. Zij concludeert dat er veel instemming is op onderhavige zienswijze, met dien verstande dat er **nog een zinsnede over de nalevingspercentages aan zal worden toegevoegd. De commissieleden stemmen ermee in dat de zienswijze vervolgens als hamerstuk wordt doorgeleid naar de eerstvolgende PS-vergadering.**

5. Rondvraag gedeputeerde Stigter (OD NHH en OFGV)

295 Er zijn vooraf geen rondvragen aangemeld voor de portefeuille van gedeputeerde Stigter.

De **voorzitter** gaat over tot een korte schorsing.

Schorsing van 10.29 uur tot 10.37 uur

300

6. A-agenda Leefbaarheid, gezondheid en milieu

6.0 Insprekbijdragen agendapunt 6 (zie toelichting)

6.a RIVM-rapport Depositieonderzoek IJmond 2020

6.b Informatievoorziening VTH bij provinciale bedrijven d.d. 14 september 2021

305

De **voorzitter** heropent de vergadering. Zoals bij de mededelingen aangegeven, zullen de agendapunten 6.a en 6.b gevoegd behandeld worden.

Bij de agendastukken is een schriftelijke inspraakbijdrage over Tata Steel gevoegd.

310 De voorzitter geeft achtereenvolgens het woord aan de vier insprekers die zich bij dit agendapunt hebben aangemeld.

Inspreker 1

Mevrouw **Valent** spreekt in namens de Dorpsraad Wijk aan Zee:

315

"Momenteel is de Onderzoeksraad voor Veiligheid de volgende vragen aan het onderzoeken. Hoe heeft het zo mis kunnen gaan met de vergunning van Tata in de IJmond? Ik neem u mee in mijn beantwoording namens de Dorpsraad. Het verklaart namelijk veel van de ontstane problemen die nu in opdracht van de Tweede Kamer rechtgezet moeten gaan worden door de Provincie. De reden dat ik ongeveer dertien jaar geleden in Dorpsraad Wijk aan Zee kwam, was doordat een dorpsraadlid mij de conceptrevisievergunning liet lezen. Ik was gechoqueerd; cadmium, arsenicum, lood en vele andere stoffen waren zo hoog vergund dat het meer was dan voor heel Nederland. Hoe

320

kan het dat er zulke ruime vergunningen worden afgegeven? Dat kan toch nooit goed gaan voor het milieu en de gezondheid als zoveel schadelijke stoffen zo hoog zitten?

325

Dit was de tijd van het Waterlandakkoord dat werd gesloten door de toenmalige gedeputeerden Albert Moens van Milieu, Ton Hooijmaijers van Economische Zaken en met Harry Borghouts als Commissaris van de Koningin. Type hun naam maar in op internet dan kun je lezen dat wijlen Moens geld aannam van het bedrijfsleven. Hooijmaijers idem dito en heeft drie jaar in de bak

330

gezeten. Borghouts was de man die ons als dorpsraadsleden maar lastig vond, omdat we bezwaar maakten tegen de vergunning. Op intimiderende toon zei hij tegen ons dat we dan maar moesten verhuizen. De IJmond-gemeenten werden door de Provincie meegenomen in dit akkoord en de afspraak was dat er geen gebruikelijke Milieu Effect Rapportage op de vergunning zou worden toegepast. Hierbij werden ook de geluidsnormen voor honderden huizen opgerekt. Er werd conform de deal dus niet tegen de vergunning in gegaan. Als tegenprestatie mochten de IJmondgemeenten hun gewenste huizen bouwen. Die huizen wilde Tata eigenlijk niet, want dat betekende meer gehinderden. Gemeenten, provincie en bedrijf kregen allemaal hun zin. Iedereen blij.

335

340

Voor de Bühne werden wat marginale verbeteringen voor het milieu ingevoerd, zoals het terugbrengen van het productieplafond van 9 miljoen naar 8 miljoen ton staal. Belangrijke kanttekening was dat het bedrijf toen, en nu nog, op 7 miljoen ton staal zat. Kortom, er was geen feitelijke verbetering. Integendeel, er was sprake van een verslechtering met deze veel te ruim vergunde uitstoot. De gezondheid van de omwonenden was van geen enkel belang. De enige verbetering (door de doekfilters) kwam doordat we als Dorpsraad (DR) samen met VROM bij de RVS succesvol tegenover de Provincie en Tata stonden. Wonen in de IJmond is ongezond. Ook de recente RIVM-rapporten zijn duidelijk. Onlangs met het rapport over de ongezonde hoeveelheden PAKs en lood waarin de kinderen in WAZ spelen. Hoe ironisch is het dat juist lood absurd ruim vergund was en is met 28.000 kg. Tata en politici die niet goed in het dossier zitten, roepen tevreden dat Tata ruim binnen de vergunning blijft en dat er niks aan de hand is. Het trieste feit is dat inwoners van de IJmond meer kans hebben om ziek te worden dan elders, zelfs in vergelijking met andere industriegebieden. Dan zou je zeggen: daar doet de overheid iets aan. Maar helaas. De overheid faciliteert Tata. Nog steeds. Tata lukt het zelfs niet om binnen die veel te ruime vergunningen te opereren (zie ook de dwangsommen). En vaak is er een vermoeden van

345

350

355

overschrijding maar we weten het niet want er mag niet onafhankelijk gemeten worden. De slager keurt zijn eigen vlees. Bij de Kooksfabriek 2 verzoeken we al jaren om de PAKs en andere ZZS die daaruit komen, te meten. Bij de bron, maar ook in de helft van ons dorp die er het dichtstbij ligt. Deze fabriek zorgt voor 90% van de bij de OD gemelde klachten. We wachten nog steeds op actie van de OD om daar onafhankelijk te meten. Hoe gaat u het probleem oplossen? Er wordt altijd

360

gesteld dat de Provincie niks kan doen aan de vergunning. Dat is onjuist. Dankzij de Inspectie op de Leefomgeving en Transport (ILT) (en eigen advocaten) weten we dat het mogelijk is om de vergunning aan te scherpen. Er geldt een minimalisatieverplichting ZZS en daar moet ook Tata Steel zich aan houden. Wij pleiten voor een structurele nauwe betrokkenheid van ILT bij de OD. Het kan niet zo zijn dat dit alleen zo is wanneer de OD NZKG dit wil. Inhoudelijke ondersteuning blijkt hard nodig in het gecompliceerde dossier Tata. U weet waar onze kinderen aan blootgesteld worden, elke dag weer. Het kan niet zo zijn dat dit nog jaren doorgaat in afwachting van het "Groen Staal"-plan. Dat plan is stukken beter dan het CCS-plan. Het is wel jammer dat niet het DR-plan wordt meegenomen, zie ook Trouw van vandaag. Voor alle plannen geldt dat de gezondheid aanzienlijk

365

370 *moet verbeteren. Hoe schrijnend is het dat we dan nog tot 2030 op sluiting van de Kooksfabriek 2 moeten wachten. Dat moet en kan veel sneller! Antoinette Verbrugge zal hier mede namens ons op ingaan.*

375 *Tot slot een gedachtenexperiment. Stel dat wel strenge normen waren gesteld in 2007. Waar hadden we dan nu gestaan? Strenge normen hadden het bedrijf aangespoord om te renoveren en te innoveren. Wie weet was Tata nu wel een stuk schoner en aantrekkelijker geweest voor het Zweedse bedrijf SSAB om over te nemen. Kortom, streng optreden, handhaven en toezicht houden is nodig en beter voor iedereen, inclusief het bedrijf. Wij verwachten van de provincie dat de fouten, die in het verleden zijn gemaakt, recht gezet worden. Wij verwachten net als de Tweede Kamer dat de provincie overgaat tot handelen. Concreet en met harde deadlines."*

380

De **voorzitter** bedankt mevrouw Valent voor haar inspraak. Zij merkt op dat het geluid zo nu en dan wat hiccups vertoonde en verzoekt mevrouw Valent om haar bijdrage ook schriftelijk te doen toekomen aan de commissiegriffier.

Aansluitend wordt de commissieleden de gelegenheid geboden om vragen te stellen.

385

Mevrouw **De Groot** (SP) geeft aan dat de SP in de vorige PS-vergadering GS heeft verzocht om een deadline binnen zes maanden te stellen waarop Tata weer gezond moet zijn. Heeft mevrouw Valent wellicht nog mogelijke suggesties om de deadline naar voren te halen? Het gezondheidsprobleem in de IJmond is immers groot.

390

Mevrouw De Groot heeft begrepen dat de Dorpsraad Wijk aan Zee getracht heeft om de ruime vergunningen uit het Waterland Akkoord te voorkomen. Wat zijn de vervolgstappen geweest? Naar mevrouw De Groot heeft vernomen, heeft de provincie het Waterland Akkoord immers goedgekeurd.

395

Mevrouw **Valent** merkt op dat zij geen techneut is die zo enkele technische oplossingen kan opnoemen. De Kooks 2 fabriek veroorzaakt de meeste problemen. In 2013 heeft de Dorpsraad reeds aangegeven dat deze eigenlijk zou moeten sluiten. Een goede suggestie zou zijn om kooks in te kopen. Dit hoeft niet het einde van Tata te betekenen, zoals weleens wordt beweerd.

400

De Dorpsraad Wijk aan Zee tekende indertijd beroep aan bij de Raad van State tegen de verleende omgevingsvergunning. Tata (toen nog Corus) en de provincie trokken in die tijd samen op. De verwevenheid van de OD NZKG en Tata is wat de Dorpsraad betreft nog altijd te groot. Om die reden is het belangrijk dat de ILT de OD helpt. Bij Tata zit veel kennis. Bij de OD werken derhalve diverse oud-medewerkers van Tata, die het bedrijf begrijpelijkerwijs een warm hart toedragen. Soms is het echter goed om wat meer afstand te bewaren.

405

Statenlid **Kostic** (PvdD) kan zich voorstellen dat de Dorpsraad Wijk aan Zee c.q. mevrouw Valent veel vragen heeft. Worden al deze vragen door de provincie en de OD beantwoord?

410

Mevrouw **Valent** antwoordt dat dit zeker niet altijd het geval is en schetst een voorbeeld. In de Roadmap+ geeft Tata aan dat de natte wasser bij de Hlsarna tot 75% reductie in zwaveloxiden (SO_x) leidt. In de emissierapporten staat echter dat sprake is van een toenemende uitstoot van

415 zwaveldioxide (SO₂). Mevrouw Valent heeft ernaar geïnformeerd, maar tot op heden nooit een antwoord gekregen. Dit is heel frustrerend.

Mevrouw **Gonggrijp** (D66) vraagt of mevrouw Valent een recent voorbeeld heeft waaruit blijkt dat er nog steeds sprake is van een grote verwevenheid tussen de provincie en Tata Steel.

420 Mevrouw **Valent** merkt op dat de Dorpsraad al diverse malen heeft gevraagd om metingen te verrichten bij de Kooksfabriek. Hierop werd gelijk geantwoord dat dergelijke metingen niet ten doel (mogen) hebben om de fabriek te sluiten. Metingen zijn echter nodig om de effecten van maatregelen inzichtelijk te maken. Als na de getroffen maatregelen zou blijken dat de resultaten nog niet goed zijn, kan dat tot de conclusie leiden om de Kooksfabriek te sluiten of om nog
425 strengere maatregelen te treffen.

De **voorzitter** bedankt mevrouw Valent voor haar bijdrage en geeft het woord aan de volgende inspreker.

430 *Inspreker 2*

Mevrouw **Heining** spreekt in op persoonlijke titel:

"Mijn naam is Zemorah Heining. Met mijn man en drie kinderen van 5, 8 en 10 jaar woon ik in Wijk aan Zee. Twee jaar geleden tijdens een bijeenkomst in het Dorpshuis naar aanleiding van de
435 zogeheten "grafietregens" werd zeer duidelijk dat het wonen naast Tata gezondheidsrisico's met zich meebrengt. Het ging over te veel gevonden stof met hierin te veel zeer zorgwekkende stoffen. De adviezen die ons aangedragen werden door de GGD zijn we gaan volgen. We wassen onze handen nadat we buiten zijn geweest. We stopten met het kweken van groente en fruit in onze tuin. Wanneer de wind onze kant op staat, doen we geen intensieve buitensporten. We sluiten de
440 ramen en deuren als we de fabriek ruiken. We doen onze schoenen uit wanneer we van buiten komen en ga zo maar door. We passen ons aan, zodat wij de kans op ziek worden zo veel mogelijk verkleinen.

Terwijl wij ons aanpassen aan de situatie waarin wij zitten, waarin wij wonen, wordt ons gevraagd
445 dat wij de overheid, dus onder anderen jullie, de tijd moeten geven om goed naar de vergunningen te kijken en om deze vergunningen aan te passen. We moeten de overheid de tijd geven om met Tata te praten over wat het bedrijf kan of zelfs wil. We moeten de overheid de tijd geven voor nog meer onderzoek. We moeten de Omgevingsdienst de tijd geven om weer grip te krijgen op de hele situatie. Ons wordt gevraagd om Tata de tijd te geven om overkappingen en doekfilters te plaatsen.
450 We moeten Tata de tijd geven om achterstallig onderhoud te verrichten. We moeten Tata de tijd geven om af te bouwen naar gas en om uiteindelijk de overstap naar groene energie te maken. Ga zo maar door. Kortom, er wordt ons als inwoners van de IJmond gevraagd om jullie en Tata de tijd te geven. Dit doen we; dit móéten we wel, in het vertrouwen en de hoop dat het onze woonsituatie en onze gezondheid zal verbeteren.

455 Het afgelopen jaar werd ons dit ook gevraagd, met de belofte dat het beter zou worden. En wat zien we uit het meest recente RIVM-onderzoek? Het is zelfs vele malen slechter geworden. Wat doet dit met ons vertrouwen, met onze hoop? Jullie vragen om tijd, maar de tijd tikt door voor mijn kinderen; voor de kinderen die nu in de IJmond opgroeien. Jullie kunnen er niet voor zorgen dat

460 onze kinderen in de tussentijd stoppen met groeien. Jullie kunnen nu wél radicale keuzes maken om ervoor te zorgen dat de uitstoot van Tata op zeer korte termijn drastisch verminderd wordt. Wanneer je als inwoner hoort dat er een verouderde en vervuilende Kooksfabriek staat, waarover door onder meer de Dorpsraad Wijk aan Zee al jarenlang geroepen wordt dat deze is afgeschreven, maakt dat het wachten nog erger. Het is niet te bevatten dat dit soort fabrieksonderdelen nog
465 gewoon open mogen blijven, ten gunste van winstmarges en ten koste van onze gezondheid. De gezondheidssituatie in de IJmond zou beter worden. Recent onderzoek wijst echter uit dat deze is verslechterd. Wordt het echt beter? Of lezen we over twee jaar dat de situatie nog verder verslechterd is? Er groeien momenteel veel kinderen op in de IJmond en er leven en werken heel veel mensen die het recht hebben om in een schone leefomgeving te wonen, te werken en op te
470 groeien. Ik hoop dat jullie nú iets voor de IJmonders gaan betekenen."

Mevrouw **De Groot** (SP) stelt voorop dat zij het volledig eens is met mevrouw Heining en informeert of laatstgenoemde en/of mensen uit dier (directe) omgeving gezondheidsklachten hebben die gerelateerd zijn aan Tata Steel.

475 Mevrouw **Heining** merkt op dat als de wind hun richting uit staat, haar ogen en neus gaan jeuken. Haar dochttertje moet af en toe Ventolin gebruiken. Mevrouw Heining is zelf ook astmatisch. Als de wind verkeerd staat, vooral in de herfstmaanden, moet ook zij derhalve vaker Ventolin gebruiken. Kortom, het gezin heeft wel degelijk klachten als gevolg van Tata.

480 De heer **Van Tiggelen** (PVV) refereert aan de opmerking van mevrouw Heining inzake de grafietregens. Voor zover hem bekend, zou het onderdeel van het productieproces dat grafietregens tot gevolg heeft inmiddels overdekt plaatsvinden. De heer Van Tiggelen zou derhalve graag duidelijk willen vernemen of de grafietregens al dan niet inmiddels zijn gestopt.

485 Mevrouw **Heining** antwoordt dat de eerste bijeenkomst met omwonenden in het Dorpshuis plaatsvond naar aanleiding van de grafietregens. Hun werd toen medegedeeld welke ZZS hierin waren aangetroffen. Op dat moment werden de ogen van mevrouw Heining geopend over de mogelijke gezondheidsrisico's. Er is inmiddels een overkapping aangebracht, maar mevrouw
490 Heining vindt nog steeds glinsterende stof op de grond. Uit recent onderzoek is voorts gebleken dat er nog meer ZZS zijn aangetroffen. Het stof zou er niet moeten liggen, of het nou grafiet is of iets anders.

De heer **Mangal** (DENK) vraagt hoeveel vertrouwen mevrouw Heining nog heeft in de overheid, specifiek in de provincie. En hoeveel geduld heeft zij nog om te wachten?

495 Mevrouw **Heining** hoopt op een oplossing, maar tegelijkertijd durft zij er niet meer op te hopen. Gelet op het genoemde jaartal 2030, betwijfelt zij het of haar kinderen wel gezond kunnen opgroeien. Het is een zeer lastige situatie, daar niet duidelijk is waar men aan toe is.

500 De **voorzitter** bedankt mevrouw Heining voor haar bijdrage en geeft het woord aan de volgende inspreker.

Inspreker 3

505 Mevrouw **Hienkens** spreekt in op persoonlijke titel:

"Het recent opgeleverde RIVM rapport "Depositieonderzoek IJmond 2020" wekte bij mij verbijstering. Het liet mijn onrust (extra) oplaaien, gaf mijn vertrouwen in wet- en regelgeving een deuk. Gelijktijdig zijn de uitkomsten helaas geen verrassing; want dat we in de IJmond in een
510 ongezonde omgeving wonen en dat de uitstoot van Tata daar de grootste bijdrage in heeft, dat weet toch iedereen?! Ik ben opgegroeid met de hoogovens in de buurt en woon al ruim twee decennia in Wijk aan Zee. Ik ben bekend met de fabrieksgeuren, de wolken uit de schoorstenen aan de horizon, de lichtjes bij nacht, het schoonmaken van je waslijn en tuinmeubels voor gebruik. En ik heb vrienden en familie die werkzaam zijn bij (of in meer of mindere mate
515 financieel afhankelijk van) de Staalgigant Hoogovens/Tata. De overlast van stof, geur en geluid heb ik altijd als een vanzelfsprekendheid geaccepteerd. Ik heb mijn schouders erover opgehaald. Het hoort nu eenmaal bij het wonen in de IJmond. Je bent je er vaak niet eens meer bewust van, zoals de boer die misschien de mest op zijn eigen land niet meer ruikt. Mijn dochter van 7 heeft op haar vijfde tot tweemaal toe een longontsteking gehad. Mijn zoontje van 5 moest recent aan
520 de Ventolin/Puffer omdat hij zo hoestte en benauwd was. De diagnose is nog niet gesteld, maar astma is aannemelijk. Ook niet vastgesteld, maar wel zeer aannemelijk op basis van de diverse (recente) rapporten van GGD en RIVM, is dat beiden last hebben van de vervuilde lucht in hun leefomgeving. Een leefomgeving en lucht die vervuild worden door Tata. Van "slechts" overlast is allang geen sprake meer. Al wil Tata ons dat graag doen geloven. We hebben het hier niet over
525 "overlast", maar over ernstige gezondheidsrisico's. Ik laat me graag geruststellen, want Wijk aan Zee is een prachtige en fijne plek om te wonen. En ik wil geloven dat mijn kinderen hier gezond opgroeien. Dus als de zon weer schijnt, de wind uit het noorden komt, de sympathiek ogende en charismatische Hans van den Berg in een landelijke krant zegt dat we hem aan zijn woord mogen houden, op sociale media mensen om het hardst beweren dat Tata zoveel investeert in groener
530 en schoner worden... dan steek ik mijn kop weer in het zand. Dan wil ik zo graag geloven dat het allemaal niet zo slecht is, en dat het beter wordt.... Maar de verschillende onderzoeken door GGD en RIVM liegen er niet om! Twee jaar geleden sprak ik samen met andere bezorgde ouders met de heer Van den Berg. Hij verzekerde ons toen beterschap, naar aanleiding van de grafietregens en overlast, en de daarbij behorende gezondheidsrisico's. Verbijsterd ben ik dat het recente RIVM
535 rapport constateert dat de concentratie van schadelijke stoffen in de afgelopen twee jaar hoger is in plaats van lager. Wie deze uitkomsten bagatelliseert, wil de waarheid niet onder ogen zien. Dat het beter wordt, wil ik graag geloven, omdat het niet anders kan. Maar... Hoe snel wordt het beter? En wie gaat het verschil maken? Ik lees prachtige plannen, van zowel Tata als allerlei andere instanties en mensen die er blijkbaar heel veel verstand van hebben. Maar wie hakt de
540 knopen door en wie maakt de juiste keuzes? De buitenlandse directie, de aandeelhouders, de directeur in IJmuiden of de overheid? Ik geef mijn vertrouwen aan u! U kunt en u moet het verschil gaan maken! De nadelige effecten van de staalindustrie op de gezondheid en de leefomgeving in de IJmond moeten zo snel mogelijk zo veel mogelijk verminderen. Als Tata zijn verantwoordelijkheid niet sneller neemt, dan vertrouw ik erop dat u dat wél doet. Maak de juiste
545 keuzes die ervoor zorgen dat er op korte termijn een forse verbetering plaatsvindt in de kwaliteit van de leefomgeving van de IJmond. Voor de huidige generatie, voor de kinderen die nú opgroeien. Die kinderen die niet nog twee jaar, vijf jaar en laat staan negen jaar kunnen wachten tot (heel misschien, want echte garanties krijgen we niet) alle mooie beloftes uitkomen in 2030."

550 Mevrouw **De Groot** (SP) merkt op dat het bedrijf Tata heeft aangegeven zijn productieproces over negen jaar te verbeteren en gezonder te maken. FNV en werkgroep Zeester spreken over 2025. Heeft mevrouw Hienkens de tijd om zo lang te wachten of ligt haar horizon veel dichterbij 2021?

555 Mevrouw **Hienkens** vindt het een terechte maar moeilijke vraag. Mevrouw Heining gaf aan dat het hier en nu ontzettend belangrijk is. Mevrouw Hienkens is echter realistisch; de wereld kan niet in één dag worden omgekeerd. Het vervelende is dat hetgeen nu gebeurt, ongrijpbaar is. Als het mooi weer is, ziet de omgeving er mooi en fris uit. In de lucht en op de grond zijn echter voortdurend stoffen aanwezig waarvan niet duidelijk is of ze vandaag dan wel over vijf, tien, of vijftien jaar tot bepaalde negatieve gezondheidseffecten kunnen leiden. Iedere dag dat gewacht wordt met het nemen van drastische maatregelen, verhoogt voor de omwonenden het risico op zaken waarbij mevrouw Hienkens niet wil stilstaan. Kortom, er kan niet gewacht worden. Het moet vandaag anders. Mevrouw Hienkens geeft nogmaals aan dat zij realistisch is, maar het strakker zetten van de deadline en de oproep aan Tata om zijn verantwoordelijkheid te nemen voor hetgeen uit de rapporten helder naar voren komt, kunnen niet wachten.

565 De **voorzitter** bedankt mevrouw Hienkens voor haar bijdrage en geeft het woord aan de volgende spreker.

Inspreker 4

570 Mevrouw **Verbrugge** spreekt in namens Stichting Frisse Wind.nu:

"Er is heel wat tijd verstreken en er is veel gebeurd sinds de laatste keer dat we elkaar zagen. Eerlijk gezegd hoopte ik even dat inspreken niet meer nodig zou zijn. Maar goed, nu zit ik hier toch weer en met het lood in mijn schoenen. Stichting Frisse Wind is een van de stichtingen die
575 *aangifte heeft gedaan tegen Tata Steel, samen met topadvocaat Bénédicte Ficq. Sindsdien is de geest uit de fles en die gaat er ook nooit meer terug in. Het is onvoorstelbaar hoe veel moeite het ons als burgers kost – en heeft gekost – om de onrechtvaardigheid, waarin we leven en waarmee we moeten dealen, voor het voetlicht te krijgen. Ik bedacht net dat ik alvast antwoord zal geven op de vraag, die misschien straks ook mijn kant op komt: of ik mensen ken die*
580 *gezondheidsschade ondervinden van Tata. Ja, die mensen ken ik – en niet één, twee, drie vier, vijf of tien mensen, maar veel meer, zowel in het dorp als daarbuiten. Tussen de pakweg 1.200 aangiftes, die we via Frisse Wind binnenkregen, zitten veel, heel veel mensen, die last ervaren – en "last" is zeker niet het goede woord: sommigen zijn terminaal, anderen hebben dierbaren verloren. U weet dat de overheid al geruime tijd zegt ons vertrouwen terug te willen winnen. Die*
585 *uitspraak gaf toch wat hoop, hoop dat de overheid en Tata Steel stappen zouden nemen om op korte termijn onze gezondheid te borgen. Helaas is dat niet het geval. Stop de gezondheidsschade. Wat is er nog nodig om u te overtuigen dat het niet goed gaat en dat er sprake is van een schandaal? De situatie is niet beter maar slechter geworden, zoals Zemorah Heining net ook al zei. De druk van burgers blijft nodig. En juist die druk heeft ervoor gezorgd*
590 *dat het schandaal in uw provincie op de kaart staat. Zonder de strafzaak, zonder de moed om aangifte te doen, zonder advocaat Ficq, zonder de continue inspanning van alle burgerorganisaties zou alles nu nog ongeveer bij het oude zijn. We missen perspectief, ook met het plan dat Tata woensdag presenteerde, vergezeld met complimenten van minister Blok. Wij*

595 *zitten nog tot 2030 in een onveilige situatie met gezondheidsschade voor duizenden mensen
dieren en natuur in de IJmond.*

600 *In het debat van afgelopen donderdag liet de Kamer duidelijk weten dat de provincie het bevoegd
gezag is. Ik hoorde net de heer Stigter zeggen dat de macht van de provincie heel groot is. Doe
daar dan ook wat mee! Heldere boodschap. De Staten verstoppen zich nog achter een papieren
werkelijkheid, voorzien van rode vinkjes. Zelfs de gemeenten roepen nu met klem op tot concrete
acties, waarmee wij trouwens heel blij zijn. Elke steun en elke versterking is welkom. Begrijpt u
dat het ons als burgers duizelt met zo veel plannen, Roadmaps+ en Roadmaps-, onderzoeken,
gesprekstafels ... Het is onvoorstelbaar hoeveel moeite het je als burger kost om deze misstand
voor het voetlicht te krijgen. Tata "hugt" met minister Blok, de liefde is wederzijds en geen van
605 beiden rept over de enorme gezondheidsschade. Hoe is de relatie van de provincie met Tata
Steel? Durft de provincie c.q. de gedeputeerde met de vuist op tafel te slaan?*

*Laten we het nog even kort hebben, zoals Linda Valent al aankondigde, over de Roadmap+
waarover Tata zo opgeeft. Tata Steel verwacht -- let op het woord "verwacht" -- 85% minder
610 stank. Verwacht ... Een deadline graag! Waarop baseert Tata die verwachtingen eigenlijk? Tata
heeft zeventien fabrieken. Bedoelt Tata dat het met één fabriek beter zal gaan? En wordt daar die
85% op gestoeld? Weet u het? Wij niet! Niemand weet het. Daarom willen wij al dit soort zaken
zwart-op-wit. En nogmaals: deadlines graag! Nog een voorbeeld. Tata verwacht 50% minder PAKs
in 2023. Ook hier weer de vraag: waarop is dit gestoeld? Onderbouwing en deadlines graag!
615 Geloof u nog in de blauwe ogen van Tata Steel? Wij niet meer. Alle loze beloftes ten spijt. Wat
nodig is, is een harde snelle deadline voor een loodfilter op de pelletfabriek, een van de grote
boosdoeners. Weet u het nog? Kinderen zijn in gevaar! Al dat lood is niet goed voor hun
hersentjes, hoorden we in het programma De Hofbar. Kinderen hebben bovendien een verhoogde
kans op kanker; ook dát nog! Lang leve Tata Steel en kort leve de omwonenden. Klinkt dat
620 cynisch? Helaas is het de harde waarheid. Gek trouwens dat zo'n filter voor de pelletfabriek er
nog steeds niet is. Hoe komt dat? Hoe komt het toch dat de overheid ons niet beschermt?*

*De Kooksfabriek. Denk aan alle PAKs, kankerperspectief nog 10 jaar! De fabriek moet
onmiddellijk dicht. Hoogoven 6 is er slecht aan toe. De uitstoot is zeer ernstig. Wanneer precies
625 wordt Hoogoven 6 aangepakt? Deadline graag. Medio december moet er veel duidelijk zijn. Zie
ook de belofte van staatssecretaris Steven van Weyenberg tijdens het debat van vorige week
donderdag. Het kan en moet veel sneller. Dat zeggen wij niet alleen, maar dat hoor je ook van
Peter Zonneveld en iemand als Ad van Wijk (van het bijgestelde plan Zeester). En zo zeggen ook
de vakbonden. Overigens hebben we met de laatste binnenkort overleg en delen we onze zorgen.
630 Binnen vijf jaar moet een vergunningentraject mogelijk zijn. Dit zal veel problemen oplossen.
Daarom moeten we Tata, de overheid en de gedeputeerde dwingen tot concrete afspraken
dwingen. Ik hoop dat u niet alleen vragen voor ons hebt, maar ook antwoord wilt geven op onze
vragen. Stelt u alles in het werk om de gezondheidsschade te stoppen? Bent u allen bereid naar
de mogelijkheden te kijken in plaats van naar de te vaak geschetste onmogelijkheden? Nogmaals:
635 die Kooksfabriek 2 moet dicht. Er is in de IJmond sprake van schending van de mensenrechten en*

ook de rechten van het kind worden niet gerespecteerd. Een zaak in dit verband is in voorbereiding. Dan weet u dat."

De heer **Mangal** (DENK) vraagt welke rol mevrouw Verbrugge voor de GGD ziet.

640

Mevrouw **Verbrugge** antwoordt dat zij deze vraag eigenlijk niet kan beantwoorden. De gezondheidsschade moet stoppen. De GGD is voor de bewoners niet voldoende overtuigend. Het feit dat er zoveel gebeurd is met het GGD-rapport, maakt dat de bewoners zorgen hebben. Mevrouw Verbrugge roept op om het RIVM, een gedegen instituut, te laten doen wat er gedaan moet worden door middel van een juiste onderzoeksvraag, namelijk verwijzing naar de bron en het leggen van een relatie met de gezondheidsschade als gevolg van Tata Steel.

645

Mevrouw **De Groot** (SP) stelt voorop dat de SP in de PS-vergadering getracht heeft om deadlines te stellen, hetgeen niet is gelukt. Is er al een datum bekend waarop het strafproces aanvangt?

650

Mevrouw **Verbrugge** antwoordt dat de aangifte op 19 mei jl. is aangeboden aan de Officier van Justitie. Het betreft een omvangrijk dossier waaraan dagelijks wordt voortgebouwd. De Officier van Justitie is thans het dossier aan het doorlichten. Stichting Frisse Wind.nu hoopt elk moment zover te zijn om te zeggen dat het OM van start kan gaan. Advocaat Bénédicte Ficq stelt de OvJ ook voortdurende op de hoogte van nieuwe feiten, die er legio zijn.

655

De heer **Klein** (CU) bedankt alle sprekers voor hun bijdrage. Juist door de persoonlijke verhalen, zowel in deze als in afgelopen vergaderingen, zien de Statenleden dat het zo niet langer kan.

660

De **voorzitter** sluit zich namens de commissie aan bij de woorden van de heer Klein (CU), waarna zij overgaat tot een korte schorsing.

Schorsing van 11.14 uur tot 11.17 uur

665

De **voorzitter** heropent de vergadering voor de inhoudelijke behandeling van onderhavig agendapunt. Het RIVM-rapport Depositieonderzoek IJmond 2020 was ook als actualiteit aangemeld voor de PS-vergadering van 13 september jl. Er heeft toen een korte bespreking plaatsgevonden. Heden is de gelegenheid om het in commissieverband te bespreken.

670

Het rapport is op 2 september jl. gepubliceerd. Om vragen van bewoners, volksvertegenwoordigers en andere geïnteresseerden te beantwoorden, heeft op 2 september om 19.30 uur en op 3 september om 20.00 uur een online openbaar webinar plaatsgevonden. PS zijn hierover geïnformeerd.

675

Voorts wordt de informatievoorziening VTH bij provinciale bedrijven (brief d.d. 14 september 2021) behandeld. De commissie NLG wordt maandelijks geïnformeerd over de bedrijven die onder het provinciaal bevoegd gezag vallen, zoals Tata Steel en Harsco Metals.

De voorzitter geeft het woord aan de commissieleden voor hun bijdrage in eerste termijn.

680

Eerste termijn

685 Statenlid **Kostic** (PvdD) houdt het gezien de tijd bij Tata Steel. Zij uit haar diepe respect voor de omwonenden van Tata, die keer op keer de moed verzamelen om te kloppen aan de stalen deuren van de macht. Voor de zoveelste keer moet erop gewezen worden dat Tata de levens van mensen en dieren schaadt. Het Rijk zegt dat alleen de provincie Kooksfabriek 2 kan sluiten en harde deadlines kan stellen. Het is dus aan de provincie om eindelijk een einde te maken aan de huidige ellende waarin de omwonenden moeten leven.

690 De insprekers geven aan dat hun vragen niet altijd worden beantwoord. Kunnen GS een manier vinden om dat wél te doen? De provincie zegt zich met het behulp van huidige instrumentarium maximaal in te spannen. Het Rijk oordeelt blijkbaar anders en zegt te kunnen helpen om de juridische rek in de provinciale mogelijkheden te vinden. Hier vraagt de commissie ook al een tijd om. GS hebben toegezegd om eind september met een analyse te komen. De Partij voor de Dieren
695 is benieuwd. De staatssecretaris heeft letterlijk gezegd dat hij liever een keer "nat gaat" voor de rechter dan dat er een kans wordt gemist. Is dat ook de instelling van GS?

Statenlid Kostic heeft grofweg nog drie vragen.

- 700 1. De aanscherping van de vergunningen is kort aan bod gekomen in PS. De planning volgens het Uitvoeringsagenda van de OD is om uiterlijk in 2022 alles af te ronden. In de brief wordt gesproken over uiterlijk 2023. Is de deadline opgeschoven? Wanneer is het traject precies klaar, inclusief het toepassen van alle BBT-conclusies? Het Rijk benadrukt dat de ILT ter beschikking wordt gesteld aan de provincie om te helpen. Zouden de inzet van meer mensen en middelen en de hulp van de ILT helpen om de vergunningsaanscherping te versnellen? Zo
705 nee, kan de gedeputeerde dan uitleggen waarom niet?
2. De OD waarschuwde in zijn Uitvoeringsprogramma Tata voor mogelijke vertraging door een gebrek aan capaciteit. Is hierover een gesprek met de OD geweest en wat is daaruit gekomen? Kunnen GS verzekeren dat er geen vertraging meer ontstaat?
- 710 3. Landelijk is een motie aangenomen die vraagt om een plan van aanpak voor 1 december in samenwerking met de provincie, zodat de bewoners van de IJmond geen onacceptabele gezondheidsrisico's meer lopen. Zijn GS hiervan al op de hoogte? Graag worden PS tussentijds geïnformeerd over de vorderingen voor dit plan.

Tot slot wijst Statenlid Kostic nog op een heel belangrijk punt wat betreft Tata. Het is onbegrijpelijk dat er thans slechts twee opties worden besproken: CCS en het FNV-plan. Er zijn ook andere opties
715 die onder meer in een notitie van CE Delft zijn geschetst door de bewoners. Er wordt thans gesproken over groen duurzaam staal, maar Tata blijft met beide voorliggende plannen een energieslurpend bedrijf dat grondstoffen, zoals ijzererts, van over de hele wereld hierheen laat slepen om vooral voor de export te produceren. Ondertussen kan Tata zijn afval in de vorm van slak nauwelijks kwijt en probeert deze in kunstduinen weg te moffelen. Daar is helemaal niets
720 duurzaam aan.

In Europa wordt steeds meer staal uit schroot gemaakt. Nederland loopt hierin achter. Echt duurzaam staal betekent het sluiten van kringlopen. Zijn GS bereid om samen met het Rijk te kijken naar alle alternatieven voor de huidige Tata-productie, zoals geschetst in de startnotitie van
725 CE Delft? En zijn GS bereid om in de toekomstplannen de noodzaak van recycling mee te nemen?

Mevrouw **De Groot** (SP) bedankt allereerst de sprekers. In de PS-vergadering van 13 september jl. is uitgebreid gesproken over het RIVM-rapport. De SP deed goede voorstellen om ervoor te zorgen dat de inwoners en hun kinderen in de IJmond snel gevrijwaard zouden worden van
730 kankerverwekkende en anderszins heel ongezonde stoffen die afkomstig zijn van het bedrijf Tata Steel. Gedeputeerde Staten, medeverantwoordelijk voor het jarenlange wanbeleid van Tata, zijn echter niet bij machte om de fouten van vele jaren in één klap goed te maken. Zo wordt er verder gekletst en lukt het eigenlijk niet om de gezondheidsproblemen in de IJmond op te lossen. Het stoort de SP dan ook dat GS zich in hun brief aan de staatssecretaris van Infrastructuur en
735 Waterstaat verliezen in de vraag om nog meer onderzoek. Het zal wel nodig zijn om maatregelen te kunnen treffen, maar vooralsnog lijkt het vooral op uitstel om de gezondheidssituatie van de bewoners -- in het bijzonder die van de kinderen, die beschermd moeten worden door het Kinderrechtenverdrag -- onmiddellijk te verbeteren.

740 Inmiddels heeft Tata Steel ervoor gekozen om niet over te gaan tot onderzeese opslag van CO₂, hetgeen een verbetering is. Een en ander draagt echter niet bij aan het op korte termijn verminderen van de gezondheidsproblemen van de inwoners van de IJmond. Pas over negen jaar gaat Tata over op een gezonder productieproces. De plannen van FNV en werkgroep Zeester maken dit op een kortere termijn, in 2025, mogelijk. Eigenlijk is nog meer snelheid geboden, want de
745 beste oplossing zou zijn dat de bewoners binnen enige maanden van de gezondheidverpestende uitstoot verlost zijn. De SP riep GS reeds in de PS-vergadering op om er iets tegen te doen. Helaas kreeg deze oproep geen gehoor bij een meerderheid van de Statenleden. Alle moties van de SP werden afgewezen.

750 Mevrouw De Groot meent dat er ook iets gedaan moet worden aan de stikstofuitstoot van Tata. De Stichting Duinbehoud heeft interessante ideeën over mogelijke filters. In het radioprogramma Vroege Vogels van 19 september jl. kwam het thema ook aan bod.

755 De heer **Roosendaal** (VVD) stelt de SP dezelfde vraag als die mevrouw De Groot (SP) zojuist zelf aan de sprekers stelde. De SP wil binnen een paar maanden de volksgezondheidsproblemen opgelost zien. Welke suggesties heeft mevrouw De Groot daarvoor?

760 Mevrouw **De Groot** (SP) refereert aan de door de bewoners zelf aangedragen oplossing om Kooksfabriek 2 te sluiten en kooks te importeren.

De heer **Roosendaal** (VVD) vraagt of mevrouw De Groot daarmee stelt dat de gezondheidsproblemen dan opgelost zullen zijn.

765 Mevrouw **De Groot** (SP) verwacht dat daarmee niet alle maar wel veel problemen opgelost zullen zijn.

770 De heer **Van Tiggelen** (PVV) merkt op dat Tata Steel onlangs heeft laten weten versneld af te willen stappen van het gebruik van steenkool. In 2030 wil men overschakelen op aardgas en later op waterstof. Daarnaast ziet het bedrijf af van het plan om CO₂-beperking te realiseren door middel van opslag in lege gasvelden onder de Noordzee. De PVV vindt vooral laatstgenoemd besluit een positieve ontwikkeling. Ten aanzien van waterstof heeft zij echter wel haar bedenkingen met

betrekking tot de veiligheid en economische haalbaarheid. Zij geeft Tata in eerste instantie echter het voordeel van de twijfel.

775

De PVV begrijpt heel goed de zorgen van de omwonenden. Men wil gewoon duidelijkheid. Waar zijn de cijfers op gebaseerd? Bovendien wil men licht aan het eind van een het liefst zo kort mogelijke tunnel. 2030 ligt nog zo ver weg.

780

De PVV kan zich vinden in de conclusie van de provincie dat de huidige normstelling en regelgeving onvoldoende zijn om een gezondere leefomgeving in de IJmond te realiseren. De partij ondersteunt dan ook de nieuwe oproep van het college aan de staatssecretaris om binnen afzienbare tijd de wetgeving aan te passen. De PVV hoopt dat het niet nodig is om opnieuw aan het jasje van de staatssecretaris te trekken. Mocht de overheid onverhoopt traag reageren, dan is het

785

misschien goed als de provincie beleidsmatig haar tanden laat zien. Dat is zij immers verplicht aan de mensen in de IJmond.

De heer **Leerink** (PvdA) merkt op dat in de PS-vergadering reeds een eerste reactie is gegeven op het rapport, dat aan duidelijkheid niets te wensen overlaat. De Partij van de Arbeid is geschrokken, maar helaas niet eens zo verrast. Zij heeft weliswaar uitgesproken blij te zijn met de heldere

790

reacties die van vele kanten zijn ontvangen. Het kan zo niet langer. Het moet óf heel snel gezonder en schoner óf er is geen toekomst voor Tata op de huidige plek. Er wordt weleens gezegd dat er heel veel onderzoek heeft plaatsgevonden. De heer Leerink begrijpt dat men er af en toe moe van wordt, maar wil wel opmerken dat onderhavig onderzoek heel effectief is geweest. Af en toe is een

795

dergelijk onafhankelijk onderzoek nodig om een soort kantelpunt te bereiken. In die zin is de Partij van de Arbeid blij dat de uitkomsten, hoe triest ook, zo helder zijn en tot deze reactie leiden.

De afgelopen week is er alweer het een en ander gebeurd. Er heeft een gesprek plaatsgevonden met alle betrokkenen (minister, Tata en provincie) op het Provinciehuis. Kan de gedeputeerde hier

800

iets over zeggen? Voorts heeft een Kamerdebat plaatsgevonden. De PvdA en ook andere partijen hebben alles geprobeerd om de Kamerleden zo kritisch mogelijk naar het rapport te laten kijken. Dit heeft in ieder geval geleid tot een motie waarin verzocht wordt om strengere normen. Deze zijn van belang voor de handhaving. Bovendien heeft Tata zelf de keuze gemaakt voor Groen Staal en het plan voor de onderzeese CO₂-opslag laten varen.

805

Er kan geconcludeerd worden dat er veel beweegt, misschien wel meer dan men zich een jaar geleden had kunnen voorstellen. Tegelijkertijd rijst de vraag of er genoeg beweegt en of dit snel genoeg gebeurt. Het beluisteren van de persoonlijke verhalen van de sprekers zorgt voor een ongemakkelijk gevoel. Als je als bewoner weet hoe schadelijk de uitstoot is die op je huis, tuin en

810

kind neerdaalt, is de gedachte onverdraaglijk dat bestuurlijke machines nu eenmaal langzaam draaien en grote beslissingen tijd nodig hebben. Enerzijds is het goed dat de plannen op middellange termijn naar voren worden gehaald. Wat kunnen de provincie en gemeenschappelijke overheden echter doen om dat proces nog verder te versnellen? Anderzijds is de vraag wat er op korte termijn mogelijk is om ervoor te zorgen dat de inwoners van het IJmondgebied de garantie

815

krijgen dat zij op een veilige en gezonde manier kunnen leven en wonen. Welke maatregelen zijn er nodig om op de kortst mogelijke termijn te voldoen aan de RIVM-normen? Gedeputeerde heeft aangegeven dat hij zelf ook vindt dat er een aantal deadlines moet worden gesteld. De Partij van de Arbeid heeft de motie van de SP niet gesteund, omdat men niet iets onmogelijks moet voorstellen.

820 Hoe kan er een soort spoorboekje worden gerealiseerd waarmee zo snel mogelijk aan de RIVM-normen kan worden voldaan en dat duidelijkheid geeft aan de bewoners? De heer Leerink gaat ervan uit dat eenieder snakt naar een dergelijke routekaart.

825 Statenlid **Kostic** (PvdD) heeft twee vragen. Wat nu als het juridisch gezien mogelijk blijkt voor de provincie, bijvoorbeeld op basis van een beroep op het recht op leven, om Kooksfabriek 2 sluiten? Is de heer Leerink daar dan wél een voorstander van?
Is de heer Leerink het daarnaast met de Partij voor de Dieren eens dat er geen sprake is van groen staal zolang er van over de hele wereld ijzererts wordt geïmporteerd en er geen recycling wordt toegepast?

830 De heer **Leerink** (PvdA) meent dat er, linksom of rechtsom, zo snel mogelijk toegewerkt moet worden naar voor het RIVM acceptabele normen wat betreft de uitstoot. Hij wil zich nu nog niet toelleggen op een bepaalde maatregel, maar vindt wel dat gezondheid in dezen leidend is. Men kan de huidige situatie niet langer laten voortbestaan.

835 De heer Leerink is wat staalproductie betreft vanzelfsprekend voorstander van recycling en alles wat daarmee samenhangt. Hij verwacht echter niet dat het de productie van nieuw staal volledig zal doen verdwijnen. De heer Leerink meent dat er plaats is voor een groene en gezonde staalfabriek, ook in de IJmond. Onderhavig debat gaat zijns inziens dus vooral over de gezondheid: het kan niet als het niet gezond kan.

840 Mevrouw **De Groot** (SP) haakt in op de opmerking van de heer Leerink dat het niet kan als het niet gezond kan. Hoelang vindt de Partij van de Arbeid dat de inwoners van de IJmond nog gezondheidsschade moeten ondervinden door toedoen van Tata? Wanneer moet het volgens haar afgelopen zijn met de uitstoot?

845 De heer **Leerink** (PvdA) meent dat deze discussie reeds eerder heeft plaatsgevonden. De heer Leerink heeft de gedeputeerde ook om deadlines gevraagd. Ook de gedeputeerde wil op zijn beurt dat er zo snel mogelijk een oplossing komt. Niemand is echter aan het onmogelijke gehouden. De heer Leerink heeft liever dat er op een reëel scenario wordt gekoerst dan dat er valse verwachtingen worden gewekt.

850 Mevrouw **De Groot** (SP) vraagt wat volgens de Partij de Arbeid dan een reële tijdlijn en reëel scenario zouden zijn waarmee de bewoners in de IJmond een gezonde leefomgeving krijgen.

855 De heer **Leerink** (PvdA) meent dat het klip-en-klaar is dat gezondheid op dit moment dé leidende factor is. Als mevrouw De Groot (SP) wil suggereren dat zij het over een halfjaar wel voor elkaar heeft, dan wekt zij valse verwachtingen. Wat de PvdA betreft zijn alle inspanningen erop gericht om de uitstoot onder de door het RIVM vastgestelde normen te krijgen.

860 Statenlid **Kostic** (PvdD) merkt op dat bekend is dat met de Kooksfabriek 2 de meeste gezondheidswinst kan worden geboekt. Als het juridisch mogelijk zou zijn om Kooksfabriek 2 sluiten, bijvoorbeeld door een beroep te doen op het recht op gezondheid, is de Partij van de Arbeid dan een voorstander van een dergelijke maatregel?

865 De heer **Leerink** (PvdA) antwoordt dat als het teneinde onder de norm van het RIVM te komen nodig blijkt om de Kooksfabriek te sluiten, hij daar voorstander van is.

870 De heer **Roosendaal** (VVD) wil het nog even helder krijgen. Klopt het dat als er niet onder de norm van het RIVM kan worden gekomen, de heer Leerink voor sluiting van Kooksfabriek 2 is? De heer Roosendaal constateert dat er dan niet langer gesproken wordt over wettelijke normen, maar over de norm van het RIVM. Begrijpt hij dat goed?

875 De heer **Leerink** (PvdA) merkt op dat hij refereerde aan Kooksfabriek 2 en niet aan Tata in z'n totaliteit. Hij meent dat de overheid c.q. de provincie moreel verplicht is om ervoor te zorgen dat onder de RIVM-norm wordt uitgekomen. De heer Leerink is dan ook blij met de motie die in de Kamer is aangenomen om ervoor te zorgen dat de normen inderdaad dusdanig streng worden dat erop gehandhaafd kan worden. Men kan wel heel veel willen, maar er zijn wel wettelijk verankerde normen en instrumenten nodig om te kunnen handhaven. Het betreft derhalve een heel lastig dilemma tussen enerzijds de morele verplichting richting de inwoners en anderzijds de juridische haalbaarheid. De heer Leerink wil geen verwachtingen wekken die hij vervolgens niet kan waarmaken.

885 Mevrouw **Gonggrijp** (D66) constateert dat er geen dag voorbijgaat zonder dat er in de media artikelen over Tata Steel verschijnen. Zaterdag 18 september jl. stelde een landelijke krant zichzelf de vraag of Tata staal kan maken zonder stof en stank. De omgeving stelt deze vraag al langer. Voor D66 is het duidelijk dat de toekomst groen, schoon en gezond moet zijn, teneinde de omwonenden, de medewerkers en het klimaat te beschermen. Onderzoeken laten zien dat groene en schone staalproductie mogelijk is en Tata Steel heeft aangekondigd een stap in die richting te zetten. Het is bijzonder te vermelden dat de medewerkers van Tata hier hard voor hebben geknokt. 890 Mevrouw Gonggrijp meent dat dit nodige waardering verdient. Echter, de zorgen van de omgeving zijn hiermee morgen nog niet opgelost. Het RIVM concludeert immers glashelder dat de staalproductie tot negatieve gezondheidseffecten leidt. Het is de taak van de overheid om de omwonenden op korte termijn hiertegen te beschermen. Dit brengt D66 op de navolgende vijf vragen c.q. suggesties:

- 895 1. Is het van belang om te onderzoeken welke juridische instrumenten er nog meer zijn om de leefomgeving op korte termijn te verbeteren? Mochten GS dezelfde mening zijn toegedaan, kunnen zij dan toezeggen om hier op korte termijn toe over te gaan?
2. Zijn er nog meer kansen om de minimalisatieverplichting voor de uitstoot van ZZS op korte termijn aan te passen?
- 900 3. Tata heeft aangekondigd dat de Roadmap+ versneld en aangescherpt wordt uitgevoerd. Is het college bereid om deze toezegging van Tata om te zetten in harde en afdwingbare afspraken?
4. Zo ja, is het dan ook zaak dat er op korte termijn metingen worden verricht om te laten zien of de Roadmap daadwerkelijk bijdraagt aan een positieve gezondheidswinst?
- 905 5. De impact van het dossier op de sociale verhoudingen in de omgeving is enorm. Met de omgevingstafels wordt erop ingezet om de dialoog met de omgeving op peil te houden. Ziet de gedeputeerde, met zijn statuut, kans om hier de komende tijd nog een extra inzet op te plegen?

De heer **Roosendaal** (VVD) constateert dat de provincie in haar brief aan de staatssecretaris van

910 Infrastructuur en Waterstaat stelt dat zij aanloopt tegen de grenzen om de volksgezondheid en een
betere leefomgeving beter te garanderen. Hetzelfde geldt voor de transitie naar een duurzaam
Tata. Een en ander schuurt met de roep van de bewoners, zoals verwoord door de sprekers. Zij
willen weten waar zij aan toe zijn. Net als het bedrijf Tata, dat ook vraagt om meer duidelijkheid en
perspectief. Ook als het ongemakkelijk is, moet de overheid duidelijkheid en perspectief bieden. Er
915 moet niet meer beloofd maar meer geleverd worden, middels het vaststellen van duidelijke normen
voor de industrie die de volksgezondheid adequaat dienen. Vervolgens moet men erbovenop zitten
door de resultaten te meten en de normen op te volgen.

Het is spannend te ervaren hoe de wetgever RIVM-termen als "ongewenst" in regelgeving vertaalt.
920 Of geldt "ongewenst" voor elke vorm van uitstoot? De heer Roosendeel herhaalt zijn oproep om
duidelijkheid te krijgen over de vraag wanneer "goed" goed genoeg is. Positief is wel dat de Tweede
Kamer tracht om de waterstoftransitie te versnellen door subsidies beschikbaar te gaan stellen. In
dit licht heeft de VVD een aantal vragen waarop zij een duidelijk antwoord hoopt te krijgen.

1. Wat achten GS realistisch als gesteld wordt dat de Roadmap+-maatregelen "zo snel mogelijk"
925 moeten worden uitgevoerd?
2. Wanneer verwacht het college de uitkomsten van het onderzoek van de Onderzoeksraad voor
Veiligheid naar de wijze waarop burgers in Nederland worden beschermd tegen het risico van
industriële uitstoot en lozingen? Is dat rapport de basis voor de gewenste wettelijke
aanscherping? En wat zijn dan realistische tijdslijnen die van de staatssecretaris of het
930 parlement als wetgever verwacht mogen worden?
3. Helpen het aanvullende onderzoek alsmede het onderzoek naar luchtkwaliteit en
inhaleerbare fractie om ruim voor 2023 de normen scherper te krijgen, zodat Tata de
Roadmap+ daadwerkelijk gaat versnellen? Of is die oproep eigenlijk gewoon een hulpkreet
waarvan bekend is dat het de gezondheid op korte termijn helemaal niet gaat helpen?
- 935 4. Het is lastig dat gedeputeerde oproept tot aanvullende maatregelen. Wanneer weet hij wat
nodig is om met name de uitstoot door de pelletfabriek, die de bron van looduitstoot is, te
laten verminderen? Ziet Tata mogelijkheden om de Roadmap op dit punt eerder dan 2025 te
realiseren?
5. Wat de transities op de middellange en langere termijn betreft, zijn vorige week in de Kamer
940 moties aangenomen waarmee ook van de provincie actie wordt verwacht. Wat zijn de
reflecties van gedeputeerde op de aangenomen moties en de provinciale rol daarin? Het
betreft onder meer de motie over een monitoringsprogramma. Kunnen hiervoor de
bestaande OD-rapportages worden gebruikt? Voorts wordt gesproken over juridisch
afrekenbare doelen, in lijn met de inbreng van de VVD tijdens voorgaande vergadering, om
945 naast de beleving harde metingen te verrichten naar wat er daadwerkelijk wordt uitgestoten.
Ook is verzocht een plan van aanpak te maken, zodat de bewoners in de IJmondregio geen
onacceptabel gezondheidsrisico meer lopen, en dit voor 1 december 2021 naar de Kamer te
sturen. Is dit haalbaar?
6. Wanneer kunnen er concrete scenario's voor de waterstoftransitie worden verwacht, waarin
950 de rol van Tata en de verschillende overheden wordt verduidelijkt? Pas daarna kan immers
aan een implementatieplan worden gewerkt. En daarna kan de realisatie in werking worden
gesteld. Spoed is geboden. De VVD wil duidelijkheid kunnen geven aan de inwoners,
werknemers en ondernemers van de IJmond over wat er de komende jaren te wachten staat.

De heer **Klein** (CU) geeft aan dat reeds tijdens de PS-vergadering van 13 september jl. over dit

955 onderwerp is gesproken. Thans ligt een verslag voor van een zorgvuldig uitgevoerd onderzoek met schokkende conclusies. Daarom zijn nog verdergaande stappen nodig dan die tot nu zijn genomen. Tegelijkertijd is het positief dat het RIVM werkt aan vervolgonderzoek. Ten aanzien van de gezondheidsrisico's zou de ChristenUnie ook graag willen weten wat de proportionele bijdrage is van de negatieve gezondheidsuitkomsten van de verschillende factoren. Ook de cumulatie van
960 risicofactoren moet in kaart worden gebracht. Het zou immers heel goed kunnen dat alle stoffen bij elkaar slechter zijn voor de gezondheid dan een enkele stof. Deze informatie moet bekend zijn om straks als overheid scherpere normen te kunnen stellen.

Toen er aan de keukentafel werd gesproken over de plannen van Tata Steel om in 2030 schoner te zijn, merkte de dochter van de heer Klein verontwaardigd op: "*Maar papa, daar hebben de kinderen nú buiten spelen toch niets aan? Zij zijn dan misschien al 16 jaar en spelen dan niet meer buiten.*" Dit is natuurlijk de kern, die ook door de sprekers naar voren werd gebracht. Hoe kan de provincie inzetten op een versnelling van het schoner maken van Tata? De heer Klein denkt dan in het bijzonder aan het sluiten van Kooksfabriek 2. Verschillende partijen, waaronder ook de Partij
970 voor de Dieren, hebben hier aandacht voor gevraagd. Kan de provincie juridische mogelijkheden vinden om de kooks voortaan in te kopen en deze niet langer ter plekke in een verouderde fabriek te produceren?

In een persbericht geeft Tata Steel aan met ingang van 2030 met waterstof te willen gaan werken.
975 Is gedeputeerde tot in detail geïnformeerd over wat deze plannen inhouden? Heeft hij voorts een inschatting of analyse kunnen maken van de effecten van voornoemde plannen op de gezondheid? Zo nee, wanneer verwacht hij dit alsnog te kunnen doen? Een en ander klinkt natuurlijk heel mooi, maar er dient wel inzichtelijk te worden gemaakt hoe het in de praktijk gaat uitwerken.

980 Ten slotte sluit de heer Klein zich aan bij de vragen die de heer Roosendaal (VVD) heeft gesteld over de reflectie van gedeputeerde op de door de Kamer aangenomen moties die de provincie aangaan.

Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) wil allereerst de sprekers bedanken. Het CDA begrijpt hun grote
985 zorg. Onderhavig dossier is ook voor de Statenleden een enorme worsteling. Er zijn vele belangen mee gemoeid, waaronder die van de tienduizenden mensen die qua werkgelegenheid en inkomen afhankelijk zijn van Tata. Uiteindelijk zullen er echter besluiten genomen moeten worden. Het RIVM-rapport gaat over de uitstoot in de gehele IJmond en niet per bron. In vervolgonderzoek zal gekeken worden naar de verschillende bronnen van de emissies. Dit zeer belangrijke onderzoek
990 komt naar mevrouw Koning-Hoeve heeft vernomen eind 2021 beschikbaar. Thans is al wel duidelijk dat een substantieel deel van de metalen, zoals PAKs en lood, bij Tata vandaan komt. Deze stoffen werden vooral in de omgeving van Tata gemeten.

Het CDA begrijpt zoals gezegd de zorgen van omwonenden en heeft hun nadrukkelijke pleidooi
995 voor een spoedige verbetering gehoord. De partij ondersteunt dit. Duidelijk is dat de inzet van het Rijk vanaf nu hard nodig is, omdat Tata onder landelijke wetgeving valt en de extra eisen financieel gedragen moeten kunnen worden door de staalfabriek. Gezondheid en werkgelegenheid staan beide hoog op de agenda. Het kan en mag daarbij niet zo zijn dat subsidies voor duurzaamheid naar het buitenland verdwijnen. Gekeken moet worden naar een aanpassing van het
1000 aandelenpakket van Tata, zodat het bedrijf weer geheel of gedeeltelijk in Nederlandse handen

komt, met behoud van de werkgelegenheid bij Tata in Nederland. Dit is ook een taak van het Rijk. Het CDA hoopt dat de gedeputeerde hiervoor zal pleiten.

1005 Het CDA heeft in de PS-vergadering van 13 september jl. reeds aangegeven dat het voorstander is van een tweesporenbeleid, de reductie van CO₂-uitstoot en het op korte termijn reduceren van de emissies ter bescherming van de omwonenden. De partij heeft het gevoel dat gedeputeerde de goede weg is ingeslagen en dat hij met Tata, de Omgevingsdienst en het Rijk hard aan het werk is om zo spoedig mogelijk de emissies te beperken. De directie van Tata Steel heeft afgelopen week besloten om via de waterstofroute te koersen op de productie van groen staal. Dit is een uitdagend
1010 traject dat waarschijnlijk nog jaren gaat duren. Daarom vindt het CDA het belangrijk dat Tata ook op korte termijn maatregelen neemt om de emissies te beperken. Uitleg door Tata laat zien dat na het RIVM-onderzoek van november 2020 al diverse maatregelen zijn genomen. In februari 2021 is de hulpstoffenfabriek gesloten. De ovenwandisolatie bij de Kooksgasfabriek is geplaatst, alsmede de stoffilterinstallatie bij de sinterkoelers. Er wordt gezegd dat de emissiecijfers nu al lager lijken
1015 te zijn. Heeft de gedeputeerde deze informatie ook ontvangen en klopt het dat voornoemde stappen al tot reductie leiden? En worden er op hele korte termijn verdere vervolgstappen genomen? Deze zijn immers hard nodig.

1020 De filterinstallatie waarmee de uitstoot van PAKs en lood verder worden beperkt, staat op de planning voor 2025. Tata heeft aangegeven dat eerdere plaatsing mogelijk is, maar dat de start van de bouw afhangt van de snelheid waarmee de vergunningen verleend kunnen worden. Ziet de gedeputeerde derhalve mogelijkheden om versneld vergunningen te verlenen voor onder meer de plaatsing van de zogeheten DeNO_x-installatie?

1025 De suggestie voor een spoorboekje vindt het CDA een goed idee. Kunnen hierin de stappen door het Rijk, de provincie en Tata worden opgenomen, opdat er een goed beeld kan worden verkregen van hetgeen nu allemaal gebeurt en er gewerkt kan worden aan goede resultaten?

1030 Mevrouw **Er** (GL) merkt dat veel punten al besproken en benoemd zijn tijdens de PS-vergadering. Zij wil hier herhalen dat GroenLinks alle schrik en boosheid van de inwoners van de IJmond heel goed begrijpt en deze deelt. Sinds de laatste Statenvergadering is er gelukkig al wel het een en ander veranderd. Tata Steel heeft namelijk gekozen voor het plan van de FNV en werkgroep Zeester. In het Kamerdebat van 16 september jl. zijn al een aantal moties aangenomen, waaronder een motie over het voorkomen van onacceptabele gezondheidsrisico's en het benutten van alle
1035 ruimte om strengere normen in te voeren. Wat GroenLinks betreft zijn dit belangrijke stappen in de goede richting. De fractie is vooral benieuwd om van de gedeputeerde te horen welke acties vanuit de provincie benodigd zijn en welke plannen hij nu heeft. Kan gedeputeerde een tijdlijn schetsen, de acties benoemen en daar een overzicht van geven? De insprekers hebben vandaag laten horen hoe nodig het is dat deze acties zo snel mogelijk volgen. Wat kan de provincie hen nu al beloven
1040 met betrekking tot de maatregelen die op korte termijn zullen worden genomen?

1045 De heer **Mangal** (DENK) meent dat er voldoende is gezegd over sec het RIVM-rapport. DENK is blij dat de gedeputeerde heeft toegezegd de gemeenten te zullen bewegen om de GGD een onderzoek te laten uitvoeren waarin kinderen die moeten opgroeien in de gifdampen van Tata Steel langdurig worden gevolgd, zodat duidelijk wordt welke gevolgen een en ander heeft voor hun gezondheid, schoolprestaties en toekomstige carrièrepaden. De vergiftigingen hebben immers een langdurig

effect op de kinderen.

1050 De heer Mangal is wel teleurgesteld dat noch Provinciale Staten, noch Gedeputeerde Staten de moed hebben gehad om het RIVM te vragen om alsnog binnenmetingen te verrichten bij scholen rondom Tata Steel. Hij is ervan overtuigd dat kinderen daar veel meer worden blootgesteld aan ernstige stoffen. "Gelukkig" zal men dat nooit weten, nietwaar?

1055 Van meerdere kanten krijgt de heer Mangal te horen dat vooral de "kooksverslaving" van Tata de omgeving de das omdoet. Hoe krijgt de provincie Tata van deze kooksverslaving af? Wat kan zij doen om ervoor te zorgen dat alle fabrieken op het terrein groen gaan produceren, zonder gevaar voor de volksgezondheid? De heer Mangal doelt daarmee in het bijzonder op de kooksfabriek. Welk plan heeft de provincie daar zelf voor? Of wacht zij op het Rijk dat op zijn beurt weer wacht op Brussel? Welke middelen heeft de provincie zelf? En welke middelen is de gedeputeerde bereid om
1060 in te zetten? Tata geeft aan dat het nog acht jaar kan duren. Kunnen de Staten en het college dat straks aan een tienjarig kind uitleggen? Zullen de kinderen, met al dat opgehoopte lood in hun lichamen, de gedeputeerde nog wel kunnen begrijpen?

1065 De minister durft geen stappen te nemen, maar geeft in verschillende media aan dat hij evenmin wil wachten en dat er direct moet worden gehandhaafd. Daarbij wijst hij naar de Omgevingsdiensten, wat de heer Mangal persoonlijk heel laf vindt. De minister vergeet daarbij te vermelden dat de Omgevingsdiensten onder de bevoegdheid van de provincie vallen. De minister verwijst dus expliciet naar Gedeputeerde Staten. Kan de gedeputeerde derhalve garanderen dat bij enige overtreding, bij elke schending van enige vergunning, de vergunning dan ook direct wordt
1070 ingetrokken? Kan hij garanderen dat hij bij enig vermoeden van overtreding de Omgevingsdiensten de aanwijzing geeft om de vergunning direct in trekken totdat Tata Steel of elk ander bedrijf op het terrein heeft bewezen dat de vergunning niet geschonden is? Ook de minister zegt nagenoeg letterlijk dat er bij een vermoeden al moet worden gehandhaafd. De heer Mangal is het hiermee eens. De volksgezondheid, en zeker de gezondheid van kinderen, gaat vóór private winsten.
1075 Wanneer beëindigt de provincie nu eindelijk deze menselijke LD50-test? De heer Mangal is benieuwd naar de antwoorden van de gedeputeerde. Afhankelijk daarvan zal de fractie DENK overwegen om al dan geen moties in te dienen.

1080 De **voorzitter** merkt op dat onderhavig onderwerp niet als A-stuk in PS besproken zal worden. Zij gaat er derhalve van uit dat de heer Mangal doelt op een motie vreemd.

De voorzitter bedankt de commissieleden voor hun inbreng in eerste termijn. Zij schorst de vergadering voor enkele minuten, waarna gedeputeerde zal overgaan tot het beantwoorden van de gestelde vragen.

1085 *Schorsing van 11.56 uur tot 12.01 uur*

De **voorzitter** heropent de vergadering en geeft het woord aan gedeputeerde Olthof voor diens beantwoording.

1090 Beantwoording door gedeputeerde **Olthof** (PvdA):
Gedeputeerde Olthof bedankt namens GS de insprekers voor hun bijdrage. Zonder de tomeloze

inzet van alle inwoners was men naar alle waarschijnlijkheid niet zover gekomen als waar men nu staat. Gedeputeerde roept derhalve op om hiermee door te gaan. Het rapport dat thans voorligt, is
1095 geen grote verrassing. Het is echter wel schokkend om te moeten constateren dat de gezondheid in deze omgeving zoveel schade oploopt. Gedeputeerde begrijpt heel erg goed dat het voor de inwoners uiteindelijk nog te lang duurt, aangezien zij er al jarenlang tegen ageren. Het liefst zou men met elkaar de wereld vandaag nog veranderen. Daarmee komt gedeputeerde op de opmerkingen van mevrouw De Groot (SP). Het is erg makkelijk om te roepen dat de IJmond binnen
1100 zes maanden "gezond" moet zijn en dat de Kooksfabriek moet sluiten. Daarmee worden bij de bewoners echter verwachtingen gewekt die niet waargemaakt kunnen worden.

Gedeputeerde geeft aan dat de provincie veelvuldig contact heeft met de bewoners. Zij probeert alle vragen die worden gesteld zo goed en zo kwaad mogelijk te beantwoorden. Wellicht zijn niet
1105 alle vragen (naar tevredenheid) beantwoord. Naar aanleiding van de inspraak van mevrouw Valent zal **gedeputeerde nogmaals specifiek nakijken welke vragen eventueel nog niet zijn beantwoord.**

Gedeputeerde heeft zelf ook nog de vraag hoe je met de vergunningen omgaat als de deposities uiteindelijk afnemen. Wordt een en ander dan gelijk ingeperkt in de vergunning? Hierover is reeds
1110 eerder gesproken, maar gedeputeerde was nog niet helemaal tevreden met het antwoord. Hij zou het derhalve graag aangescherpt zien. Bij GS leeft derhalve ook nog steeds de vraag of het precies is wat de provincie wil, of daadwerkelijk met elkaar de grenzen worden opgezocht en wat eraan gedaan kan worden.

1115 Statenlid Kostic (PvdD) wees op de opmerking van de staatssecretaris dat hij liever een keer "nat gaat" voor de rechter dan dat er een kans wordt gemist. Zij vroeg of dat ook de instelling van GS is. Gedeputeerde heeft bij zijn aantreden in maart 2020 een pittige discussie gehad met de Omgevingsdiensten, waarna het mandaat is ingetrokken. Soms moet je een grens overgaan om te weten waar die ligt. De provincie is thans bezig om die scherpte aan te brengen. Bij de
1120 Omgevingsdiensten zit ook veel meer energie om die grenzen te gaan verkennen. Dat je soms over de grenzen heen gaat en de rechter een uitspraak laat doen, werkt enkel maar verhelderend. Gedeputeerde geeft een voorbeeld. De filterinstallatie bij de pelletfabriek is in de Roadmap van Tata opgenomen. Gedeputeerde herinnert de Statenleden eraan dat deze maatregel vanuit de OD c.q. provincie is opgelegd. Het betreft echter een grijs gebied. Tata had naar de rechter kunnen
1125 stappen voor een uitspraak. De provincie heeft in dezen de grenzen opgezocht, omdat zij het zo'n belangrijke maatregel vindt in het kader van de stikstofreductie, zowel voor de gezondheid als voor het milieu.

1130 Statenlid **Kostic** (PvdD) vraagt of dat niet pas gebeurde nadat de ILT de provincie hiertoe had aangespoord?

Gedeputeerde **Olthof** antwoordt bevestigend en geeft aan dat het ook betrekking had op het traject daarvoor. Er zijn twee rechtszaken geweest. Onderhavig traject was echter al ingezet vóórdat er een uitspraak van de rechter lag. In de periode dat gedeputeerde aantrad, werden er al gegevens
1135 aangeleverd om te kijken of de maatregel uiteindelijk kon worden opgelegd. De relatie met de ILT was een andere. De afgelopen tijd is de ILT, die thans heel nadrukkelijk een adviserende rol heeft, betrokken bij de samenwerking met de Omgevingsdiensten. De provincie bekijkt samen met de ILT waar binnen de huidige regelgeving de grens ligt en hoe deze nog beter met elkaar kan worden

- opgezocht. Deze samenwerking is niet vanzelfsprekend geweest, maar is nu wel heel nadrukkelijk met elkaar opgezocht. Een dergelijk traject bewandelt de provincie overigens ook met IenW en met EZK.
- Gedeputeerde hoopt derhalve dat zich geen situatie meer voordoet waarin de ILT een rechtszaak aanspant, en dat men er aan de voorkant met elkaar uitkomt. Daarop wordt een heel actieve inzet gepleegd.
- De Uitvoeringsagenda van de Omgevingsdienst staat in principe nog steeds gepland op 1 januari 2022 voor een periode van twee jaar. Hiervoor zijn extra middelen uitgetrokken. Het is een intensief traject dat flink wat zoekwerk met zich meebrengt. Als je de grens wil opzoeken, moet je ook kijken naar de juridische mogelijkheden. Daar zit een voorzichtigheid in. Een ander punt, dat misschien nog wel belangrijker is, betreft de maatregelen die de provincie oplegt. Als deze in de vergunning worden opgenomen, zijn deze niet meteen gerealiseerd. Bij het effectueren van maatregelen die in een vergunning zijn opgenomen, kan er soms wel een periode overheen gaan. Enkele sprekers vroegen waarom de filterinstallatie bij de pelletfabriek nog niet gerealiseerd is. Gedeputeerde geeft aan dat er een bouwvergunning moet worden aangevraagd en dat er een heel traject bewandeld moet worden dat een paar jaar kan duren. Het is geen kwestie van onwil, want het liefst voert gedeputeerde vandaag nog alles uit. In zo'n procedure is men echter gehouden aan bepaalde termijnen, ook om anderen te beschermen. Kortom, waar mogelijk doet de provincie er alles aan om te versnellen. 2022 is nog steeds het uitgangspunt, maar er zit wel enig voorbehoud in dat de uiteindelijke realisatie van de maatregelen nadien zal doorlopen.
- Donderdag 23 september heeft de gedeputeerde een gesprek met de Omgevingsdiensten om te bekijken hoe het met capaciteit zit, niet alleen voor de komende twee jaar maar ook in de periode daarna. Gedeputeerde begrijpt dat er momenteel heel veel extra inspanningen worden verricht bij Tata. Tata is op dit moment de meest gecontroleerde fabriek in Nederland. Dat is goed en thans ook nodig. Tegelijkertijd rijst echter de vraag hoe er op de langere termijn mee moet worden omgegaan. De provincie kent naast Tata immers nog tientallen BZRO-bedrijven. Een en ander is nu nog niet aan de orde, maar deze discussie zal op een gegeven moment wel met elkaar gevoerd moeten worden.
- Gedeputeerde komt op de moties. Hij is blij dat de Kamer anderhalve week geleden in het eerste debat een duidelijk signaal af gaf in de trant van "*tot hier en niet verder; er moet echt wat gaan gebeuren*". Vervolgens zijn de ministeries van EZK en IenW ingegaan op de uitnodiging van de provincie om zo snel mogelijk om de tafel te gaan zitten. Op 15 september jl. vond een overleg plaats tussen de provincie, de directie van Tata Steel, de staatssecretaris van IenW en de minister van EZK. Hierin is de provincie voor het eerst geïnformeerd over het feit dat Tata kiest voor waterstof en afziet van CO₂-opslag onder de Noordzee. Gedeputeerde is blij met deze positieve wending.
- Gedeputeerde heeft naar het Kamerdebat van donderdag 16 september jl., de uitkomsten van de moties, gekeken. Hieruit proeft hij een hele brede steun vanuit de Kamer richting de minister van Economische Zaken en de staatssecretaris van IenW om samen met de provincie te bekijken hoe er uiteindelijk beter gemonitord kan worden. Hoe kunnen op korte termijn daadwerkelijk gezondheidsmaatregelen worden genomen en gezondheidswinst worden geboekt? Hoe kan die uiteindelijke omslag naar Groen Staal zo snel mogelijk worden gemaakt? Gedeputeerde ervaart de

1185 aangenomen moties als een ondersteuning van de oproep die de provincie eerder heeft gedaan en als een steun vanuit het Rijk om als provincie haar eigen verantwoordelijkheid te kunnen nemen. Gedeputeerde is nog niet in de gelegenheid is geweest om met de bewindspersoon te spreken over de op donderdag aangenomen motie wat betreft een concreet plan van aanpak. Hij zal zo dadelijk een interpretatie hiervan geven.

1190 Statenlid Kostic (PvdD) noemde alternatieven voor Tata. De provincie moet vanuit haar rol als bevoegd gezag op het gebied van de vergunningen ervoor zorgen dat Tata Steel de overlast en gezondheidsschade zo snel mogelijk terugbrengt, de BBT's toepast en binnen de vergunningen werkt. Gedeputeerde voelt zich derhalve niet geroepen om op dit moment een discussie te voeren
1195 over de toekomst van ijzererts en de staalindustrie in brede zin. Ten eerste gaat hij daar niet over en ten tweede moet een dergelijke brede discussie niet alleen op provinciaal niveau worden gevoerd. Gedeputeerde Olthof hoopt dat de Partij voor de Dieren hier begrip voor heeft.

1200 De SP merkte op dat Gedeputeerde Staten medeverantwoordelijk zouden zijn voor het jarenlange wanbeleid van Tata, maar dat zij niet bij machte zijn om de fouten van vele jaren in één klap goed te maken. Gedeputeerde beaamt dit en kan er tot zijn spijt geen mooiere boodschap van maken. Het vraagt om een enorme investering.

1205 Mevrouw De Groot (SP) wees erop dat de motie over de deadlines niet is aangenomen. Hierin stond een harde eis dat de IJmond binnen zes maanden "schoon" moet zijn. Dit kan gedeputeerde niet waarmaken. In diezelfde PS-vergadering heeft hij wel de harde toezegging gedaan dat hij vindt dat er veel meer deadlines moeten komen, niet alleen qua tijd maar ook qua resultaat. Gedeputeerde staat daar nog steeds achter. De bewoners mogen van de provincie verwachten dat er in ieder geval zo snel mogelijk wordt toegewerkt naar een verwaarloosbaar risico.

1210 Mevrouw **De Groot** (SP) vraagt wanneer gedeputeerde verwacht een deadline te kunnen stellen waarop de mensen in de IJmond geen gezondheidsschade meer lijden als gevolg van Tata Steel.

1215 Gedeputeerde **Olthof** merkt op dat "geen gezondheidsrisico" zou betekenen dat elk gezondheidsrisico is uitgesloten. Gedeputeerde heeft echter eerder al aangegeven dat in een industriële omgeving met bedrijven en scheepvaart altijd sprake zal zijn van een gezondheidsrisico. De opgave zou moeten zijn dat men zich met elkaar ten volle inspant om het risico uiteindelijk "verwaarloosbaar" te maken. Het uitsluiten van elke gezondheidsrisico kan
1220 gedeputeerde niet waarmaken.

Mevrouw **De Groot** (SP) vraagt of het gedeputeerde Olthof duidelijk is dat zij het nu even niet heeft over de scheepvaart, maar over Tata Steel.

1225 Gedeputeerde **Olthof** antwoordt dat ook in de omgeving van een groot bedrijf als Tata altijd sprake zal zijn van een gezondheidsrisico. Hij wil het daarmee niet goed praten, maar het is wel het eerlijke verhaal. Het streven moet zijn dat het gezondheidsrisico uiteindelijk zo veel mogelijk gereduceerd wordt tot een verwaarloosbaar risico. De provincie heeft de Kamer opgeroepen om haar te helpen om niet alleen de milieugrenzen te stellen, maar ook om duidelijk aan te geven
1230 wanneer een gezondheidsrisico uiteindelijk acceptabel wordt bevonden. Zelfs in Wormerveer aan

de Zaan, met alle cacao-industrie, is sprake van een gezondheidsrisico. Gedeputeerde hoopt dat de Staten en de inwoners van Wijk aan Zee dit begrijpen.

1235 De vraag van mevrouw De Groot (SP) waarom er nog meer onderzoek moet worden verricht en er geen actie wordt ondernomen, vindt gedeputeerde nogal kort door de bocht. Gedeputeerde heeft de vorige vergadering reeds aangegeven dat er meer onderzoek moet worden verricht om nog beter te weten welke maatregelen genomen kunnen worden. Als onderhavig RIVM-onderzoek niet was uitgevoerd, had de provincie de huidige kennis niet gehad en was zij niet zover gekomen als waar zij nu staat. Dit ontslaat de provincie echter niet van haar verplichting om te blijven
1240 onderzoeken. Sterker nog, de SP heeft zelf een oproep gedaan om onderzoek aan de bron te doen. Het is geen kwestie van of-of, maar een kwestie van en-en. En men moeten blijven onderzoeken om nog meer te weten te komen en nog beter te kunnen sturen. En men moet zo snel mogelijk aan de slag met de concrete maatregelen.

1245 Gedeputeerde refereert aan het stikstofprobleem. De maatregel in de pelletfabriek levert een grote bijdrage aan het uiteindelijk terugdringen van de stikstofuitstoot. Ook het sluiten van de Kooksgasfabriek en Hoogoven 6 zal daar een flinke bijdrage aan leveren. Een en ander staat nu heel expliciet op de agenda en daaruit volgen heel concrete maatregelen.

1250 Alle plannen zijn heel mooi en in de geest van hoe de provincie het zou willen. Wat gaat er echter vandaag gebeuren en hoe kunnen bepaalde zaken worden versneld?? Gedeputeerde komt op al deze vragen nog terug.

1255 De VVD vroeg wanneer "goed" goed genoeg is. Deze vraag is ook in de Kamer aan de orde geweest. Men heeft te maken met milieuregelgeving en gezondheid. Gedeputeerde wil de uitstoot c.q. het gezondheidsrisico het liefst terugbrengen naar nul. Maar in hoeverre is dat mogelijk en waar ligt het kantelpunt. Wat is goed genoeg? Daarover zal men een brede discussie moeten voeren, niet alleen ten aanzien van Tata, maar ook ten aanzien van Schiphol, Chemours en diverse andere plekken in Nederland waar men met veel industrie e.d. te maken heeft. De provincie Noord-Holland
1260 heeft haar nek uitgestoken voor iets wat een brede landelijke discussie zal ontketen over milieuregelgeving versus gezondheid.

De provincie heeft geen invloed op het onderzoek van de Onderzoeksraad voor Veiligheid. Gedeputeerde is heel benieuwd wat eruit gaat komen. Het onderzoek focust zich veel meer op een
1265 brede discussie. Het gaat niet zozeer over Tata maar wel over de vraag in hoeverre het systeem in Nederland mensen in de omgeving van een bedrijf als Tata voldoende beschermt. Daarbij zal ook het vraagstuk aan de orde komen in hoeverre gezondheid en wetgeving op elkaar aansluiten. Gedeputeerde is hier heel nieuwsgierig naar. Hij hoopt dat het onderzoek in ieder geval een bijdrage zal leveren aan een fundamentele discussie over de wijze waarop Nederland hier in de
1270 toekomst mee moet omgaan.

De aankondiging van Tata Steel om in 2030 over te stappen op de nieuwe techniek DRI (Direct Reduced Iron) heeft tot gevolg dat Kooksgasfabriek 2 en Hoogoven 6 zullen sluiten. Hierbij is sprake van een overgangsperiode. Er is rekening mee gehouden dat het bedrijf niet in één keer
1275 volledig kan overgaan op waterstof. Er moet immers een hele waterstofinfrastructuur worden aangelegd. In die overgangsperiode zou Tata ook tijdelijk op gas kunnen overgaan. Daarmee wordt

niet direct aan de klimaatdoelstellingen en –ambities tegemoetgekomen, maar kan er op korte termijn wel gezondheidswinst worden geboekt. Gedeputeerde kent de nadere details nog niet. Een en ander moet nog nader uitgewerkt worden.

1280

Gedeputeerde benadrukt dat hij op dit moment niet de bevoegdheid heeft om Kooksgasfabriek 2 te sluiten. **Eind september komt hij met een toelichting.** Indien uit onderzoek of aanvullende informatie blijkt dat er uiteindelijk wel een juridische basis is om de Kooksgasfabriek 2 te sluiten, ontstaat natuurlijk een heel andere situatie. Dan moet het gesprek gevoerd worden over hoe snel tot sluiting kan worden overgegaan, misschien wel per direct. Tot nu toe ontbreekt een juridische basis en van de gedeputeerde wordt wel verwacht dat hij zich aan de wet houdt, maar soms begrijpelijkerwijs ook enigszins de grens opzoekt.

1285

1290

Statenlid **Kostic** (PvdD) vraagt of gedeputeerde bereid is om, zoals toegezegd, binnenkort de juridische rek op te zoeken aan de hand van het recht op gezondheid, het verzorgingsbeginsel en het recht op leven. Kijkt hij daarbij ook naar internationale verdragen die mogelijk wel een juridische basis voor (spoedige) sluiting van de Kooksfabriek bieden? Statenlid Kostic ontvangt graag een analyse, conform de eerdere toezegging van gedeputeerde.

1295

Gedeputeerde **Olthof** antwoordt dat hij heeft toegezegd dat de Staten eind september antwoord op hun vragen krijgen. Er gaat geen week voorbij zonder dat de gedeputeerde informeert of er meer mogelijkheden zijn om te kunnen ingrijpen bij Tata. De verhalen van bewoners en bezorgde ouders gaan ook bij hem door merg en been.

1300

Eind deze maand ontvangen de Staten de verzochte antwoorden. Aansluitend verneemt gedeputeerde dan graag of deze afdoende worden bevonden.

1305

De heer **Klein** (CU) vindt het fijn te vernemen dat de Staten de antwoorden tegemoet kunnen zien. Zijns inziens moet er steeds meer richting een sluiting van de Kooksgasfabriek worden gedacht. Hiertoe moeten dan wel juridische mogelijkheden zijn. De heer Klein informeert in hoeverre dit onderwerp ook aan bod komt in het overleg met Tata. In de Roadmap+ staat bijvoorbeeld nog €50 miljoen gereserveerd voor het verbeteren van de Kooksgasfabriek, voornamelijk om de geuremissie terug te brengen. De heer Klein zou graag zien dat er nu wordt doorgepakt en dat de Kooksgasfabriek helemaal gesloten wordt. Heeft gedeputeerde hier ook overleg over naar aanleiding van de herziene plannen van Tata?

1310

Gedeputeerde **Olthof** neemt deze vraag zo dadelijk mee bij de beantwoording van de vraag wat de provincie nu gaat doen.

1315

Statenlid **Kostic** (PvdD) heeft nog een verhelderende vraag over de aanscherping van de vergunningen. Gedeputeerde spreekt over eind 2022, maar het kan ook nog wat langer duren. Kan door de inzet van meer mensen van de ILT de deadline naar voren worden gehaald? De provincie kan dan in ieder geval de aanscherping begin 2022 klaar hebben en daarna verdergaan. Dat is het minste wat zij voor al haar inwoners kan betekenen.

1320

Gedeputeerde **Olthof** benadrukt dat de Omgevingsdienst aan zet is en zich bezighoudt met de

vergunningen. De ILT heeft aangeboden om kritisch mee te kijken en de provincie te adviseren ten aanzien van het aanscherpen van de vergunningen. Het beeld dat de ILT extra capaciteit levert om
1325 meer op korte termijn te gaan doen, klopt echter niet.

Statenlid **Kostic** (PvdD) meent dat als er niet voldoende mogelijkheid is om de deadline naar voren te schuiven, het helpt om meer mensen in te zetten, ongeacht van welke organisatie dan ook.

1330 Gedeputeerde **Olthof** geeft aan dat in dezen heel specifieke kennis nodig is die maar heel beperkt beschikbaar is. Er resteert slechts nog een jaar tot eind 2022. Er kan niet zomaar even een blik mensen met de juiste kennis worden opgetrokken. Bij de Omgevingsdienst zitten kwalitatief goede mensen van wie veel wordt gevraagd. Bovendien is de bezetting van de OD al langer een
1335 aandachtspunt. Het aanscherpen van de vergunningen kan misschien twee maanden versneld worden, maar daarmee is de wereld niet veranderd en zijn de maatregelen nog niet doorgevoerd.

Een jaar geleden is gesproken over het programma Tata Steel. Er is toen met elkaar een
1340 Uitvoeringsagenda aangenomen. Sindsdien zijn hier stappen op gezet, maar er moet nog veel meer gebeuren. Gedeputeerde acht het dan ook raadzaam om aan het huidige plan vast te houden. De meest vervuilende installaties worden als eerste tegen het licht gehouden. Het totale traject omvat veel meer. Extra inzet of capaciteit op wellicht de administratieve delen van de vergunning en dergelijke gaat het proces niet versnellen.

1345 Gedeputeerde had het idee dat de heer Mangal (DENK) zich versprak toen hij het had over de "kooksverslaving" en dat hij doelde op de kookgasfabriek en de overlast en schadelijke gezondheidsgevolgen hiervan. Gedeputeerde meent dat dat het niet in het Nederlands bestel zit om bij enige overtreding de vergunning direct in te trekken. Hier zijn met elkaar afspraken over gemaakt en regels voor opgesteld. Die toezegging doet gedeputeerde derhalve niet, aangezien hij
1350 deze niet kan waarmaken.

De heer **Mangal** (DENK) vraagt zich af hoe de gedeputeerde de woorden weegt van de minister die naar de provincie wijst om te handhaven.

1355 Gedeputeerde **Olthof** antwoordt dat GS en PS met elkaar een programma hebben afgesproken waarin heel expliciet staat dat de provincie meer capaciteit en een strakkere inzet hebben op het toezicht en de handhaving. In de laatste rapportage staat tevens vermeld dat er meer lasten onder dwangsom worden opgelegd en dat de Kookgasfabriek onder verscherpt toezicht is geplaatst. Op het gebied van handhaving en toezicht gebeurt er veel. Er kan echter altijd een discussie worden
1360 gevoerd over de vraag of het nog wel voldoende is. Ook dat gesprek wordt met elkaar aangegaan.

Gedeputeerde vervolgt zijn betoog. Een van de oproepen was om te kijken naar het juridisch instrumentarium: waarover beschikt de provincie reeds en wat heeft zij nog nodig om meer en beter toezicht te kunnen houden op een complexe industrie als Tata Steel? Deze oproep is omarmd
1365 door de Kamer en hierover zijn moties ingediend. Samen met het ministerie zal bekeken worden waar de hiaten zitten, op welke punten aanscherping kan plaatsvinden en welke partijen/routes hiervoor nodig zijn (Europa of enkel Nederlandse regelgeving).

1370 Voor ZZS bestaat er de minimalisatieverplichting. Ten aanzien van Tata zal er de komende weken meer duidelijkheid wordt verschaft. De provincie heeft hiervoor wat meer tijd gekregen, omdat zij over de eerste terugkoppeling niet tevreden was. Overigens wordt ook de ILT hierbij betrokken. De minimalisatieverplichting is een inspanningsverplichting. Binnen de ZZS zijn nog heel veel stoffen niet genormeerd. De provincie heeft het RIVM gevraagd om voor 40 tot 60 stoffen met een nieuwe gedegen normering te komen, opdat hierop gehandhaafd kan worden. De provincie gaat de
1375 komende periode met de juridische kaders aan de slag. Mocht het uiteindelijk nodig zijn om ook de weg van de Europese regelgeving te bewandelen, dan zullen de Staten begrijpen dat dit nog wat meer tijd zal vergen.

1380 Mevrouw **Gonggrijp** (D66) bedankt de gedeputeerde voor de uitvoering van de aangenomen Kamermotie. Is het mogelijk om enigszins een tijdspad te schetsen en aan te geven wanneer de Staten worden geïnformeerd?

Gedeputeerde **Olthof** antwoordt dat hij de Staten regelmatig zal blijven informeren over de voortgang. Eerst zal met elkaar moeten worden vastgesteld waar de hiaten precies zitten. De
1385 cumulatie van stoffen is thans niet goed genormeerd. Op een aantal plekken komen gezondheid en milieu nog niet voldoende bij elkaar. Eerst dient derhalve te worden bekeken wat er genormeerd kan worden. Gedeputeerde zegt toe de Staten te zullen betrekken bij en te zullen informeren over de voortgang. Als de vraag van mevrouw Gonggrijp echter is wanneer een en ander is opgelost, dan moet gedeputeerde daar nog wat terughoudend en voorzichtig in zijn.

1390 De heer **Roosendaal** (VVD) sluit aan bij de vraag van D66, alsmede bij het door het CDA geopperde "spoorboekje". Hij begrijpt dat het een interactief proces is. De Staten mogen thans niet verwachten dat gedeputeerde van alle punten die vandaag behandeld worden, netjes kan aangeven wanneer hij wat kan aanleveren met een implementatieplan en een
1395 uiterste deadline. De heer Roosendaal zou het echter wel waarderen als de Staten voor het einde van het jaar een globaal overzicht kunnen ontvangen van hetgeen binnen en buiten de eigen invloedssfeer ligt. Vervolgens zou hij graag willen weten wat de meeste impact heeft en wat gedeputeerde vervolgens kan doen. Dit zou ook de uitleg vergemakkelijken richting alle betrokkenen in het proces. Kan gedeputeerde dit toezeggen?

1400 Gedeputeerde **Olthof** antwoordt dat Tata 2030 als einddatum heeft opgegeven waarop de nieuwe fabriek staat. FNV en werkgroep Zeester hebben duidelijk aangegeven dat het sneller kan (2025). Gedeputeerde heeft toegezegd dat hij vanuit de provincie de maximale inspanning zal verrichten, met Tata en alle overige betrokkenen, om het proces zo snel mogelijk te laten verlopen. Hij wil
1405 derhalve de komende tijd in kaart brengen wat er nodig is om zo snel mogelijk te kunnen overstappen op de nieuwe techniek. Met andere woorden, 2030 is ook voor gedeputeerde te ver weg. De Staten zullen hierover terugkoppeling ontvangen en wat gedeputeerde betreft wordt een en ander ook meegenomen in het plan van aanpak.

1410 Omwonenden en deels ook de Staten hebben sceptisch gereageerd op de Roadmap+. 2025 en 2027 zijn nog steeds te ver weg. Wat gaat er vandaag gebeuren? De Staten ontvangen binnenkort vanuit Tata een concrete invulling van wat de Roadmap inhoudt. Het betreft niet alleen maar 65% minder stof vanuit Tata of 85% minder geur in 2023; er zitten ook concrete maatregelen onder. Gedeputeerde wil bekijken hoe de toezeggingen in tijd hard gemaakt kunnen worden. Hoe hard is

1415 die deadline van 2023? Kan die met elkaar worden vastgelegd? En kunnen de resultaten vervolgens worden gemeten? Gedeputeerde vertrouwt niet alleen op de blauwe ogen van Tata en wil een en ander dus vertaald zien in concrete afspraken met harde deadlines en harde resultaatafspraken. Hierover is ook een motie ingediend. De provincie wil op basis van de toezeggingen door Tata ook onafhankelijk kunnen beoordelen waar men vandaag staat en of de 65% of 85% wordt gerealiseerd.

1420 Met het RIVM en de ILT zal bekeken worden wat er nodig is om dit te meten. Ook Tata staat ervoor open om er met elkaar naar te kijken en afspraken over te maken. Gedeputeerde heeft de ambitie om het de komende weken verder uit te werken en te vertalen naar concrete acties en een plan van aanpak. Hij zal de Staten in het proces meenemen.

1425 De VVD maakte een opmerking over een versnelling van de pelletfabriek. Tata heeft gezegd dat deze in 2024–2025 gerealiseerd is. Ook dat zou naar voren gehaald moeten worden, maar dat neemt gedeputeerde mee in de gesprekken. Dat is een breed scala aan welke aanpassingen dan ook nu kunnen plaatsvinden. Overigens omvat de Roadmap+, het maatregelenpakket van €300 miljoen, ook de filterinstallatie bij de pelletfabriek. Aangezien deze maatregel gewoon wordt

1430 opgenomen in de vergunning, heeft de provincie ten aanzien hiervan een andere stok om mee te slaan.

Mevrouw **Gonggrijp** (D66) bedankt gedeputeerde voor de uitgebreide beantwoording en de toezeggingen. Één vraag is onbeantwoord gebleven. D66 krijgt toch signalen dat in Wijk

1435 aan Zee enigszins een "heftige" sfeer is ontstaan. Kan de gedeputeerde, voor zover hij dit niet al doet, met zijn statuut en kennis een (aanvullende) rol spelen op dit punt, bijvoorbeeld aan de omgevingstafels en in de gesprekken?

Gedeputeerde **Olthof** deelt de zorg van mevrouw Gonggrijp en erkent dat de sfeer in Wijk aan Zee er niet beter op wordt. Hij hoopt dat hier snel verbetering in komt. Eerlijkheid gebiedt te zeggen dat hierop de afgelopen periode niet de nadruk is gelegd. Daar het vertrouwen tot een nulpunt was gedaald, is er prioriteit gegeven aan het realiseren van concrete maatregelen om de gezondheid te verbeteren. Gedeputeerde ziet bij veel inwoners van Wijk aan Zee wel de gemene deler dat Tata niet weg hoeft. Het moet echter wel veel schoner en gezonder; niet in 2030, maar nú. Ook de

1445 gemeenten spelen een heel duidelijke rol bij de sfeer. Gedeputeerde gaat met hen in overleg om te bekijken of er extra steun op dit punt kan worden toegekend.

De **voorzitter** bedankt gedeputeerde voor diens beantwoording in eerste termijn en constateert dat er behoefte is aan een tweede termijn.

1450 *Tweede termijn*

De heer **Mangal** (DENK) hoorde de gedeputeerde zeggen dat mensen zitten te wachten op percentages aan stof- en geurreductie door Tata. Hij meent echter dat mensen vooral willen horen

1455 wanneer hun kinderen weer veilig buiten kunnen spelen. De heer Mangal mist dergelijke elementen in het betoog van de gedeputeerde en hij vraagt daar expliciete aandacht voor.

De heer **Van Tiggelen** (PVV) hoorde verschillende fracties de suggestie doen om Kooksfabriek 2 te sluiten. Is al bekeken waar in dat geval de kooks vandaan komt? Zijn er leveranciers bekend en

1460 waar zijn deze dan gevestigd?

De heer **Leerink** (PvdA) bedankt de gedeputeerde voor zijn heldere beantwoording. Hij beaamt dat er enorm veel is gebeurd. De heer Leerink proeft uit alles de urgentie om een volgende slag te maken. Hij bedankt gedeputeerde voor diens toezegging wat betreft het plan van aanpak en met
1465 betrekking tot de deadlines, hoe lastig het ook is om deze stellen. Soms zijn deadlines nodig om tot actie te komen. Wat is op dit moment echt onwenselijk en welke deadlines kan de provincie nú stellen om te voorkomen dat zij over drie jaar denkt: "*Hadden we toen maar dat of dat gedaan*". De heer Leerink wacht al hetgeen concreet is toegezegd af. Hij roept op om er met z'n allen
1470 bovenop te blijven zitten. Het feit dat iedereen druk blijft zetten, houdt het nodige immers in beweging.

De heer **Roosendaal** (VVD) meent dat woorden en beloftes verwachtingen en verplichtingen scheppen. Hij onderschrijft derhalve het betoog van gedeputeerde Olthof om zorgvuldig te zijn. Wat is er beloofd en wat is er geleverd en hoe kunnen de eerste grote stappen op korte termijn ook
1475 echt worden waargemaakt en bewezen? 2023 is weliswaar al op korte termijn en sommige zaken kunnen misschien sneller, maar het begint ermee om te zorgen dat conform belofte een permanente verbetering wordt gerealiseerd, inclusief de door de heer Roosendaal verzochte versnelde reductie van de looduitstoot. Er moet nog wel gewerkt worden aan de fundamentele veranderingen, maar eerst draait het om de normen. Wanneer is "goed" goed genoeg om
1480 bijvoorbeeld veilig buiten te kunnen spelen? GS stellen te streven naar te verwaarloosbare risico's. De heer Roosendaal meent dat gesproken moet worden over "acceptabele risico's". Dit betreft een politieke keuze gebaseerd op een afweging van belangen. Wanneer verwachten GS dat er duidelijke normen zijn voor de Nederlandse industrie -- in het bijzonder voor Tata maar ook voor Schiphol -- die rechtdoen aan de volksgezondheid en perspectief bieden om een voortrekkersrol te kunnen
1485 vervullen in verduurzaming? Een en ander brengt met zich mee dat de overheid de kans moet bieden om gas te gebruiken in plaats van kooks, en om ruim voor 2030 een waterstofinfrastructuur te realiseren. Anders kan Tata niet leveren op het gebied van waterstoftransitie.

De heer **Klein** (CU) bedankt de gedeputeerde voor diens toezeggingen en heldere beantwoording.
1490 De ChristenUnie is vooral blij dat gedeputeerde ook de toezeggingen van Tata Steel concreet wil maken en deze gaat monitoren. Alsdan kan Tata ergens op worden afgerekend en kunnen bewoners op een gegeven moment zeggen dat er inderdaad iets gebeurd is.

De heer Klein heeft nog twee vragen die in eerste termijn zijn blijven liggen. Neemt gedeputeerde
1495 de analyse van de effecten van het vergroeningsplan van Tata mee in het plan van aanpak? Wanneer kan hij een en ander opstellen. De heer Klein acht het heel belangrijk om het in samenhang te beschouwen.

Zijn tweede vraag betreft de Roadmap+ waarin thans nog staat opgenomen dat er €50 miljoen
1500 geïnvesteerd zal worden om de kookgasfabriek geurarmer te maken. In hoeverre wordt dit meegenomen in de eventuele afweging om de kooksfabriek te sluiten, mochten hiervoor juridische mogelijkheden zijn? Het zou immers zonde zijn als er fiks geïnvesteerd gaat worden in de fabriek, terwijl reeds bekend is dat deze in 2030 niet meer nodig zal zijn.

1505 De **voorzitter** bedankt de commissieleden voor hun inbreng in tweede termijn en geeft gedeputeerde Olthof de gelegenheid om te antwoorden.

Beantwoording door gedeputeerde **Olthof** (PvdA):

1510 Ten eerste komt gedeputeerde Loggen op de vragen over een eventuele sluiting van de kooksfabriek en het mogelijk importeren van kooks. Thans is nog niet onderzocht waar de kooks eventueel vandaan kunnen worden gehaald. **Indien de Staten daar behoefte aan hebben, kan deze informatie bij Tata en/of de specialisten worden opgevraagd.**

1515 In reactie op onder anderen de heer Leerink (PvdA) en de inspraak van mevrouw Verbrugge (Stichting Frisse Wind.nu) beaamt gedeputeerde dat de geest uit de fles is en dat deze er niet meer in teruggaat. De discussie die wordt gevoerd en de urgentie die breed in Nederland wordt gedeeld, moeten ertoe leiden dat de daadwerkelijke effecten van de investeringen die nu gaan plaatsvinden ook op korte termijn binnen Wijk aan Zee gevoeld gaan worden. Met andere woorden, hoe wordt de urgentie uiteindelijk vertaald naar concrete acties en meetbare en afrekenbare resultaten? Gelet op
1520 de grote discussie over veranderingen die nodig zijn in Nederland, met veel ambities op het gebied van economische ontwikkeling en groei, ontkomt de provincie er niet aan om vraagstukken op het gebied van zowel economische ontwikkeling als milieu, klimaat en gezondheid onlosmakelijk met elkaar te verbinden.

1525 Gedeputeerde Olthof is het niet volledig eens met de heer Roosendaal (VVD) en vindt dat de overheid altijd moet streven naar een verwaarloosbaar risico (in plaats van een acceptabel risico). Dit neemt niet weg dat er uiteindelijk ook een nieuwe gezondheidsnorm moet zijn over wat dan een "geaccepteerd" risico is. Thans is dat nog heel erg hoog en moet er naar de milieuregelgeving worden gekeken. Maar zelfs binnen de luchtvaart wordt er dagelijks aan gewerkt om deze veiliger
1530 te maken en de kans op dat er iets gebeurt steeds verder te verkleinen. Men mag van de overheid c.q. provincie verwachten dat zij elke dag probeert om het (gezondheids)risico te verwaarlozen. Dat is een constante beweging en vergt een continue inspanning. Dit neemt niet weg dat bekeken moet worden wat echt de bovengrens van een bepaald gezondheidsrisico is.

1535 De heer Klein (CU) vroeg naar de analyse van de effecten van het vergroeningsplan van Tata. Gedeputeerde verwacht dat de komende tijd nader uitgewerkt zal worden wat de vergroening uiteindelijk betekent. Deze omvat de klimaatdoelstellingen, maar ook de grote impact op de gezondheid. Beide elementen zullen de komende tijd veel duidelijker en inzichtelijker worden.

1540 Gedeputeerde Olthof kan zich voor een groot deel vinden in de redenering van de heer Klein dat het zonde zou zijn om € 50 miljoen te investeren in de kooksgasfabriek terwijl deze wellicht over een paar jaar wordt gesloten als gevolg van een nieuwe techniek. Anderzijds bestaan de wens en noodzaak om reeds vandaag resultaten te boeken. Dit wordt ook onderschreven door Tata. Met een aantal ingrepen bij de kooksgasfabriek kunnen binnen afzienbare tijd al resultaten voor de
1545 omgeving worden geboekt. Gedeputeerde realiseert zich dat het een fors bedrag betreft. Hij meent echter dat die winst nu vooral gepakt moet worden en dat tegelijkertijd gestreefd moet worden naar het zo snel mogelijk sluiten van de kooksgasfabriek en de overstap naar een techniek.

1550 De heer **Klein** (CU) geeft aan dat het zeker niet zijn oproep is om een verbetering voor de omgeving op te stellen. Desalniettemin acht hij het raadzaam als gedeputeerde het in zijn overleg met Tata meeneemt. Als het bedrijf €50 miljoen extra kan besteden aan de externe inkoop van kooks zodat de fabriek per direct kan worden gesloten, dan is dat een betere

oplossing.

1555 Gedeputeerde **Olthof** antwoordt dat er eigenlijk twee scenario's zijn om uiteindelijk tot de nieuwe techniek te komen:

- Het thans sluiten van de kookgasfabriek en kooks importeren; óf
- Het investeren van €50 miljoen teneinde een reductie van stof en stank te realiseren.

1560 Deze afweging kan gedeputeerde niet afdwingen en ligt bij Tata. Deze zal de komende tijd zeker aan de orde komen, ook gelet op de overbruggingsperiode. Het gaat gedeputeerde er vooral om dat zo snel mogelijk een positief resultaat merkbaar is, ongeacht welk scenario wordt gekozen.

1565 In de richting van de heer Mangal (DENK) maakt gedeputeerde duidelijk dat hij niet gesuggereerd heeft dat enkel de belofte voor 65% en 85% gereduceerde uitstoot van respectievelijk stof en geur voldoende zou zijn. Deze belofte moet uiteindelijk wel gekwantificeerd worden. Gedeputeerde wil dat de effecten zichtbaar en voelbaar zijn voor iedereen in de omgeving.

1570 De heer **Roosendaal** (VVD) hoort de gedeputeerde zeggen dat hij streeft naar verwaarloosbare risico's. Wanneer kunnen de Staten duidelijkheid krijgen over de vraag welke normen GS acceptabel vinden voor de industrie in de IJmond? Daarop zal men zich uiteindelijk moeten richten bij het nemen van maatregelen. Als het een continu bewegend doel blijft, weten noch de bewoners noch de industrie waar zij aan toe zijn. De heer Roosendaal realiseert zich dat niet alleen gedeputeerde gaat over de vraag welke normen acceptabel zijn, maar wanneer verwacht hij hier duidelijkheid over te kunnen geven?

1575 Gedeputeerde **Olthof** is het volledig eens met de heer Roosendaal (VVD). Hij noemt als voorbeeld de uitstoot van PAKs (door Tata). Deze zit boven het verwaarloosbaar risico, maar onder het maximaal toelaatbaar risico. Op basis van de huidige regelgeving voldoet het bedrijf derhalve aan de gestelde eisen. Het RIVM concludeert echter wel dat alles boven een verwaarloosbaar risico uiteindelijk onacceptabel en onwenselijk is. Gedeputeerde heeft het Rijk opgeroepen om met elkaar op het gebied van de gezondheid het maximaal toelaatbaar risico te bepalen. Anders wordt er van incident naar incident en van onderzoek naar onderzoek gehobbeld en heeft de provincie geen instrumenten om te kunnen handhaven.

1585 De heer **Roosendaal** (VVD) vraagt wanneer gedeputeerde hier duidelijkheid over denkt te hebben.

1590 Gedeputeerde **Olthof** kan nu geen termijn noemen, aangezien hij de impact ervan nog niet kan overzien. Hij zal de Staten echter meenemen in de voortgang van de gesprekken met het Rijk.

De **voorzitter** bedankt gedeputeerde voor diens beantwoording in tweede termijn en de gedane toezeggingen.

7. Rondvraag gedeputeerde Olthof (Leefbaarheid, Gezondheid en Milieu en G)

1595 Er zijn vooraf geen rondvragen aangemeld voor de portefeuille van gedeputeerde Olthof.

De **voorzitter** stelt de commissieleden in de gelegenheid om alsnog een rondvraag te stellen.

1600 Mevrouw **Jellema** (PvdA) merkt op dat in een vorige commissievergadering is besproken het onderwerp gezondheid en gezonde leefomgeving aan te stippen in alle relevante voordrachten. Mevrouw Jellema wil dit graag bij gedeputeerde in herinnering roepen, ook met betrekking tot agendapunt 6. Zij hoopt op een spoedige reactie.

1605 Gedeputeerde **Olthof** antwoordt dat hij het onderwerp gezonde leefomgeving conform toezegging breed zal bespreken binnen GS. Hij komt er derhalve bij de Staten op terug.

1610 Statenlid **Kostic** (PvdD) wijst op een memo van de OD NZKG waaruit blijkt dat deze 65 fte extra nodig heeft om de grondwaterbescherming goed uit te kunnen voeren. GS bleken hier eigenlijk niet van op de hoogte te zijn tot het moment waarop, naar aanleiding van het rapport van de Randstedelijke Rekenkamer, aan de OD werd gevraagd om de provincie te informeren ingeval er meer middelen benodigd zijn. De Partij voor de Dieren heeft de navolgende twee vragen:

- 1615 – Hoe is het mogelijk dat GS hier pas zo laat van op de hoogte waren? Waarom durft iemand pas op het moment dat de Randstedelijke Rekenkamer langskomt te zeggen dat de OD onderbezet is en/of eigenlijk te weinig capaciteit heeft? Waarom is dit signaal niet eerder langs de officiële weg bij GS terechtgekomen?
- GS geven aan in het Uitvoeringsprogramma voor 2022 hierover verdere afspraken te maken met de OD. Wanneer wordt dit vastgesteld? Worden PS hierbij betrokken? Kan een en ander voor de begroting zodat ook duidelijk is of er meer geld voor beschikbaar moet worden gesteld?

1620 De **voorzitter** merkt nogmaals op dat het raadzaam is om (gedetailleerde) rondvragen vooraf aan te melden. Zij geeft gedeputeerde Olthof desalniettemin de gelegenheid om te reageren.

1625 Gedeputeerde **Olthof** geeft aan dat hij de antwoorden thans niet paraat heeft. Een en ander is ook in PS aan de orde geweest en Statenlid Kostic (PvdD) heeft voornoemde vragen ook aan gedeputeerde Loggen gesteld. Gedeputeerde Olthof neemt de vragen derhalve mee en er zal op worden terugkomen.

8. Lunch

1630 De voorzitter rondt het ochtenddeel van de vergadering af en schorst de vergadering voor een lunchpauze.

Schorsing van 12.58 uur tot 13.34 uur

9. Tweede begrotingswijziging

1635 9.a Financiën: Voordracht Tweede begrotingswijziging 2021

De **voorzitter** heropent de commissievergadering en geeft het woord aan de Statenleden voor hun inbreng in eerste termijn.

Eerste termijn

1640

De heer **De Wit** (VVD) heeft nog een aantal vragen naar aanleiding van de beantwoording op de technische vragen. De VVD vindt de begrotingswijziging an sich helder, maar heeft moeite om ten aanzien van één punt te begrijpen wat het precies voorstelt en waar het vandaan komt. Dit betreft de gelden vanuit het Rijk voor de aankoop van veehouderijen dan wel de veenweidestrategie. In de technische briefing van hedenmorgen werd duidelijk dat er nog een stuk volgt over de (betekenis van) de veenweidestrategie. De VVD verwacht dat het ook een financiële paragraaf zal bevatten. Desalniettemin staat het bedrag reeds opgenomen in onderhavige begrotingswijziging. De VVD wil in ieder geval de bevestiging ontvangen dat er op basis van de veenweidestrategie kan worden gediscussieerd over hoe er tegen de besteding van het geld wordt aangekeken en dat de provincie niet nu al gecommiteerd is aan een soort punt vooruitlopend op de veenweidestrategie terwijl er straks na de beraadslaging wellicht toch wat anders over wordt gedacht. De VVD verneemt derhalve graag de bevestiging van het college dat het op voornoemde wijze mag worden geïnterpreteerd.

1645

1650

1655

1660

Voorts staat er nog een technische vraag van de VVD open over de €5,1 miljoen die uit de algemene middelen van de provincie komt, en dus niet uit de middelen die het Rijk aan de provincie ter beschikking stelt. Waar komt het bedrag ad €5,1 miljoen vandaan en waarvoor is dit nodig? De heer De Wit begrijpt enigszins dat het geld vanuit het Rijk onder andere bedoeld is om aankopen te gaan doen en dat er ook andere kosten uit gefinancierd kunnen worden. Daarmee is de afwaardering van de gronden naar bijvoorbeeld natuurwaarde geregeld. Toch is die €5,1 miljoen opgenomen en de heer De Wit (VVD) begrijpt niet helemaal waarvoor dit bedrag nodig is en waar het vandaan komt. Hierop ontvangt hij derhalve nog enige reflectie.

1665

In de beantwoording van de technische vragen wordt iets gesteld over bijkomende kosten voor de aankoop van veehouderijen. De VVD vraagt zich af, zeker ook omdat de provincie de kosten moet financieren, wat die kosten behelzen en wat in potentie de omvang ervan is. Betreft het echt een materieel risico of zijn het "verwaarloosbare" proceskosten?

1670

Tot slot ontvangt de VVD graag de regelingen die in de technische beantwoording als bijlage zijn genoemd. De heer De Wit heeft deze niet kunnen terugvinden in iBabs.

1675

Mevrouw **Kapitein** (D66) heeft een vraag over de aankoop van de veehouderijen. Deze ligt in lijn met de vragen van de VVD. Kan de gedeputeerde hier al wat meer over zeggen? Heeft zij al een beter idee van wat er met de gronden gaat gebeuren zodra die zijn aangekocht? Wordt het natuur of anderszins? Wat zijn de bijbehorende kosten? D66 begrijpt dat de reserve grond hiervoor wordt aangewend, maar de fractie ontvangt in reflectie hierop graag wat nadere informatie.

D66 steunt voorts de opmerking van de VVD over de veenweide.

1680

Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) heeft dezelfde vraag als de VVD over de aankoop van veehouderijen en ontvangt graag een nadere toelichting en een nader inzicht in de stukken. Als mevrouw Koning-Hoeve het juist begrepen heeft, wordt er geld voor de veenweidestrategie gereserveerd terwijl er nog geen strategie is. PS blijven leidend op de inhoud van dit dossier. Het CDA acht het derhalve belangrijk dat de strategie nog een keer nadrukkelijk terugkomt (op de agenda).

1685

Wat betreft het Uitvoeringsprogramma Natuur in Noord-Holland en de versnelling van de aanpak in

de binnenduinrand wordt een bedrag van €7,9 miljoen gereserveerd. Is de gedeputeerde ervan op de hoogte dat in de binnenduinrand een enorme onrust is ontstaan over de plannen? Zijn er al besluiten genomen? Hebben de ambtenaren de opdracht gekregen om mensen in het gebied te vragen of zij aan de plannen willen meewerken? Er doen de verhalen de ronde dat als de mensen
1690 geen medewerking willen verlenen, hun medegedeeld wordt dat zij onteigend zullen worden. Klopt dit? Hierdoor ontstaat nog veel meer onrust. Het CDA verneemt derhalve graag de stand van zaken.

Hiermee hangt samen het rapport ecologische visie binnenduinrand Zuid-Kennemerland van april 2021. Wat is de status van deze visie? Komt deze ook nog naar PS of is deze reeds vastgesteld in
1695 GS?

De heer **Van Tiggelen** (PVV) merkt op dat gelet op de problemen die de SolaRoad in het verleden heeft gebracht en het feit dat er zijns inziens sowieso geen nut en noodzaak is voor zonnefietspaden, de PVV niets ziet in het beschikbaar stellen van €1,23 miljoen voor de aanleg van
1700 een zonnefietspad langs de N201. Dit geld kan beter besteed worden. Het beschikbaar stellen van €30 miljoen aan belastinggeld voor het uitkopen van veehouderijen nabij natuurgebieden, waarvan €5,1 miljoen provinciaal belastinggeld om stikstofdepositie te verminderen, komt de PVV zinloos voor, om zowel rekenkundige en natuurkundige redenen. De fractie kan derhalve niet instemmen met voorliggend besluit.

1705 De **voorzitter** meent dat de eerste opmerking van de heer Van Tiggelen (PVV) betreffende SolaRoad thuishoort in de commissie M&B.

De heer **Zoon** (PvdD) is blij dat het CDA zich ongerust maakt over de onrust in de binnenduinrand.
1710 Qua biodiversiteit is er inderdaad sprake van enorm veel onrust. Het is derhalve goed om daar aandacht voor te vragen.

De heer Zoon heeft twee opmerkingen. Op pagina 3 staat: "*Bij de regeling aankoop veehouderijen wordt het rijksgeld gebruikt voor de aankoop van complete boerderijen (grond en gebouwen) met als doel om de stikstofdepositie op overbelaste stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden te verminderen.*" De Partij voor de Dieren zou graag zien dat ook de dierenrechten gelijk ingenomen worden en dat er niet een verschuiving van het probleem plaatsvindt. Kan de gedeputeerde dit toezeggen?
1715

1720 Er is een verschuiving in de reservering waterrecreatie die de Partij voor de Dieren niet helemaal kan plaatsen. Volgens haar was er immers genoeg geld voor. Tegelijkertijd zijn er hele grote problemen met de waterkwaliteit, vooral met de nutriënten. De Partij voor de Dieren zou graag zien dat het geld niet wordt aangewend voor het realiseren van visplekken, aangezien deze indruisen tegen het provinciaal beleid inzake dierenleed en milieuvervuiling door lood.

1725 De **voorzitter** bedankt de commissieleden voor hun inbreng in eerste termijn. Bij de behandeling van dit agendapunt zijn meerdere leden van GS aangeschoven. De voorzitter geeft als eerste het woord aan de gedeputeerde Rommel.

1730 Beantwoording door gedeputeerde **Rommel** (VVD):
De meeste vragen die zijn gesteld, hebben betrekking op de aankoop van veehouderijen.

Vanmorgen heeft er een BOT-overleg plaatsgevonden over de strategie voor het veenweidegebied. Er bleef nog één vraag hangen, te weten hoe de Staten er verder bij betrokken worden. Nadat de 80%-versie met de Staten is besproken, is het de bedoeling van GS om een uitwerking naar de 100%-versie te maken. Deze zal hopelijk voor het einde van dit jaar als een voordracht in PS behandeld worden, zodat de Staten deze kunnen vaststellen.

Gedeputeerde Rommel kan zich voorstellen dat de gelden er ingewikkeld uitzien. De opkoopregeling is afkomstig van het Rijk. In de eerste tranche kunnen ook bedrijven uit de provincie Noord-Holland deelnemen. De eisen die het Rijk stelt, gaan echter dusdanig ver dat gedeputeerde Rommel niet verwacht dat er een bedrijf in Noord-Holland voor in aanmerking komt.

Voorts heeft het Rijk €18 miljoen beschikbaar gesteld. De provincie c.q. de heer Loggen heeft zich reeds in de vorige periode beziggehouden met de bodemdaling. De veenweidegelden lopen enigszins vooruit op de strategie die nog moet worden vastgesteld. De provincie is derhalve reeds lerend bezig met innovatieve methodieken en bekijkt op welke punten zij iets kan doen.

In antwoord op de vraag van de heer Zoon (PvdD) over de dierenrechten merkt gedeputeerde Rommel op dat de provincie niet over de Rijksregeling gaat.

De heer De Wit (VVD) en mevrouw Koning-Hoeve (CDA) vroegen naar de regelingen die in de technische beantwoording als bijlage zijn genoemd. Gedeputeerde zal deze via de griffie doen toekomen.

Tegen mevrouw Koning-Hoeve en de heer Zoon (PvdD) merkt gedeputeerde op dat de provincie in Zuid-Kennemerland is gestart met de gebiedsgerichte aanpakken. Zij spreekt met de mensen in het gebied. Er wordt niet bedreigd, ook al komt het in de pers heel ongelukkig over. Gedeputeerde probeert derhalve de nodige communicatieve bijsturing te verrichten.

De provincie beschikt over een instrumentenkoffer. Een van de instrumenten betreft onteigening. Dit wordt echter gebruikt op basis van vrijwilligheid in het kader van de totale schadeloosstelling. Ook in Zuid-Kennemerland is men echter nog niet zover. De provincie bekijkt thans nog de mogelijkheden voor de agrariërs die in deze gebieden gevestigd zijn, waaronder de paardenhouderijen.

De heer **De Wit** (VVD) heeft de voordracht erbij gepakt, waarin wordt voorgesteld een krediet beschikbaar te stellen van €30 miljoen. Hij citeert (pagina 3): "*De dekking van het krediet bestaat voor €24.864.028 uit de specifieke uitkeringen van het rijk voor aankoop van grond en voor €5.135.972 uit de algemene middelen van de provincie.*" De heer De Wit neemt aan dat de €5,1 miljoen op dit moment nog onbestemd is en vrijstaat in de algemene middelen. Komt dit geld nog terug als onderdeel van de regeling van het Rijk of betreft dit een eigen bijdrage van de provincie om de regeling mogelijk te maken?

Gedeputeerde **Rommel** antwoordt dat de €5,1 miljoen thans gereserveerd is voor cofinanciering van de opkoopregeling. Als deze opkoopregeling niet doorgaat, zal de reservering ook niet worden gebruikt. Naar verwachting volgen er nog een tweede en een derde batch in de uitwerking, maar gedeputeerde weet nog niet hoe die eruitzien.

1780 De heer **De Wit** (VVD) resumeert het als volgt. In de technische beantwoording staat dat bijkomende kosten van grondaankopen voor rekening van de provincie komen. Dit betreft het bedrag ad €5,1 miljoen. Dit zou lager kunnen uitvallen als er geen of beperkte interesse voor de regelingen blijkt te zijn. Alsdan is het geld als cofinanciering niet nodig.

1785 Gedeputeerde **Rommel** beaamt dat dit juist is. Het bedrag ad €5,1 miljoen behelst de kosten die de provincie voor cofinanciering aan het Rijk beschikbaar moet stellen voor de aankoopregeling.

Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) zou graag nog een antwoord horen op haar vraag wat de status is van de ecologische visie binnenduinrand Zuid-Kennemerland? Betreft het een achterliggend stuk of komt het richting PS?

1790 Gedeputeerde **Rommel** antwoordt dat het een eerste visie betreft. De mensen die het gebied ingaan, nemen deze onder de arm mee om te kijken wat haalbaar is. Er is een startonderzoek gedaan naar wat in feite mogelijk is in het gebied. Dit wil niet zeggen dat er niet nog meer onderzoeken zullen volgen, want het is slechts een start van de gebiedsgerichte aanpak.

1795 Mevrouw **Kapitein** (D66) hoort graag nog een antwoord op haar vraag wat de provincie gaat doen met de grond die zij van veehouderijen of boeren opkoopt. Uit het antwoord van de gedeputeerde begrijpt mevrouw Kapitein dat een en ander in de eerste tranche nog niet zal gaan spelen. Kan mevrouw Kapitein vertalen als dat gedeputeerde zo lang mogelijk tracht om de veehouder een veehouder en de boer een boer te laten blijven? Is dat de visie?

1800 Gedeputeerde **Rommel** merkt op dat in de presentatie van hedenmorgen reeds werd aangegeven dat het heel belangrijk is om ook beheerders te houden. Dit betreft heel goede boeren die al in het gebied zitten. De provincie heeft hier zeker aandacht voor. Stel dat er uiteindelijk een verkaveling of een aankoop vanuit de provincie plaatsvindt, dan is er sprake van maatwerk. De gronden kunnen dan ingezet worden voor extensivering van andere agrariërs in het gebied. De inzet is nu om te bekijken hoe de provincie de gebieden goed beheerbaar kan houden, in overleg met alle partijen. Het betreft 25 gebieden. Gedeputeerde hoopt dat er veel commissieleden aanwezig zullen zijn bij het werkbezoek op 4 oktober a.s.

1810 De **voorzitter** bedankt gedeputeerde Rommel voor haar beantwoording. Er zijn geen vragen gericht aan mevrouw Zaal. De voorzitter geeft derhalve het woord aan gedeputeerde Loggen voor diens beantwoording.

Beantwoording door gedeputeerde **Loggen** (VVD).

1815 De vraag van de heer Zoon (PvdD) is reeds bij de technische vragen beantwoord. Er is sprake van een aanpassing van de kasraming van de reserve Waterrecreatie ten behoeve van diverse projecten zoals beschreven in het Uitvoeringsprogramma Waterrecreatie 2021–2025 (maart 2021).

1820 Voorts refereerde de Partij voor de Dieren aan de hengelsport. De provincie is voornemens om een bijdrage te gaan doen aan een stimuleringsregeling om het gebruik van lood in de hengelsport terug te dringen. Hengelsporters worden via een omruilactie gestimuleerd om hun lood in te ruilen voor een milieuvriendelijke vervanger.

De hengelsport heeft echter een volwaardige plaats binnen de waterrecreatie in Noord-Holland.

1825 De **voorzitter** bedankt gedeputeerde Loggen voor diens beantwoording en constateert dat er behoefte is aan een beknopte tweede termijn.

Tweede termijn

1830 De heer **Zoon** (PvdD) wil er bij GS nogmaals op aandringen om de reserve niet in te zetten voor hengelsekken.

Voorts lijkt het de heer Zoon geen provinciale bevoegdheid om inzet te plegen op een stimuleringsregeling om hengelsporters hun lood te laten inwisselen. De Partij voor de Dieren
1835 meent dat er een verbod op lood moet komen.

Wat betreft de dierenrechten in het kader van de opkoopregeling is het de heer Zoon nog niet helemaal duidelijk. Hij leest dat er een provinciale bevoegdheid is om de boerderijen met productierechten uit de markt te nemen. Het lijkt echter geen verplichting om de productierechten
1840 ook daadwerkelijk uit te nemen. Wil gedeputeerde Rommel hier nog eens naar kijken en er op een later moment op terugkomen?

Beantwoording door gedeputeerde **Loggen** (VVD).

Gedeputeerde Loggen meende voldoende duidelijk te zijn geweest door te zeggen dat er in de
1845 huidige kasraming geen visplekken zijn meegenomen, aangezien deze reeds in vorige ramingen zijn gerealiseerd. Gedeputeerde sluit echter niet uit dat als er een goed nieuwe aanvraag aan ten grondslag ligt, het in de toekomst wederom mogelijk zou zijn. Dit dient te zijner tijd beoordeeld te worden aan de hand van een aanvraag van een uitvoeringsregeling. Den meerderheid van de Staten heeft de uitvoeringsregeling vastgesteld.

1850 Vissen is geen criminele sport c.q. activiteit. Op het moment dat er in Nederland gevestigd kan worden, vindt gedeputeerde dat de provincie een bijdrage moet leveren door daar waar het beter en schoner kan, te helpen. Zolang er vanuit het Rijk geen verbod op lood is, vindt gedeputeerde dat de provincie haar verantwoordelijkheid moet nemen en een bijdrage moet leveren door al die
1855 sportvissers, die een leuke en legale vrijetijdsbesteding hebben, te stimuleren om over te stappen op loodvervangers die niet schadelijk zijn voor het milieu.

Beantwoording door gedeputeerde **Rommel** (VVD).

Gedeputeerde wijst erop dat de opkoopregeling een Rijksregeling en geen provinciale regeling
1860 betreft. Het Rijk heeft wel altijd aangegeven dat het de productierechten eruit wil halen.

Gedeputeerde Rommel zal de exacte duiding laten nakijken en de commissie hier schriftelijk over informeren.

De **voorzitter** concludeert dat onderhavig agendapunt voldoende behandeld is. De voordracht zal in
1865 PS-vergadering van 11 oktober a.s. worden behandeld, onder aanvoering van de commissie EFB.

Schorsing van 13.58 uur tot 14.00 uur

10. A-agenda Recreatie

10.a Bestuursbureau recreatieschappen organisatieverordening

1870

De **voorzitter** geeft als eerste het woord aan gedeputeerde Zaal (D66) voor een korte toelichting.

1875

Gedeputeerde **Zaal** merkt op dat aan de commissie een organisatieverordening voorligt, in het bijzonder het besluit tot het instellen van de werkgeverscommissie. Zij geeft vooraf graag enige overleg over waar het vandaan komt en hoe het werkgeverschap voor de provincie eruit gaat zien.

1880

De provincie is al heel lang bezig om te kijken of de governance van de recreatieschappen op een andere manier kan worden ingevuld. Uit onderzoeken van de Randstedelijke Rekenkamer en Berenschot is gebleken dat het opdrachtgeverschap aan Recreatie Noord-Holland een uitvoerende kant heeft. Daarnaast maakt Recreatie Noord-Holland ook beleid en adviseert zij het college, als zijnde bestuurder van de recreatieschappen. Er ontstaat dan eigenlijk een "dubbele pet". Uit de onderzoeken is gebleken dat dit onwenselijk is en dat het beter is om in de governance van de recreatieschappen een scheiding aan te brengen tussen enerzijds de uitvoering en anderzijds het beleid c.q. de bestuursondersteuning en -advisering. Ook heeft er een onderzoek plaatsgevonden door Common Eye om te kijken hoe dit kan gerealiseerd kan worden. Er zijn verschillende scenario's ontwikkeld. Er is gekeken naar de mogelijkheid om één groot recreatieschap te maken. Een ander alternatief was het Bestuursbureau. Met de besturen van de recreatieschappen -- de gemeenten en de provincie -- zijn alle verschillende scenario's besproken. Hieruit bleek dat de invoering van een Bestuursbureau, dat het opdrachtgeverschap richting Recreatie Noord-Holland gaat verzorgen, op het grootste draagvlak van alle deelnemende gemeenten kon rekenen. Voor een "superschap" bestond geen draagvlak onder de deelnemende gemeenten.

1885

1890

1895

Ingeval van het Bestuursbureau worden niet alleen de advisering en uitvoering gescheiden, maar wordt tegelijkertijd het opdrachtgeverschap versterkt. Er is een betere inhoudelijke ondersteuning van de bestuurders die zitting hebben in de schappen. Voorts kan er een betere afstemming plaatsvinden waardoor het aantal vergaderingen en de lengte van de agenda beperkt kunnen worden.

1900

Gedeputeerde tekent aan dat het Bestuursbureau niet alles rond de recreatieschappen oplost. Zij ziet het echt als een eerste stap waarbij de dubbele petten in ieder geval worden gescheiden. In de commissie is echter wel vaker geconstateerd dat er best veel bestuurlijke drukte is rond de recreatieschappen. De provincie zal derhalve verder moeten kijken of het nog beter kan. Het Bestuursbureau is echter een heel grote stap in de goede richting. Het fundamentele probleem zoals door de Randstedelijke Rekenkamer geconstateerd, is daarmee in ieder geval opgelost.

1905

1910

Wat betekent het werkgeverschap dan voor de provincie? Er komt een bureau van drie mensen. Het was mogelijk geweest om voor hen een pand te huren, maar dan hadden zij daar alleen gezeten. Derhalve is de gedachte ontstaan om ze onder te brengen bij een van de deelnemende gemeenten of de provincie. De provincie heeft toen aangeboden het bureau bij haar onder te brengen, omdat zij in alle schappen vertegenwoordigd is. Zij biedt derhalve arbeidsvoorwaarden en huisvesting aan. Het materiële werkgeverschap, in de zin van het aansturen van het Bestuursbureau, gaat de provincie natuurlijk niet verzorgen. Men wil immers van de "dubbele petten" af. Deze taak wordt derhalve opgepakt door de werkgeverscommissie.

1915 Met de besturen van de schappen is afgesproken dat op het moment dat de schappen besluiten om niet verder te gaan met het Bestuursbureau of dat er grote financiële gevolgen zijn, dat die dan ook door de schappen worden gedragen, zodat de risico's voor de provincie minimaal zijn.

De **voorzitter** geeft de Statenleden het woord voor hun inbreng in eerste termijn.

1920

Eerste termijn

De heer **Klein** (CU) bedankt gedeputeerde voor de toelichting. De ChristenUnie acht het een goede manier om de scheiding tussen enerzijds de advisering en het opdrachtgeverschap en anderzijds de uitvoering vorm te geven. Zij heeft wel de navolgende twee vragen.

1925

Het is een logische keuze om de mensen van het Bestuursbureau fysiek onder te brengen in het Provinciehuis. Tegelijkertijd maken zij gebruik van dezelfde faciliteiten. Hoe gaat gedeputeerde de onafhankelijkheid borgen en voorkomen dat er fricties ontstaan door het feit dat de betrokkenen nu eenmaal veel dichter op de provincie dan op andere participanten zitten?

1930

De tweede vraag betreft de verhoging van de bijdrage. De huidige provinciale bijdrage is €70.000 hoger. De heer Klein kan zich voorstellen dat de bijdrage aan Recreatieschap Noord-Holland omlaaggaat omdat er beleidstaken wegvallen. Waarom komt dat niet terug in onderhavige voordracht?

1935

Mevrouw **Gonggrijp** (D66) bedankt de gedeputeerde voor haar uitleg. Toen zij vorig jaar aantrad en woordvoerder Recreatie & Toerisme werd, hoorde zij vaak het woord "bestuurlijke spaghetti" voorbijkomen. Thans lijkt er een belangrijke stap te worden gezet door de governance op een goede manier te regelen. De fractie van D66 uit hiervoor haar complimenten richting GS. Mevrouw Gonggrijp sluit aan bij de vraag van de ChristenUnie over hoe de (schijn van) onafhankelijkheid wordt geborgd.

1940

Mevrouw **Jellema** (PvdA) bedankt de gedeputeerde voor het feit dat zij is ingegaan op het verzoek van de Partij van de Arbeid om een nadere toelichting te geven. Zij opperde destijds ook het idee van een organogram, waarmee de bestuurlijke verhoudingen inzichtelijk gemaakt kunnen worden. Mevrouw Jellema sluit aan bij de vraag van de ChristenUnie over het borgen van de onafhankelijkheid.

1945

In het gehele stuk wordt het Bestuursbureau als de panacee opgevoerd. Mevrouw Jellema is het volledig met mevrouw Gonggrijp (D66) eens dat er iets moest gebeuren aan de "bestuurlijke spaghetti". De Partij van de Arbeid is derhalve blij met deze eerste stap. Het wordt echter wel in (in)directe bewoordingen als iets structureels aangemerkt. Is er niet een proefperiode van één of twee jaar? Is er een evaluatiemoment ingelast om te bekijken of het Bestuursbureau daadwerkelijk het ei van Columbus is?

1955

Wat betreft de provinciale bijdrage van €70.000 sluit mevrouw Jellema zich aan bij de vraag die de ChristenUnie hierover heeft gesteld. Groengebied Amstelland en Alkmaarder- en Uitgeestermeer (RAUM) en Twiske-Waterland hoeven niet gelijk bij te dragen, waardoor het voor een groot deel beslag legt op de provinciale reserves. Hoe gaan GS om met deze uitdaging? Een reserve kan

1960

immers niet meer aan andere zaken worden besteed.

1965 Mevrouw **Dekker** (CDA) ziet de voordelen van de komst van het Bestuursbureau. Hiermee wordt wellicht juist van afzonderlijke macaroni naar verbindende spaghetti gegaan. Het CDA gaat er daarbij van uit dat het zal bijdragen aan een duidelijke rolverdeling tussen opdrachtgever en opdrachtnemer. Daarnaast zal de bestuurlijke druk verminderd worden. Mevrouw Dekker heeft nog wel een vraag over artikel 2 in het concept, dat als volgt luidt: "*Het algemeen bestuur, dagelijks bestuur en de voorzitter verstrekken mandaat aan de bestuurssecretaris voor de uitvoering van de ondersteunende werkzaamheden en kunnen daartoe aanwijzingen geven.*" Kan gedeputeerde Zaal

1970 voor mevrouw Dekker duiden hoever het mandaat dan strekt, met name qua advisering over de opdrachtgevende taken? Heeft dit dan ook te maken met hetgeen gedeputeerde eerder zei in relatie tot het mandaat en het "superschap"?

1975 De **voorzitter** bedankt de commissieleden voor hun bijdrage in eerste termijn en geeft het woord aan gedeputeerde Zaal voor haar beantwoording.

Beantwoording door gedeputeerde **Zaal** (D66):

1980 Over het borgen van de onafhankelijkheid op het moment dat de mensen bij de provincie "in huis zitten", zegt gedeputeerde Zaal dat zij expliciet niet onder het management van de provincie vallen. De gedeputeerde heeft er vertrouwen in dat er geen sprake kan zijn van beïnvloeding. De betreffende bureaumedewerkers worden volledig in het opdrachtgeverschap door de recreatieschappen aangestuurd. Het is formeel goed geregeld.

1985 Er is rekening mee gehouden dat er bij Recreatieschap Noord-Holland taken af gaan. De extra kosten van € 70.000 houden verband met het maken van een professionaliseringsslag. Vanwege de ondersteuning richting de recreatieschapsbestuurders en het voorkomen van bestuurlijke drukte is de wens om meer schapoverstijgend te denken en ook te vragen om advies. Dit scheelt in de bestuurlijke drukte en kan uiteindelijk een ambtelijke besparing opleveren.

1990 De inrichting van een Bestuursbureau gebeurt niet voor een korte periode. Uiteraard wordt bekeken of dit een succes is. Berenschot, de Rekenkamer en Common Eye deden vooraf (audit)onderzoek. Vervolgens heeft KokxDeVoogd geadviseerd over de inrichting van een Bestuursbureau. Na twee tot vier jaar wordt een evaluatie voorzien.

1995 Ieder schap bepaalt hoe een voorstel gefinancierd wordt. Bij sommige schappen waren de reserves minimaal. In dat geval wordt de bijdrage verhoogd. Die zijn voor de gemeenten vrij gering. Bij andere schappen is afgesproken dat eerst de reserve wordt gebruikt. Komen er nieuwe uitgaven, bijvoorbeeld voor beheer, dan zal alsnog de bijdrage van de participanten moeten worden verhoogd. Dat is hoe de gemeenschappelijke regeling werkt.

2000 Bij interruptie vraagt mevrouw **Jellema** (PvdA) of Provinciale Staten tussentijds op de hoogte worden gehouden en niet hoeven te wachten op de uitkomst van een evaluatie.

2005 Gedeputeerde **Zaal** stelt voor dat Gedeputeerde Staten de voortgang met Provinciale Staten zullen bespreken. Als bij Twiske of RAUM keuzes moeten worden gemaakt, dan wel de participantenbijdragen alsnog moeten worden verhoogd, omdat de reserves te klein zijn, dan zal de gedeputeerde naar de Staten terug komen.

De vraag van het CDA is nogal technisch van aard. Het mandaat gaat alleen over personele zaken. De inhoudelijke kant van het verhaal wordt bepaald binnen de recreatieschappen.

2010

Het organogram is vrij overzichtelijk en bestaat uit drie medewerkers van het Bestuursbureau en het opdrachtgeverschap van de vijf verschillende schappen. Het is in dit geval geen ingewikkelde kerstboom. De vijf schappen zijn vertegenwoordigd in het voorzittersoverleg. Het voorzittersoverleg beslist namens alle schappen die zijn vertegenwoordigd en communiceert richting het Bestuursbureau. Daarnaast is er een werkgeverscommissie.

2015

Wellicht kan op een nader te bepalen moment een technische briefing over de recreatieschappen worden gehouden.

De **voorzitter** vraagt of er behoefte is aan een technische briefing en constateert dat die er is.

2020

Gedeputeerde **Zaal** neemt hiertoe het initiatief op het moment dat er het nodige te vertellen is.

Op vrijdag 24 september a.s. staat een fietstocht gepland door het gebied van Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer (RAUM). Eerder werd een fietstocht georganiseerd door Recreatieschap Spaarnwoude. Toen was slechts één Statenlid aanwezig. De gedeputeerde hoopt dat vrijdag aan de fietstocht door RAUM meer Statenleden zullen deelnemen.

2025

De **voorzitter** constateert dat er geen behoefte is aan een tweede termijn.

Zij concludeert dat de voordracht als hamerstuk kan worden doorgeleid naar Provinciale Staten.

2030

Schorsing van 14.21 uur tot 14.23 uur

11. B-agenda Dierenwelzijn

11.a Afdoeningsvoorstel Motie 50 Incidentele subsidie coronasteun opvangcentra voor wilde dieren

2035

Gedeputeerde **Zaal** deelt mee dat er nog twee opvangcentra, op de valreep, om subsidie hebben gevraagd. Dat betreft De Toevlucht in Amsterdam en Wings of Change in Andijk. Inmiddels liggen er dus vijf in plaats van drie aanvragen voor een totaal van €42.000.

2040

De **voorzitter** geeft het woord aan de Statenleden voor hun inbreng in eerste termijn.

Eerste termijn

2045

Mevrouw **Dekker** (CDA) bedankt de gedeputeerde voor de mededeling, welke het antwoord op een technische vraag aanvult. Naast de incidentele coronasteun is er dringende behoefte aan vrijwilligers. De opvangcentra kunnen de enorme toestroom van dieren nauwelijks aan. In het voorstel staat dat Provincie Noord-Holland geen structurele subsidierelatie of beleid ten aanzien van de doelgroep heeft. Hoe staat het dan met het bedrag van € 200.000 dat wordt ingezet voor duurzame oplossingen, zoals voorlichting en het bijscholen van vrijwilligers?

2050

De heer **Zoon** (PvdD) spreekt van een historische doorbraak dat de overheid coronasteun verleent aan niet menselijke dieren in nood. Een belangrijke stap in het beleid om alle inwoners van Noord-

Holland te beschermen. De PvdD spreekt dank uit aan Gedeputeerde Staten.

- 2055 Mevrouw **Kapitein** (D66) sluit zich aan bij de woorden van de PvdD. Zij vraagt om meer toelichting over de aanvragen. D66 is blij dat er nog twee aanvragen zijn binnengekomen.

Beantwoording door gedeputeerde **Zaal** (D66):

- 2060 Gedeputeerde **Zaal** complimenteert de Staten. Dit is een mooi voorbeeld van een motie die door Provinciale Staten is aangenomen. Het college heeft de motie met veel liefde uitgevoerd. Het is belangrijk om de opvangcentra, ook in deze moeilijke tijd, te steunen.
- 2065 Voorafgaand aan de subsidieregeling was er een belronde met alle opvangcentra. De mogelijkheid tot het aanvragen van subsidie is tweemaal onder de aandacht van opvangcentra gebracht, per brief en per e-mail. Getracht is om de aanvraag zo eenvoudig mogelijk te houden. Vijf opvangcentra maakten gebruik van de mogelijkheid. Het college kreeg geen signalen dat opvangcentra onvoldoende kenbaarheid hadden met deze regeling.
- 2070 Waarom andere opvangcentra geen gebruik hebben gemaakt van de subsidieregeling is niet bekend. Mogelijk valt het mee met de coronaschade.
- Naast deze incidentele subsidie voor coronaschade is ook € 200.000 vrijgemaakt in het coalitieakkoord. Die middelen zijn bedoeld voor voorlichting, communicatie en ondersteuning bij protocollen. Die regeling is opengesteld. Het is een incidentele, eenmalige regeling. De vraag of het een structurele regeling moet worden, is aan Provinciale Staten om te beantwoorden. De gedeputeerde meent dat er bij de begroting een motie van de PvdD ligt om het gesprek aan te gaan over de taken van de Provincie op het gebied van dierenwelzijn. De vraag of er sprake moet zijn van een structureel bedrag hoort thuis in die discussie. De gedeputeerde stelt voor om te zijner tijd daarover te spreken in deze commissie, bijvoorbeeld op basis van een bespreknotitie.

- 2075 De **voorzitter** constateert dat er geen behoefte is aan een tweede termijn.
- 2080 Zij concludeert dat Motie 50 Incidentele subsidie coronasteun opvangcentra voor wilde dieren als afgedaan kan worden beschouwd.

12. Rondvraag gedeputeerde Zaal (Landbouw, visserij, recreatie, toerisme, dierenwelzijn)

Er is een rondvraag aangemeld voor de portefeuille van gedeputeerde Zaal.

- 2085 De heer **Cardol** (GL) heeft een rondvraag over het Nationaal Strategisch Plan en de reactie daarop van natuur- en milieuorganisaties. Zij vinden het NSP kortgezegd te weinig concreet, onvoldoende ambitieus en te vrijblijvend. In welke mate heeft de Provincie invloed uitgeoefend op wat er nu ligt. In hoeverre herkent de gedeputeerde zich in het commentaar van de natuurorganisaties? Hoe kunnen de provincies nog druk uitoefenen om bij te sturen?

- 2090 Gedeputeerde **Zaal** vertelt dat de gesprekken over het Nationaal Strategisch Plan met het ministerie, de waterschappen en provincies nog in volle gang zijn. Wat voorligt is een publieksversie met een tussenrapportage. Besluitvorming heeft nog niet plaatsgevonden.
- 2095 Die beïnvloeding is nog mogelijk. De gedeputeerde zit daar aan tafel. De Statenleden hebben de mogelijkheid om via de gedeputeerde, of via hun partijlijn invloed uit te oefenen. De verschillen tussen provincies op dit dossier zijn best groot.
- De inzet namens Provincie Noord-Holland is altijd geweest om een zo groen mogelijk GLB te realiseren. De provincie heeft stevige ambities op het gebied van de Voedselvisie. Alle middelen

zijn nodig om de transitie van de landbouw te bewerkstelligen, dus ook het GLB. Het college is van
2100 oordeel dat maatschappelijke vraagstukken nationaal moeten worden gefinancierd. Er moet geld
vanuit het Rijk komen. Het GLB moet er vooral ook zijn voor de transitie in de landbouw en niet
zozeer voor allerlei andere vraagstukken.
Met twaalf provincies moet uiteindelijk een standpunt worden bepaald. Dat standpunt moet
vervolgens worden afgestemd met het ministerie en de waterschappen. Daaruit komt een
2105 compromis. Er wordt gekeken naar het draagvlak in de sector en of het plan gereed is voor
uitvoering. De gedeputeerde vindt het belangrijk om met de provincies aan tafel te blijven zitten en
met elkaar het gesprek met het ministerie aan te gaan.
Binnenkort volgt een brief aan de Staten, waarin vanuit het IPO een voorstel wordt gedaan en de
achtergrond wordt geschetst. Daarbij zal een brief vanuit de eigen provinciale insteek komen. Op
2110 dat moment zal de gedeputeerde de Staten bijpraten over het NSP.

De heer **Cardol** (GL) denkt niet dat het GLB er voor 'duizend dingen' is, maar toch wel voor veel
zaken, en ieder geval voor de transitie in de landbouw. De heer Cardol geeft de reactie van de
natuurorganisaties in de zin van 'te weinig concreet, onvoldoende ambitieus en te vrijblijvend'
2115 graag mee aan de gedeputeerde. Mogelijk kan het in de bijdrage vanuit Provincie Noord-Holland in
het overleg met andere partners een leidend principe zijn.

Gedeputeerde **Zaal** bedoelde dat het juist moet gaan om de transitie van de landbouw. Daarvoor
zijn de middelen hard nodig. De aandachtspunten neemt ze mee.
2120

13. B-agenda Water

13.a Agenderingsverzoek VVD: de brief waterrecreatie IJsselmeergebied van de C- naar de B-agenda te verplaatsen

2125 De **voorzitter** geeft het woord aan de heer De Wit (VVD) om diens agenderingsverzoek toe te
lichten.

De heer **De Wit** (VVD) stelt als achterliggend doel om te komen tot een gezamenlijk initiatief vanuit
deze commissie. Op meerdere momenten in deze Statenperiode is stilgestaan bij de problematiek
2130 in het IJsselmeergebied en wel specifiek –de waterplantenproblematiek en de impact op de
recreatie en de veiligheid op het water en de waterkwaliteit in een deelgebied van het
IJsselmeergebied.

De VVD stelde een spreeknotitie op. De vraag aan deze commissie is of zij, net als de VVD, de lijn
steunt van de gedeputeerde, andere gemeenten en de provincies in het gebied, om te komen tot
2135 ondersteuning van recreatie en watersport, formeel uitgesproken in een brief richting de
Kamercommissie, als aanmoediging en ondersteuning van de inzet van ons college en de partijen
uit het veld.

Eerste termijn

2140 Mevrouw **Gonggrijp** (D66) bedankt de VVD voor het agenderen van het onderwerp. Veilige
waterrecreatie in balans met natuur en werken aan het behouden van een goede waterkwaliteit
vindt ook D66 van groot belang. De fractie ontvangt signalen uit de regio dat men zich in
toenemende mate zorgen maakt over de bereikbaarheid van havens, de werkgelegenheid aldaar, de

- 2145 levendigheid van havensteden en het gevaar van inkomensverlies doordat passanten bepaalde havens gaan vermijden. Dat de provincie en gemeenten de handen ineen sloegen om de waterplantenproblematiek aan te pakken, is heel positief. D66 hoort geluiden uit de regio dat de provinciale lijn wordt gesteund. Duidelijk is dat er hulp van het Rijk nodig is.
- 2150 Mevrouw **Jellema** (PvdA) zegt dat de PvdA zich in de afgelopen tijd met GroenLinks en D66 hierover boog, onder meer door online bijeenkomsten met mensen uit de regio, die zich hard maken ‘tegen’ waterplanten. Het voorstel van de VVD aan de commissie is een schot voor open doel. Toen de PvdA-fractie het probleem aanhangig maakte was de reactie van het college ontvangend, maar ook in de trant van dat de provincie al zoveel doet, dat wordt gemaaid en dat het de aandacht heeft.
- 2155 Maaien is niet voldoende. Er moet worden geharkt, waarbij waterplanten met wortel worden uitgeroeid. Dat is erg arbeidsintensief.
Als het beter bevaarbaar en helder houden van water nu weer voorligt, dan ondersteunt de PvdA dat van harte. Het is een prima idee om een brief te sturen.
- 2160 De heer **Zoon** (PvdD) vindt het idee van de Position Paper goed. Maak een robuust ecologisch systeem en voorkomen kalkrijk water. De korte termijnoplossingen staan hier haaks op. Door het verdiepen en beton wordt natuurlijk water een zwembad. Het maaien wordt door niemand gezien als een oplossing. De echte oplossing is een goede waterkwaliteit door minder fosfaten. Dat staat genoemd, maar dit wordt er door de VVD niet uitgepikt. Wat ook onbenoemd blijft is het afschuiven
- 2165 van het Kader Richtlijn Water tussen waterschappen, provincies en het Rijk. Alleen deze lange termijnoplossingen kunnen het probleem oplossen. Als een brief wordt geschreven waarin ook wordt gevraagd om integratie te gaan zoeken, dan zou dat wat de PvdD betreft kunnen.
- De heer **Klein** (CU) ondersteunt het vragen van aandacht voor dit probleem, zeker nu blijkt dat het
- 2170 meer is dan alleen de recreatie, maar ook de waterkwaliteit. De heer Klein vraagt zich wel af wat de toegevoegde waarde is als deze Statencommissie een brief stuurt. De Position Paper is geschreven door Gedeputeerde Staten en onder de aandacht gebracht.
De heer Klein maakt zich wat zorgen wanneer de heer De Wit in een bijgevoegde brief zou willen aangeven dat de Provincie al veel doet. De kracht van het Position Paper wordt ondergraven als in
- 2175 een brief bepaalde zaken worden uitgelicht. De CU zou het bij het Paper zelf willen houden.
- De heer **Cardol** (GL) vindt het zaak om de binnenwateren bevaarbaar te houden. Als het om recreatie gaat, moet het wel binnen de ecologische en milieugrenzen van het gebied blijven. Dat wil zeggen: goed zoneren en zorgen dat negatieve impact op ecologie en dierenwelzijn wordt
- 2180 voorkomen. Veiligheid is een belangrijke randvoorwaarde. Ook daarvoor geldt dat de maatregelen worden aangepast op de ecologische doelstelling voor het gebied.
GL kan zich op een aantal punten prima vinden in het Position Paper. Het gaat daarin ook over ecologie. Misschien is het goed om ecologie aan de titel toe te voegen?
Het is goed dat voor het Eem- en Gooimeer nadrukkelijk wordt gewezen op het verminderen van
- 2185 nutriënten. Bronmaatregelen op het land zijn ook noodzakelijk.
Het is prima om een brief te versturen. De heer Cardol gaat er daarbij vanuit dat de opmerkingen vanuit deze commissie worden meegenomen in de brief.
- Mevrouw **Dekker** (CDA) vertelt dat ook het CDA zich in eerdere commissies sterk heeft gemaakt
- 2190 voor de aanpak van overmatige plantengroei. Qua reflectie op de door de indiener van het stuk

ingediende punten kan mevrouw Dekker zich grotendeels aansluiten bij de woorden van haar collega van D66. Kan de gedeputeerde een toelichting geven over de actuele samenwerking met de andere provincies in de aanpak van de waterplantenproblematiek?

Het CDA steunt het voorstel voor het versturen van de brief.

2195

Mevrouw **Bouhlef** (SP) is, net als de CU, benieuwd wat de toegevoegde waarde is om het probleem nog eens onder de aandacht te brengen van de Tweede Kamerfracties. In het veld heeft zich al het een en ander voortgedaan, met onder meer de Position Paper. De gedeputeerde heeft ook actie ondernemen, wat niet onbetuigd is gebleven, ook als het gaat om de waterrecreatie.

2200

De heer **Van Tiggelen** (PVV) kan in meer of mindere mate meegaan in de voorstellen die worden gedaan om niet alleen de veiligheid te verbeteren, maar ook het economische recreatieve belang te waarborgen. De PVV heeft wel moeite met het voorstel om geld vrij te maken om strategisch land aan te kopen voor circa € 22,5 miljoen. Gebeurt dat vrijwillig? Anders maakt de PVV zich hier wel zorgen over. De PVV-fractie kan zich vinden in de opmerkingen zoals die zijn gemaakt door de heer Klein van CU.

2205

De heer **De Wit** (VVD) voelt in algemene zin een positieve houding ten aanzien van het initiatief. Wat in het oog springt is de balans tussen korte en lange termijn oplossingen. De Position Paper borgt dat goed. De huidige aanpak van de provincies en gemeenten is sterk gericht op het bestrijden van de overlast die voortkomt uit. Juist in de Position Paper staat het lange termijn effect benoemd, namelijk de waterkwaliteit. Die koppeling maakt het krachtig.

2210

De meerwaarde in de brief zit in het feit dat het initiatief in mei van dit jaar in de media kwam. Daarna werd het stil. De heer De Wit denkt dat het geen kwaad kan om nog eens 'op de deur te kloppen in Den Haag'. De punten die in de commissie zijn genoemd komen tot een voorstel voor een brief. Ter afstemming zal een conceptbrief langs de woordvoerders van deze commissie worden gezonden, voordat de brief verzonden wordt. De commissie is de verzender van de brief. Dat kan alleen als er draagvlak voor is in deze commissie.

2215

Beantwoording door gedeputeerde **Loggen** (VVD):

2220

Onderscheid kan worden gemaakt tussen wat de heer De Wit, namens de VVD inbrengt, –een adhesiebetuiging aan de ingezette lijn– waar de PvdA eerder meer aan de materiele kant zat. Met de Position Paper zit het echt aan de randen van wat de provinciale rol betekent. Feitelijk is het geen rol van de provincie, maar omdat Rijk en gemeenten er niet uitkwamen, meende de Provincie een toegevoegde waarde te kunnen leveren. Vanuit de middelen Waterrecreatie heeft Provincie Noord-Holland bijgedragen. Het ministerie heeft de provincie uitgedaagd en verleid om een aanbod te doen aan het Rijk. Daaraan is invulling gegeven en dat werd breed gedragen door alle partners, te weten 32 gemeenten en 4 provincies. Zij zijn verenigd en eensgezind richting het Rijk over wat er gedaan zou moeten worden. Het zijn meerdere maatregelen voor verdieping en betonning (zonering). Met zonering wordt aangegeven waar wel of niet mag worden gevaren. Het is een samenhangend pakket waarin waterkwaliteit maar ook recreatie op een gelijkwaardige manier, hand in hand, samen opgaan.

2225

2230

Bij interruptie vraagt mevrouw **Jellema** (PvdA) of het klopt dat de gedeputeerde, samen met de heer De Wit verder gaat als de vraag van de PvdA van destijds, ook mede namens GL en D66 om het instrumenteel aan te pakken, dus niet maaien maar harken. De VVD gaat juist

2235

ook in op de fosfaten. Mevrouw Jellema complimenteert de gedeputeerde dat hij veel verder wil gaan dan het 'slechts' harken van waterplanten.

- 2240 Gedeputeerde **Loggen** legt uit dat bij wet is voorgeschreven dat waterplanten niet met wortel en tak mogen worden verwijderd. Tot op zeker hoogte boven de bodem mag worden gemaaid. De provincies en de gemeenten hebben het maximale ingezet wat zij binnen het redelijke en billijke kunnen doen. Nu is het Rijk aan zet. De gedeputeerde ziet de meerwaarde van het initiatief van de heer De Wit, gezien de timing waarin de Kabinetsformatie verkeert. Het is het moment om het Rijk
- 2245 te verleiden om over de brug te komen. De regio popelt om haar instrumentarium in te zetten en maatregelen te treffen. De regio kan het niet alleen. Een brief bovenop de Position Paper laat zien dat het niet alleen een zaak van Gedeputeerde Staten, maar ook van Provinciale Staten is. De volksvertegenwoordigers van de Noord-Hollanders laten daarmee zien dat ze wachten op maatregelen van het Rijk, niet solitair en alleen voor waterrecreatie, maar ook voor een gezonde
- 2250 waterkwaliteit.

Tweede termijn

- 2255 De heer **De Wit** (VVD) zal op basis van dit gesprek en de inhoud van de Position Paper tot een conceptbrief komen. In de brief wordt het accent gelegd op de onderwerpen, die met elkaar zijn besproken. De brief wordt via de griffie aan de commissieleden gezonden. Na een reactietermijn kan worden afgestemd of er met elkaar een handtekening onder kan worden gezet, waarna de brief zal worden toegezonden aan de Kamercommissie.
- 2260 De **voorzitter** vraagt de commissie om een reactie.

- De heer **Zoon** (PvdD) zegt dat wat de PvdD betreft geen brief namens de commissie verstuurd hoeft te worden. Op dit punt heeft de fractie het vertrouwen dat de gedeputeerde ook de problemen onder de aandacht brengt. De brief lijkt de heer Zoon overbodig.

- 2265 De heer **Cardol** (GL) vindt het prima als de VVD het initiatief neemt voor het opstellen van een brief. GL zal vervolgens beoordelen of de conceptbrief aan alle verwachtingen voldoet en of deze kan worden gesteund.

- 2270 Mevrouw **Gonggrijp** (D66) wil graag dat de voorgestelde brief wordt opgesteld, zeker indachtig de opmerking van de gedeputeerde als het gaat over het verbeteren van de waterkwaliteit. Dat is waar D66 erg aan hecht.

- De heer **Klein** (CU) sluit zich aan bij de woorden van zijn D66-collega.

- 2275 Mevrouw **Dekker** (CDA) is benieuwd naar het epistel van de heer De Wit.

- Mevrouw **Bouhlef** (SP) denkt dat de brief geen toegevoegde waarde heeft. De gedeputeerde doet prima zijn werk.

- 2280 Mevrouw **Jellema** (PvdA) veronderstelt dat haar fractie in het voorstel tot het opstellen van een brief kan meegaan. Het is wellicht ook een mooi initiatief voor andere provincies?

De heer **Van Tiggelen** (PVV) wil in dezen geen spelbreker zijn.

2285

De heer **Kohler** (JA21) heeft geen bezwaar tegen de brief. JA21 heeft er overigens alle vertrouwen in dat de gedeputeerde het allemaal goed gaat uitvoeren.

De **voorzitter** constateert dat een meerderheid voor het opstellen van een brief is.

2290

De commissie wacht een opzet van de brief af.

De heer **De Wit** (VVD) zal een conceptbrief opstellen. Als met elkaar wordt gekomen tot een brief dan is het de bedoeling om die te delen met de andere provincies en gemeenten.

2295

Gedeputeerde **Loggen** (VVD) is blij dat er brede steun is voor het initiatief. Gelijktijdig proeft hij bij alle partijen in deze Staten dat de lijn van Gedeputeerde Staten met de Position Paper ook breed gesteund wordt. Hij bedankt voor het vertrouwen.

14. Rondvraag gedeputeerde Loggen (Water, WED, CPMR)

2300

Er zijn vooraf geen rondvragen aangemeld voor de portefeuille van gedeputeerde Loggen.

Schorsing van 15.04 uur tot 15.07 uur

15. B-agenda Natuur

2305

15.a Verzoek PvdD brief van de C- naar B-agenda inzake Goedkeuring Faunabeheerplan Ganzen

Vier insprekers hebben zich aangemeld.

Mevrouw (Pauline) **De Jong** (Fauna4Life) wijst erop dat ganzen beschermde vogels zijn.

2310

Ontheffingen om te doden kunnen uitsluitend worden verleend vanwege belangen genoemd in de Vogelrichtlijn. Het gaat in dit geval met name om het beperken van landbouwschade. Er zijn echter, in strijd met de Vogelrichtlijn, ook ganzen geschoten om de aantallen terug brengen naar bepaalde streefstanden onder het mom van schadebestrijding. Het zeer intensief bestrijden van ganzen, waarbij tienduizenden dieren zijn gedood, heeft de groei van de aantallen ganzen niet kunnen

2315

tegenhouden, laat staan dat het tot een daling heeft geleid. Het aantal grauwe ganzen is inmiddels bijna 8 keer zo hoog als de streefstand en de schade is in deze periode eveneens alleen maar toegenomen. Er zijn echter effectieve methoden om schade te beperken zonder massaslachting onder ganzen. Om ganzen effectief te verjagen is echter geen ondersteunend afschot nodig. Het is

2320

vooral belangrijk dat het verjaagmiddel onvoorspelbaar is en dat er variatie wordt toegepast. Om gewinning te voorkomen is het ook belangrijk dat de verjagende middelen alleen worden toegepast op het moment dat de ganzen daadwerkelijk aanwezig zijn, zodat ze niet kunnen leren dat er geen risico van de prikkel uitgaat. Bovendien is het belangrijk dat de vogels een uitwijkmogelijkheid wordt geboden in de vorm van voldoende foerageergebieden. Daarvoor zijn blijvende graslanden uiterst geschikt. Graslanden zijn weinig kwetsbaar en schade treedt

2325

uitsluitend indirect op, aangezien gras niet geschikt is als voedsel voor mensen. Door dit beleid zal de totale schade zeer waarschijnlijk afnemen, aangezien de vogels veel meer rust krijgen en niet onnodig veel energie hoeven te verbruiken die ze anders moeten compenseren door extra te

foerageren. De schade aan de graslanden kan na taxatie worden vergoed

2330 De heer **Zoon** (PvdD) vraagt of Fauna4Life wordt betrokken bij de 'ganzendiscussie' en in het bijzonder het Faunabeheerplan.

Mevrouw **De Jong** (Fauna4Life) antwoordt dat Fauna4Life niet wordt betrokken. De organisatie volgt de discussie op afstand. Over alles wat gepubliceerd wordt kan Fauna4Life meedenken.

2335

De heer **De Wit** (VVD) is benieuwd waar de ganzen naar toe verjaagd moeten worden. Het probleem wordt dan toch slechts verplaatst in plaats van opgelost?

2340 Mevrouw **De Jong** (Fauna4Life) gaf aan dat de ganzen op grasland met rust laten zouden moeten worden. Het is raadzaam om alle blijvende graslanden aan te wijzen als foerageergebied aan te wijzen en ze daar met rust te laten. Het verjagen van de percelen waar meer schade optreedt, is dan effectiever.

2345 De heer **Klein** (CU) vraagt of mevrouw De Jong enig idee heeft waarom in het Faunabeheerplan niet voor deze oplossing is gekozen.

2350 Mevrouw **De Jong** (Fauna4Life) zegt dat het min of meer een feit is dat de jagers de meerderheid vormen in alle Faunabeheereenheden. Zij hebben een hobby en dat is het schieten op dieren. Zij zoeken een oplossing bij het schieten. Het idee om net zolang te schieten tot er minder ganzen zijn, lijkt al tientallen jaren niet gelukt te zijn.

2355 De heer **Kohler** (JA21) ziet bij verjaging dat de populatie zich gaat concentreren op gebieden waar ze niet tot last zijn. Dat zijn vaak de natuurgebieden. Ze mogen daar niet bejaagd worden en eieren mogen niet worden weggehaald. Vervolgens verdringen de ganzen andere soorten. Lopen verschillende belangen daar niet tegen elkaar aan?

2360 Mevrouw **De Jong** (Fauna4Life) legt uit dat ganzen zich laten verjagen naar natuurgebieden, omdat ze op reguliere landbouwgronden geen rust krijgen. Fauna4Life pleit ervoor om graslanden, die in agrarisch gebruik zijn als foerageergebied aan te wijzen. Dan is er meer keuze voor de ganzen en verspreidt de populatie zich.

De **voorzitter** geeft het woord aan de heer Loonen. Hij spreekt op persoonlijke titel.

2365 De heer (Maarten) **Loonen** is universitair hoofddocent aan de Rijksuniversiteit Groningen en al sinds 1982 betrokken bij ganzenonderzoek. Hij volgt veranderingen van trekpatronen, gedrag en populaties en probeer die te verklaren door veranderingen in de omgeving waarin de ganzen leven. Het rapport bevat veel informatie over de toename van de ganzen aantallen, maar niet over de oorzaak. Die ligt in eerste instantie bij het bemesten van het grasland. Het grasland is aanzienlijk veranderd en de gans vaart er wel bij. Daarnaast is de depositie uit de lucht toegenomen. Die stikstof regent neer op onze landbouwgebieden maar ook op onze natuurgebieden. Een vermindering van de kunstmestgift zal invloed hebben op de kwaliteit van het grasland en daarmee effect op de ganzen.

De ganzenpopulaties zijn evenveel veranderd als de landbouw en de veranderingen zijn aan elkaar

gekoppeld.

2375 Ganzen hebben een relatief hoog eiwitgehalte boven de 18% nodig vanwege hun gebrekkige vertering. De graskwaliteit is jaarrond voldoende hoog en een deel van de winterganzen kan hier ook overzomeren en broeden.

Met de ganzenproblematiek bestrijden we één van de gevolgen van vermesting, maar steken we weer onze kop in het zand voor de maatregelen die de oorzaak aanpakken en de
2380 stikstofproblematiek moeten oplossen. De recente aantalsontwikkeling van de ganzenpopulaties in Noord-Holland lijkt te stabiliseren. Naarmate een populatie groeit vanwege beschikbaar voedsel, neemt de concurrentie tussen individuen toe en wordt het moeilijker om je voort te planten. De populatiegroei neemt af. De keerzijde van de medaille is dat als je de populatie gaat reduceren, er meer voedsel beschikbaar is voor de overlevers en de populatie komt weer in een fase van snelle
2385 groei. Mijn professionele inschatting is dat het probleem van de ganzenschade niet definitief wordt opgelost zonder ingreep in de landbouwkundige praktijk en dat er dus altijd grote inspanningen gedaan moeten worden om de populatie te stabiliseren op een aanzienlijk lager aantal.

Het oplossen van de stikstofproblematiek zal de verder ganzenpopulaties reduceren
De inzet op populatiereductie zal veel langduriger zijn dan het rapport doet doorschemeren en een
2390 groot aantal mensen vereisen. De kosten zullen minstens uitkomen in de buurt van het huidige niveau van de ganzenschade. Blijft Provincie Noord-Holland al die tijd de ganzenschade wel vergoeden?

Verjagen betekent dat de ganzen elders naar toe gaan. Er moeten gedooggebieden zijn met een vergelijkbare kwaliteit van voedsel om de ganzen op te vangen, anders krijgt een andere boer de
2395 ganzen op zijn land.

Ganzen kunnen goed leren. Maar dat betekent dat verjagen en jacht langdurig moet doorgaan. Niet alleen van zonsopkomst tot zonsondergang maar ook op zondag. Als de jagers vertrekken, deels vanwege het publiek, komen de ganzen als eerste terug.

De populatieontwikkeling van de Canadese gans, een exoot, en de aanwezigheid van allerlei
2400 verwilderde of soepganzen laat zien dat het ganzenbeheer door jagers lastig is.

Afschot in februari en maart zal ook trekvogels treffen, waarvoor de jacht aan internationale verdragen is gebonden.

Windmolens hebben een significant effect op de graasdruk van ganzen. Boeren die windmolens plaatsen, lossen twee problemen tegelijkertijd op.

2405 Als een rapport achtereenvolgens alle problemen beschrijft, ontstaat een onterecht gevoel van urgentie. De wereld is aan het veranderen, niet alleen door klimaatverandering en vasthouden aan een stabiele situatie uit het verleden wordt onmogelijk.

Mevrouw **Koning** (CDA) merkt op dat de stikstofgiften na 2005 enorm zijn afgenomen. De
2410 ganzenaantallen waren destijds acceptabel en moeten terug naar het niveau van 2005. Dan kan toch de stikstoftoename geen oorzaak zijn?

De heer **Loonen** licht toe dat het een langzaam proces is. De stikstofgift is verlaagd. Grasland neemt stikstof efficiënter op, omdat de bodemprocessen zijn veranderd. Nog steeds is het een
2415 veelvoud van wat er in 1960 aan stikstof per hectare werd gegeven.

De heer **Zoon** (PvdD) heeft begrepen dat de heer Loonen in 2014 ook al was betrokken bij het ganzenbeleid van de provincie. Is er verschil tussen het beleid van 2014 en het huidige beleid?

- 2420 De heer **Loonen** heeft het gevoel dat er nu urgentie wordt gecreëerd dat er nu grondig moet worden ingegrepen. Sinds 2015 zijn de ganzenaantallen, na een eerdere toename, relatief stabiel. Dit Faunabeheerplan gaat uit van een enorme populatiereductie. De mate van urgentie leidt echter niet tot een oplossing. Er zullen gedooggebieden moeten worden gecreëerd.
- 2425 De heer **Stevering** (Drowgoo) las het Faunabeheerplan met interesse. Twee onderwerpen sprongen er uit: Het belang van innovatie en de beoogde coördinatie.
Als ondernemer probeert de heer Stevering de overlast te beperken door vogels op agrarische velden op diervriendelijke wijze met drones te verjagen. Deze techniek is in het afgelopen anderhalf jaar succesvol getest bij boeren in regio.
- 2430 In het beheerplan wordt aandacht besteed aan innovatie en coördinatie. Hoe is die vormgegeven? De techniek staat het toe maar de organisatie wordt lastig. Als de samenwerking wordt aangegaan met boeren in een gebied en een enkele boer wil niet meewerken, of als percelen in het gebied in eigendom zijn van TBO dan ontstaat er een lappendekeneffect. Het voorstel om met een gecoördineerd regionaal ganzenbeheerteam te werken klinkt als een mooie oplossing om de
- 2435 beheerproblematiek aan te pakken. De heer Stevering mist in de strategie hoe de schadepreventie eruit gaat zien. Wat zijn de middelen die een ganzenbeheerteam tot zijn beschikking heeft? Valt coördinatie tussen boeren ook onder deze teams, of is het beperkt tot de TBO's
In de uiteindelijke strategie komt het belang van innovatie niet naar voren. Het vernieuwde schadereductie beleid verschilt niet inhoudelijk met het beleid dat de afgelopen zes jaar is gevoerd.
- 2440 Hoe groot verwacht de provincie dat de impact gaat zijn van innovatie, in de komende drie jaar, zonder daarin zelf een actieve rol te nemen? Waarom wordt geen actieve rol gepakt in de innovatie, zoals dat wel gebeurt bij buurprovincies? Ook op kleinere schaal lijkt er meer bereidheid te voor een vernieuwde aanpak met gemeenten. In hoeverre is er in het huidige plan echt ruimte voor vernieuwende methodes? Waar verwacht de provincie dat er innovatie vandaan komt? Hoe gaat de
- 2445 strategie van de gecoördineerde regionale ganzenbeheerteams de schade beperken?
- De heer **De Wit** (VVD) hoorde in de inspraak de term 'verjagen' in dit geval door middel van drones. Waar worden de ganzen naartoe verjaagd? Creëert dat daar dan geen probleem? Heeft inspreker zijn punt ingebracht bij de Faunabeheereenheid? Zo ja, wat was de reactie?
- 2450 De heer **Stevering** (Drowgoo) zegt dat in het plan staat dat schadereductie wordt gerealiseerd door het verjagen van ganzen in schadegevoelige gebieden. Het verjagen is niet per se het idee van de heer Stevering. Dat staat in de huidige strategie. Als de toevoer van bereikbaar eten wordt gereduceerd, dan is dat moeilijk voor de gans. Drowgoo sprak met de Faunabeheereenheid. Zij
- 2455 voeren geen mandaat voor de innovatie maar voor een stukje uitvoering. De strategie moet vanuit hogerop worden ingezet.
- De **voorzitter** bedankt alle insprekers. De bijdrage van de heer Niessen van Faunabescherming, die zich eerder aanmeldde als inspreker, is beschikbaar via iBabs. De heer Niessen is niet ingelogd.
- 2460 Daarnaast is er een schriftelijke reactie van Dierenbescherming. Ook die is in iBabs gepubliceerd.
- De voorzitter geeft het onderwerp ter bespreking aan de commissie.
- De heer **Zoon** (PvdD) vertelt dat de Maatschappelijke Adviesraad Faunaschade (MARF) tot de
- 2465 conclusie komt dat niemand gelukkig is met de omvangrijke schade, de grote aantallen geschoten

- ganzen, en de hoge kosten van de tegemoetkoming. Ook van omwonenden horen we dit. Ganzen uit de lucht zien vallen is geen fijn gezicht. Ook niet voor de gans. Toch kiezen Gedeputeerde Staten vooral voor schieten. En veel ook. Al jaren worden er circa 100.000 ganzen per jaar gedood. De afgelopen jaren ruim boven de 100.000. De gevolgen zijn desastreus. Schadebedragen lopen op. De gans wordt vogelvrij verklaard, via vele ontheffingen en vrijwel nergens is de vogel welkom. Niet rond Schiphol, niet op akkerlanden, niet op graslanden, niet in recreatiegebieden en niet in natuurgebieden. Het beleid is: we schieten de gans de provincie uit en toppen dat af met vergassen.
- 2470 Dat het niet werkt weet iedereen. Daarom wordt er voor gekozen om het beheerplan voor drie jaar vast te stellen. Wat neerkomt op het over deze periode heen tillen van een niet werkend beheerplan. En ondertussen stromen de onderzoeksresultaten binnen dat het anders moet. De Maatschappelijke Adviesraad Faunaschade komt met een rapport om over door te praten. De heer Zoon deelt niet al hun conclusies, maar ze bevelen wel aan om voldoende rust en ruimte te bieden, in te zetten op onderzoek naar verjaagmethodes en een landbouwtransitie. Ze komen niet met het advies om nog drie jaar door te ploeteren.
- 2475 In het samenwerkingsverband AEWA "Agreement on the Conservation of African–Eurasian Migratory Waterbirds", waar Nederland onderdeel van uitmaakt en zelfs documenthouder van is, zijn aanbevelingen gedaan om het aantal levende dieren met hagel in het lijf te verminderen. Dat is hard nodig, want maar liefst 35% tot 62% van de ganzen in Europa leeft met hagelkorrels in het lichaam. Hoe dieronvriendelijk wil je het hebben? Het advies is dan ook: Beperk de schotafstand. Denemarken volgt dat advies op. Noord-Holland rept niet over de hagelongelukken in het beheerplan.
- 2480 Ganzen maken de afweging om gedood te worden ten opzichte van goed eten. De inzet van het Ganzenbeheerplan is gericht op het eerste: het doden van ganzen. Maar in provinciaal beleid zien we een omschakeling van de landbouw, waarbij het eten voor ganzen minder aantrekkelijk is. Dat laatste is geen onderdeel van dit beheerplan. Hoewel het een uitstekende sturingsmethode is, zoals de commissie zojuist heeft gehoord.
- 2490 Er wordt gestreefd naar een ganzenstand uit 2005, in een landbouw situatie van 2021. Dat is een oneerlijke strijd voor zowel de gans als de boer. Om het te laten werken zullen we het voedsel web van de ganzen moeten aanpassen. Daarnaast zullen we een keuze moeten maken. Is het eerlijk om akkerbouwers met vollegrond groente, die maar beperkt last hebben van ganzen, in de kou te laten staan als ze schade hebben, hoewel de meeste schade bij grasland optreedt?
- 2495 De heer Zoon vraagt deze commissie het volgende:
Moeten we de adviezen en discussiepunten van hoogleraren, adviesraden, Dierenbescherming, Fauna4Life de komende jaren negeren, omdat Gedeputeerde Staten besloten hebben de komende drie jaar de oude weg te bewandelen, zonder verdere politieke discussie en bijsturing in de komende jaren? Heeft u vertrouwen in dit ganzenbeheerplan, na het lezen van de stukken en het horen van de insprekers?
- 2500 De heer **Van Tiggelen** (PVV) zegt dat de PVV principieel tegenstander is van vermijdbaar leed van mens en dier. Met het onderhavige probleem komt men in de spagaat te zitten. Het beleid van de afgelopen jaren werkt niet. Het afschieten helpt niet. Er komen niet minder ganzen. Hetzelfde geldt voor herten. De heer Zoon heeft veel zinnige woorden gezegd over dierenleed. De PVV wil zich daarbij aansluiten. Er zal meer moeten worden ingezet op innovatieve oplossingen. De gans moet een alternatief hebben. Als ganzen worden verjaagd, waar moeten ze dan naar toe?
- 2510 Wat nu gebeurt, met de voortzetting van eerder beleid, dat gaat niet werken. De heer Van Tiggelen

zal niet beweren dat het een makkelijk op te lossen probleem is. De focus leggen op afschieten, terwijl duidelijk blijkt dat het niet werkt, dat moet de provincie niet doen. Wat vinden de agrariërs, de eigenaren, van het toewijzen van graslanden? Het is een ingewikkelde puzzel. De PVV hoopt op
2515 een zoveel mogelijk diervriendelijke oplossing.

Mevrouw **Koning** (CDA) bedankt de PvdD voor het agenderen van het onderwerp. De insteek van beide fracties is verschillend, maar het onderwerp vraagt zeker aandacht. Het CDA wordt moedeloos als het gaat om het Faunabeheerplan. Het CDA probeerde de gedeputeerde te bewegen
2520 om toch nog eens te kijken naar het effectiever maken van het plan door het inkorten van de winterrust en andere mogelijkheden. Het college wil daar niet op ingaan. Door het beleid dat er nu ligt, komen er elk jaar enorm veel ganzen bij en moeten er uiteindelijk veel meer worden afgeschoten. Er zijn nu foerageergebieden. Ganzen gaan echter overal zitten. Aanwijzen is dus geen oplossing. Een inspreker veronderstelt dat het probleem zit in de bemesting van grasland.
2525 Sinds 2005 wordt steeds minder stikstof op graslanden aangebracht. Daar zit het probleem ook niet. Het probleem zit in de winterrust. Tijdens de winterrust kunnen de ganzen enorme aantallen jonge ganzen produceren. Elk jaar neemt hun aantal toe in plaats van af.
Is de gedeputeerde bereid om te kijken naar de problematiek in Zeevang? Jagers voeren het beheer uit waar het college en de FBE om vragen. Ze hebben daarnaast veel kennis van de natuur. De
2530 jagers voeren gratis een maatschappelijke taak uit. Door de enorme groei van ganzen wordt ook op hun inzet een zwaar beroep gedaan. Er is nu sprake van dat deze vrijwilligers een kleine vergoeding gaan ontvangen per geschoten gans. Het CDA vindt dat een goed alternatief. In Zuid-Holland worden ze ondersteund om het ganzenvlees in de voedselketen te brengen. De provincie stelt een koelcontainer beschikbaar, waarin de geschoten ganzen kunnen worden verzameld. Is de
2535 gedeputeerde bereid om te kijken of in Noord-Holland ook een dergelijk initiatief kan worden opgezet?

Mevrouw **Jellema** (PvdA) weet geen oplossing. Het door het CDA voorgestelde vergoeden van jagers lijkt de PvdA een foute incentive. De ene oplossing is een ander zijn verwerpelijkheid. Wie het weet
2540 mag het zeggen. Inspreker, de heer Loonen, hield een klein college over de problematiek.

Bij interruptie vraagt de heer **Zoon** (PvdD) of de PvdA er voor openstaat om hierover eens verder te praten en het onderwerp bespreekbaar te houden.

2545 Mevrouw **Jellema** (PvdA) staat open voor allerlei oplossingen. Het ei van Columbus moet nog komen.

Bij interruptie vraagt mevrouw **Koning** (CDA) of mevrouw Jellema het met haar eens is dat ganzen het voedsel opeten van de inwoners van Nederland. De telers staan wanhopig te kijken wanneer
2550 honderden hectare met bloemkool en broccoli door ganzen worden leeggegeten. Hoe kijkt de PvdA daar naar?

Mevrouw **Jellema** (PvdA) haar hart gaat uit naar boeren die schade ondervinden. Ook de PvdA ziet dat de ganzen, ondanks de aanwezigheid van foerageergebieden, naar ander gebieden trekken.
2555 Zolang er zulke grote getalen zijn, zal dat probleem niet opgelost worden.

Mevrouw **Bouhlef** (SP) deelt de mening dat het een complex probleem is. De SP is voor

2560 natuurbehoud en natuurverbetering. Er is zoveel voedsel beschikbaar. Kan men de ganzen het kwalijk nemen dat ze daar gaan zitten waar het veilig is en waar voedsel is? Afschieten is niet de oplossing. Meerdere malen heeft de SP ervoor gepleit om de ganzeneieren onvruchtbaar te maken. De mens is de grootste vernietiger van de natuur. Stikstofuitstoot moet nog verder worden teruggedrongen. Wellicht kan hier extra op worden ingezet. Bij het opzetten van een beheersplan moet de visie van natuurbeheerders worden meegenomen. Daar is ook al een stap te winnen.

2565 De heer **Klein** (CU) begrijpt de vertwijfeling van mevrouw Jellema. Het is goed dat de PvdD dit onderwerp heeft geagendeerd. Na het lezen van de brief die het Faunabeheerplan vergezelde is de indruk die ontstaat dat het college een rommeltje heeft gemaakt van het ganzendossier. De Provincie heeft alleen maar achteruit geboerd, sinds het coalitieakkoord is gepresenteerd. De eenzijdige verhoging van het eigen risico pakte desastreus uit voor het draagvlak. Het heeft
2570 ertoe geleid dat er nu geen unaniem besluit ligt van de Faunabeheereenheid. Het advies uit het MARV ganzenrapport, over gecoördineerd beheer is nog onvoldoende van de grond gekomen. Dierenbescherming stelt dat er geen budget beschikbaar is gesteld om wering, ver- en bejaging zo diervriendelijk mogelijk en effectief in te zetten. De doelen van de populatiereductie zijn onmogelijk omdat er geen gecoördineerd plan is. Hoe gaan Gedeputeerde Staten deze ravage
2575 oplossen? Gaat de provincie werk maken van het gecoördineerd beheer?

De heer **De Wit** (VVD) zegt dat het onderwerp velen bezighoudt. Er ligt een ganzenbeheerplan met doelen. Het streven is om schade te verminderen en populaties naar streefstanden terug te dringen. De VVD is kritisch op het volgen van de uitvoering van het beheerplan. De fractie verwacht
2580 op zijn minst dat de Provincie continu in open gesprek blijft met de uitvoerders in de FBE. Mogelijk kan het college rugdekking geven op het gebied van innovatie en het gesprek aangaan om te bespreken wat er mogelijk is.

Door een spreker werd gewezen op foerageergebieden. Er zijn foerageergebieden in Noord-Holland. Er ligt een pakket aan maatregelen, waarvan onder meer foerageergebieden onderdeel
2585 uitmaken. De zorg van de heer De Wit is, dat Noord-Holland straks meer een foerageergebied is voor ganzen dan voor haar inwoners. De verwachting van de VVD is nog altijd dat schades en populaties omlaag gaan. De fractie niet doof voor de kritiek die er is op het huidige beheerplan. Derhalve verwacht de VVD continue een open dialoog tussen FBE en Provincie om binnen de kaders die er liggen het maximale te doen om in de praktijk uitvoering te geven aan de ambities.

2590 Mevrouw **Strens** (D66) zegt dat in ganzendossier steeds moet worden gezocht naar een goede balans tussen bescherming aan de ene kant en beheer aan de andere kant. Het goedgekeurde Faunabeheerplan voldoet aan de kaders, zoals gesteld in de brief van Gedeputeerde Staten. De inzet moet, wat D66 betreft, met name gericht zijn op slimme gebiedsinrichting en preventie
2595 voordat als uiterste preventie afschot wordt toegepast. Dierenbescherming, –in deze provincie geen onderdeel van de FBE–, geeft in een schriftelijke reactie aan dat Dierenbescherming graag ziet dat de Provincie financieel diervriendelijke maatregelen ondersteunt. Betekent dit dat als er meer middelen zouden zijn er meer inzet kan worden op andere dan diervriendelijke maatregelen? Is het nieuwe MARV rapport ‘Ganzen zonder grenzen’ van mei 2021 in IPO-verband besproken?
2600 Geeft het rapport nieuwe inzichten en aanleiding om het huidige beleid bij te stellen?

Mevrouw **Er** (GL) bedankt de PvdD en de sprekers op dit punt. Ook GL heeft haar bedenkingen bij het voorliggende Faunabeheerplan. Aan de stukken is een goede brief van Dierenbescherming

2605 toegevoegd. Deze brief omvat al de bedenkingen van GL. De aanpak kan effectiever en diervriendelijker dan jagen. Naast het doden van ganzen zijn er meer duurzame oplossingen zoals inrichtingsmaatregelen, inzetten op natuurlijke predatie, meer rust in de natuurgebieden, intensiever verjagen bij schade, kruidenrijk grasland en technische innovaties. Hiervoor zou ook gekozen kunnen worden. Ook de drie insprekers kwamen met nieuwe ideeën. D66 ziet deze graag terug in het beheerplan. Kan de gedeputeerde aangeven waarom niet gekozen is voor de
2610 diervriendelijke aanpak die wordt aangedragen door Dierenbescherming? Zijn er mogelijkheden om deze aanpak alsnog in te zetten, dan wel te gaan onderzoeken?

Mevrouw **Jellema** (PvdA) vraagt om een schorsing voor een korte bespreking met haar coalitiegenoten.

2615

De **voorzitter** schorst de vergadering voor enkele minuten.

Schorsing van 16.00 uur tot 16.10 uur

2620 De **voorzitter** heropent de vergadering en geeft het woord aan mevrouw Jellema.

Mevrouw **Jellema** (PvdA) vroeg om een schorsing om ruggespraak te houden met coalitiegenoten. Dit punt is door de PvdD van de C- naar de B-agenda gegaan. Het is lastig om te doen wat wijs is en om te laten wat niet goed is.

2625

De **voorzitter** zegt dat het eenieder vrij staat om een schorsing aan te vragen.

Gedeputeerde **Rommel** stelt voorop dat het een lastig dossier is. Het is goed dat het regelmatig op de agenda staat. De gedeputeerde bedankt voor ieders inbreng. Het gaat om de sociale en de
2630 politieke gevoelens en die van de grondeigenaren. Niemand heeft de wijsheid in pacht. Het is bij wet geregeld dat er een Faunabeheereenheid is. De eenheid is samengesteld uit grondeigenaren. Die grondeigenaren bepalen de uitvoering van het ganzenbeheerplan. Ze stellen het samen vast. Helaas sloot zich geen dierenwelzijnsorganisatie aan. Daar is wel gelegenheid toe. In de Omgevingsverordening is vastgesteld dat in de komende beheerplannen de inbreng van de
2635 verschillende dierenwelzijnsorganisaties aan het Faunabeheerplan gehecht zullen worden.

De vraag vanuit de PvdD is om het ganzenbeheer bespreekbaar te houden. De gedeputeerde is daartoe bereid. Als gemeenten met zienswijzen komen dan wil ze daarover praten. Binnen IPO-verband volgt een aantal momenten waarop over het MARW rapport, de evaluaties van
2640 de Faunabeheereenheden en **het internationale onderzoek wordt gesproken. Daarna komt het naar de commissie.**

Dit beheerplan is voor drie jaar vastgesteld. Normaal gesproken is dat zes jaar. **De gedeputeerde wil na een seizoen evalueren en de uitkomst met Provinciale Staten delen. Er worden veel onderzoeken gedaan, maar niet vanuit de Provincie. De Provincie betaalt er aan mee in IPO-**
2645 **verband. Daar zit ook innovatie in. Dergelijke onderzoeken kunnen ook eens worden geagendeerd.**

Er wordt gebruik gemaakt van drones. Het CDA informeerde naar een vergoeding per geschoten gans en een koelcontainer. De gedeputeerde verwijst naar de brief betreffende fauna- en ganzenschade. Daarin staat dat Provincie Noord-Holland bereid is om initiatieven te ondersteunen om een plan voor te leggen voor kostendekkende afzet.

2650 Gecoördineerd beheer zit in de wet voor de agrarische gronden. Vanuit de Provincie wordt het nu toegestaan om het gecoördineerd beheer in natuurgebieden uit te voeren. De FBE krijgt daartoe middelen beschikbaar gesteld vanuit de Provincie.

Tweede termijn:

2655

De heer **Zoon** (PvdD) is benieuwd waarom de ene teler wel en de andere teler geen last heeft van ganzen. Als daarover meer bekend zou zijn, ligt daar mogelijk ook de oplossing.

2660 De tendens vanuit deze commissie is dat dit huidige plan niet voldoende is. De PvdD zou de gedeputeerde willen vragen om voorlopig geen ontheffing af te geven voor afschot en vergassing en met een verdiepingsslag te komen. Er liggen al veel onderzoeken. Het is nu tijd om daar een extra laag overheen te leggen.

2665 Namens de PvdD kondigt de heer Zoon aan dat bij de begroting twee punten zullen worden ingebracht om de schadevergoeding voor agrariërs met volle grond gewassen te verhogen en aan te sturen op onderzoek naar niet dodelijke verjaging. Bij de Omgevingsverordening 2022 wil de PvdD dat gekeken wordt of het mogelijk is om plekken aan te wijzen waar ganzen jaarrond welkom zijn.

2670 Mevrouw **Koning** (CDA) zegt dat het CDA er geen voorstander van is om nu geen ontheffingen te verlenen. Het probleem wordt dan alleen maar groter. De fractie ziet verbeteringsmogelijkheden in het plan, maar er moeten op dit moment wel ontheffingen worden verleend.

Mevrouw **Bouhlef** (SP) sluit zich aan bij het verzoek van de PvdD om geen ontheffingen te verlenen. Mogelijk kan het voedselaanbod voor ganzen worden verminderd?

2675 Mevrouw **Strens** (D66) heeft een vraag over de reactie van Dierenbescherming over diervriendelijke maatregelen. Is dat een financiële kwestie of zijn daar andere ideeën over?

2680 Mevrouw **Jellema** (PvdA) vraagt hoe de gedeputeerde een dergelijke brief van Dierenbescherming leest, als Dierenbescherming om welke reden dan ook, niet in een Faunabeheereenheid gaat zitten. Niemand heeft een oplossing en niemand komt tot een nadere oplossing. Hoelang blijven we in dit niemandsland?

2685 De heer **De Wit** (VVD) zou nu niet willen tornen aan elementen in het Faunabeheerplan, omdat deze commissie toch minder expertise bezit dan de mensen van een Faunabeheereenheid, die hebben bijgedragen aan de totstandkoming van het plan. De VVD ziet wel dat in deze commissie de brede zorg leeft of de ambities en maatregelen tot het gewenste resultaat gaan leiden. De VVD is blij dat over een jaar een eerste evaluatie volgt. Het is aan Provinciale Staten om met open vizier alsdan het gesprek te gaan voeren om te beoordelen hoe de mensen, die grote hinder ondervinden van de ganzen, kunnen worden geholpen.

2690

De heer **Klein** (CU) vraagt om meer toelichting over het feit dat het gecoördineerd beheer niet voor agrariërs wordt betaald, maar wel voor natuurorganisaties.

In de brief worden harde woorden gesproken over niet nagekomen afspraken en geld dat niet is betaald, terwijl dat wel beloofd was.

2695 Het MARV rapport 2019 zette juist in op een integrale aanpak. Dit lijkt niet van de grond te zijn

gekomen. Het is verstandig om een stap terug te doen en tot een integraal plan te komen. Het breed gedragen gevoel is dat we vast zitten in dit dossier.

2700 Bij interruptie vraagt mevrouw **Jellema** (PvdA) of de CU wederhoor van de gedeputeerde wenst over de betreffende brief. Om nu alleen af te gaan op wat een faunabeheereenheid schrijft dat is mogelijk wat eenzijdig.

2705 De heer **Klein** (CU) constateert dat in het MARV adviesrapport staat aangegeven dat moet worden gewerkt aan een integraal plan. De heer Klein stelt voor om voor het volgende Faunabeheerplan een stap terug te doen en met een andere aanpak te komen dan alleen het bijsturen met een maand extra winterrust. Het voorstel van de PvdD om nu geen ontheffingen te verlenen, kan de CU niet steunen. De lopende zaken moeten gewoon worden geregeld. Het voorstel voor een verlaging van het eigen risico en het onderzoek ziet de CU met interesse tegemoet.

2710 Mevrouw **Er** (GL) vraagt de gedeputeerde om het gevoel wat hier heerst mee te nemen in de evaluatie. In de toekomst kan worden gekeken hoe organisaties beter kunnen worden betrokken.

2715 Gedeputeerde **Rommel** zal zeker wat doen met de bijdragen die de commissieleden in eerste termijn leverden. Bij de evaluatie kan de integrale aanpak worden meegenomen. Provincie Noord-Holland betaalt aan BIJ12 om uit te zoeken wat mogelijk is. Heel veel personen zijn hiermee bezig. De gedeputeerde betreurt het dat dierenwelzijnsorganisaties niet in de FBE zitten, al begrijpt ze dat ook wel. Ze hebben andere belangen. Gedeputeerde Zaal –en eerder gedeputeerde Pels– vroegen mensen om deel te nemen aan de FBE. Soms ontbreekt het aan menskracht en soms kijkt men liever vanaf de zijlijn mee. In de verordening is opgenomen dat de inbreng, ook van
2720 Dierenbescherming, aan het toekomstige plan zal worden gehecht. De uitnodiging vanuit de FBE om aan te sluiten, blijft staan.

Met het geven van ontheffingen wordt doorgegaan. Dit plan is goedgekeurd. FBE is de uitvoeringsorganisatie en heeft de taak om hieruit te komen. De gedeputeerde herkent niet dat er zaken zijn misgegaan en dat er niet goed geluisterd is. Zij zegt toe daarnaar te zullen kijken. De
2725 gedeputeerde komt erop terug. Ze had veel overleg met verschillende partijen in de FBE om gezamenlijk te komen tot een werkzaam plan. Landelijk gezien wordt dat niet altijd gedaan. De gedeputeerde is regelmatig in overleg met de voorzitter van de FBE en partijen in andere gremia. Ze heeft er echt aandacht voor. Helaas kan zij het ook niet in een keer oplossen.

2730 Bij interruptie merkt de heer Zoon (PvdD) op dat de FBE ook degene is die het plan schrijft. De FBE geeft daarbij aan niet over de innovaties te gaan. Hoe reflecteert de gedeputeerde daar op?

2735 Gedeputeerde **Rommel** legt uit dat de FBE een eigen plan schrijft. De grondeigenaren spreken daar gezamenlijk over. De provincies betalen via BIJ12 mee aan innovaties. De provincies willen dat wordt bijgebleven op het gebied van innovatie. Zij willen ook weten welke oplossingen mogelijk zijn en wat daarvoor nodig is. Dé oplossing is er nog niet. De gedeputeerde is benieuwd naar de evaluatie.

2740 Bij interruptie vraagt de heer **Klein** (CU) of de gedeputeerde kan toezeggen dat de voor de uitvoering van het gecoördineerd beheer benodigde middelen in de begroting van 2020 en de jaren daarna zullen worden opgenomen.

Gedeputeerde **Rommel** antwoordt dat de FBE middelen heeft, ook voor het gecoördineerd beheer. Dat bedrag zit in het bedrag van 1,2 miljoen euro.

2745

De voorzitter constateert dat verdere rapporten nog worden besproken en dat er een evaluatie op stapel staat. Ze vraagt de gedeputeerde naar een planning.

2750

Gedeputeerde Rommel zegt dat de evaluatie over een jaar komt. De rapporten zullen daarvoor al naar de Staten komen.

De **voorzitter** rondt de behandeling van dit agendapunt af en schorst de vergadering voor enkele minuten.

2755

Schorsing van 16.34 tot 16.37 uur

De fracties van Forum voor Democratie en PVV zijn niet meer aanwezig.

15.b.1 Aanvraag Uitvoeringsprogramma Natuur Noord-Holland 2021–2023

15.b.2 Programma Natuur, aanvullende stukken voor commissie NLG

2760

De **voorzitter** heropent de vergadering. Onderhavig onderwerp was aanvankelijk geagendeerd voor de vorige commissievergadering, maar is doorgeschoven naar heden. De voorzitter geeft het woord aan de commissieleden voor hun inbreng in eerste termijn.

2765

Eerste termijn

2770

De heer **Cardol** (GL) merkt op dat herstelmaatregelen voor de natuur blijkbaar een makkelijke kant van de stikstofaanpak vormen. Met de PAS zijn echte maatregelen jarenlang afgekocht met desastreuze gevolgen. Ook nu nog is de landelijke aanpak van de stikstofproblematiek halfslachtig en volstrekt onvoldoende. Dit is funest voor de natuur. Het houdt de maatschappij in een verstikkende verwurging en is voor alle partijen, zeker ook voor de boeren, een bron van onrust en onzekerheid. Dat gezegd hebbende, is het natuurlijk wel goed dat er nu extra geld komt voor kwaliteitsverbetering van natuurgebieden, hydrologische maatregelen en versnelling van de verwerving. GroenLinks is blij dat in het pakket ook wordt gekeken naar nieuwe rollen en verdienmodellen voor boeren. Het is heel goed om natuurverbetering en landbouwtransitie in samenhang te bekijken, met extra aandacht voor de overgangsgebieden, zoals de binnenduinrand en de veengebieden.

2775

2780

Het Uitvoeringsprogramma is in goed overleg met de natuurorganisaties in het veld tot stand gekomen. De uitvoering zal echter lang niet altijd eenvoudig zijn, want handen zijn momenteel schaars en kostbaar. De heer Cardol heeft nog de navolgende vragen en opmerkingen richting de gedeputeerde.

2785

- Ten eerste is het altijd verleidelijk om extra geld te gebruiken voor het stoppen van gaten in de begroting. Hoe wordt dit voorkomen, zowel bij de natuurorganisaties als bij de provincie zelf?
- Nieuwe investeringen leiden vaak tot hogere beheerkosten. Een keer plaggen kan nuttig zijn, maar hoe wordt voorkomen dat een gebied binnen de kortste keren weer dichtgroeit onder de

regen van stikstof? Houdt de gedeputeerde rekening met hogere beheerkosten in de toekomst? Hoe kan de provincie zich daarop voorbereiden, zowel financieel als organisatorisch?

- 2790 – Er wordt nu begonnen met de eerste tranche. GroenLinks roept echter op om de komende jaren ook te gebruiken voor het voorbereiden van een integraal plan voor de volgende tranche, met mogelijk nog meer samenhang tussen de verschillende opgaven en sectoren, aandacht voor de groeiende kosten van het beheer en een intensivering van de gebiedsgerichte aanpak, waarin ook burgers een stem krijgen. De heer Cardol wijst in dit kader op het goede voorbeeld van de natuurenquête in Zuid-Kennemerland. Het zou echter nog beter zijn als burgers een
- 2795 structurele plek krijgen in een gebiedsproces.

De heer **Zoon** (PvdD) vindt het zuur dat €44 miljoen wordt uitgetrokken voor herstelmaatregelen van iets wat de provincie de afgelopen jaren zelf heeft laten gebeuren, zonder dat er zicht is op een structurele aanpak. Hij licht er twee punten uit.

- 2800 – De bossencompensatie houdt zijns inziens in dat er eerst met geld bossen worden gekapt, waarna deze vervolgens met geld weer worden aangeplant. Het is goed dat er ook naar gemeenten wordt gekeken. De provincie moet daarin wel kritisch zijn. Gemeenten moeten het niet zien als een compensatie voor bomen die zij gekapt hebben.
- 2805 – De Partij voor de Dieren wordt enthousiast van een zone rondom Natura2000-gebieden. Zij denkt dan aan de transitie van intensieve landbouw, maar vooral ook aan giftige grondbollen, zeker rond de binnenduinrand. De partij wordt graag op de hoogte gehouden.

Mevrouw **Bouhlef** (SP) merkt op daar haar fractie achter de aanvraag kan staan. Zij heeft echter nog twee opmerkingen. De SP vindt het goed om maatregelen als natuurherstel in kwetsbare Natura2000-gebieden te realiseren. Een nog belangrijkere maatregel is echter het opheffen van ammoniakuitstoot en stikstofdioxide-uitstoot. De provincie moet ervoor zorgen dat veehouderijen

2810 worden uitgekocht of dat hun vergunningen worden ingetrokken. Industriële piekbelasters, zoals OLAM, Tata en de biomassacentrales, moeten ver van natuurgebieden komen te liggen. De provincie kan er natuurlijk ook voor zorgen dat industriële piekbelasters vrij van stikstofuitstoot worden door betere natuurvergunningen waaraan zij dan ook moeten voldoen.

2815 Op de technische vragen van de SP, voorafgaand aan de commissie NLG van 30 augustus jl., antwoordde gedeputeerde met betrekking tot de boskap en de herplant als volgt: *"Er is niet bepaald welke boskap exact wordt gecompenseerd in de uitvoeringsperiode van de eerste fase Programma natuur."*

2820 De heer **De Wit** (VVD) zoekt naar bevestiging op een bepaald punt in algemene zin. Heeft hij het goed begrepen dat de SP er voorstander van is om verworven burgerrechten, door de overheid verschaft, eenzijdig in te trekken? Is dit correct en geldt dit ook op andere onderwerpen waarbij burgers rechten kunnen ontleen aan besluiten van de overheid?

2825 Mevrouw **Bouhlef** (SP) vraagt of de heer De Wit zijn vraag in wat toegankelijker termen zou willen verwoorden.

2830 De heer **De Wit** (VVD) heeft mevrouw Bouhlef zo begrepen dat zij vergunningen -- dit zijn rechtmatig verkregen documenten c.q. rechten van de overheid aan bedrijven -- wil afpakken. Hij vraagt mevrouw Bouhlef derhalve of zij dat op andere beleidsterreinen ook zou willen doen.

2835 Mevrouw **Bouhlef** (SP) meent dat de provincie moet streven naar vergunningsrechten waarvan iedereen voordelen trekt. Een bedrijf als Tata krijgt momenteel heel gemakkelijk een vergunning, maar is hartstikke vuil. De SP meent dat hier als eerste naar gekeken dient te worden.

2840 Mevrouw Bouhlef vervolgt haar inbreng en vraagt welke boskap exact wordt gecompenseerd? Graag verneemt de SP deze informatie alsnog, opdat zij kan controleren of de herplantplicht goed wordt nageleefd.

Mevrouw **Koning-Hoeve** vraagt of GS de voorstellen al hebben ingediend bij het Rijk. Alsdan is de reactie van de commissie immers mosterd na de maaltijd. Of ziet mevrouw Koning-Hoeve dit verkeerd? Hoe zit het procedureel in elkaar?

2845 Wat betreft het herstel en de verbetering van natuur zijn de hydrologische maatregelen in natuurgebieden wat het CDA betreft prima. Hetgeen echter vermeld staat onder punt 3 ten aanzien van de binnenduinrand en Laag Holland beschouwt het CDA als zorgelijke processen. Om deze tot een goed einde te brengen, is heel veel overleg nodig met de bedrijven en inwoners.

2850 Het CDA heeft moeite met de aanleg van bufferzones rondom natuurgebieden. Feitelijk worden dit weer extra natuurranden. De bufferzones kunnen ook in de natuurgebieden aangelegd worden als overgangszone. In het natuurgebied kunnen namelijk verschillende beheertypen voorkomen. Het CDA verzoekt GS om dit als optie mee te nemen. De fractie wil derhalve geen inzet op extra bufferzones buiten natuurgebieden. Het behoud van agrarische gronden is namelijk ook erg
2855 belangrijk in verband met de enorme vraag naar grond en de voedseltransitie. Het CDA stelt voor om eerst het NNN af te ronden, woningen te bouwen en de overige gronden voor landbouw te behouden. Er moet niet nu al gepraat worden over de aanleg van bufferzones en nieuwe natuurgebieden. Er zijn op dit moment andere prioriteiten.

2860 Mevrouw Koning-Hoeve verwijst naar de tweede fase van onderhavig proces vanaf 2024. In het tweede document las zij dat de Staten verzocht wordt om hiervoor input te leveren. Mevrouw Koning-Hoeve zag het echter te laat waardoor zij een en ander niet meer kon uitzoeken. Kan de input eventueel ook nog schriftelijk worden aangeleverd?

2865 Mevrouw **Strens** (D66) is verheugd dat de aanvraag voor de Rijksregeling, die in samenspraak met de TBO's en natuurorganisaties tot stand is gekomen, is goedgekeurd en dat er €43 miljoen richting de provincie komt. Het rapport ter onderbouwing bij deze aanvraag laat nogmaals duidelijk zien dat de Natura2000-gebieden in Noord-Holland er niet goed voorstaan en dat het werken aan natuurherstel hard nodig is. D66 heeft naar aanleiding van het stuk nog een tweetal
2870 vragen en opmerkingen.

2875 Er is veel geld beschikbaar voor natuurherstel, niet alleen vanuit het Rijk, maar ook vanuit de eigen provinciale middelen. Er wordt gewerkt aan de NNN-realisatiestrategie, de Bossenstrategie, het Uitvoeringsprogramma Natuur, Masterplan biodiversiteit et cetera. Het zou mevrouw Strens helpen om een keer een goed overzicht te krijgen van alle verschillende programma's die natuurherstel in den brede ten doel hebben. Daarmee kan inzichtelijk worden gemaakt waar welke middelen zitten en met welke looptijd. Hoe zorgt de provincie immers dat er focus en sturing op wordt gehouden

- teneinde het geld ook daadwerkelijk goed te besteden en de doelen te behalen? In de gebiedsgerichte aanpak werken veel partijen integraal met meerdere financieringsbronnen en
2880 opgaven aan diverse doelen. Is het haalbaar om deze €43 miljoen en de andere miljoenen ook daadwerkelijk tot besteding te brengen om daarmee het gewenste natuurherstel te bewerkstelligen? PS zouden graag goed op de hoogte worden gesteld, opdat de voortgang kan worden geborgd.
- 2885 In de aanvraag wordt een tweetal maatregelen genoemd. De D66-fractie is blij te zien dat er zo nadrukkelijk wordt ingezet op de binnenduinrand. Wat haar betreft zijn er kansen om niet alleen de natuur, maar ook het landschap te versterken. In tegenstelling tot het CDA is D66 juist heel blij dat de overgangsgebieden rondom de natuurgebieden onderdeel van de aanvraag uitmaken.
- 2890 De heer **De Wit** (VVD) geeft aan dat het halen van Natura2000-doelstellingen voor de VVD het doel is in deze stikstofproblematiek. De fractie meent dat hiertoe drie routes belangrijk zijn:
- Het verminderen van de stikstofdepositie;
 - Het krachtig en structureel op orde hebben van het natuurbeheer;
 - Het watermanagement in de diverse gebieden waarover wordt gesproken.
- 2895 Wat de VVD betreft gaat de aanvraag met name over natuurontwikkeling, dus niet eens zozeer over beheer. In die zin sluit de heer De Wit helemaal aan bij de vragen bij de collega van GroenLinks over wat het betekent voor het langjarig natuurbeheer, alsook, in mindere mate, voor zover hij dit kan vermoeden, op de vermindering van depositie. Op dat punt is echt nog wel winst te behalen. Onderhavige aanvraag is heel erg ingestoken vanuit de natuurorganisaties. Op zich is daar niets
2900 mis mee. De VVD meent echter dat er breder gekeken kan worden, ook naar de economische sectoren, wat betreft kansen voor het verminderen van de stikstofdepositie. Voor de tweede tranche ziet de VVD een manier voor zich waarbij de provincie bedrijven uitdaagt om ook vanuit de economische kant met projecten te komen die bijdragen aan de drie routes die de heer De Wit
2905 zojuist schetste, en te kijken hoe hun creativiteit en kennis kunnen worden benut om voor het gezamenlijke probleem tot een oplossingen te komen. De heer De Wit ziet dit te weinig terug in deze batch met aanvragen. Hij vindt het echter echt van belang voor de volgende die er ongetwijfeld gaat komen. De creativiteit van het veld moet worden benut. De heer De Wit is blij dat er in ieder geval voor Laag Holland, waarbij een project is opgenomen in het kader van innovatieve technieken in de landbouw, een goed begin is gemaakt. Er is echter nog zeker niet het gewenste
2910 resultaat.
- De heer De Wit is voorts nieuwsgierig naar de kosteneffectiviteit van alle maatregelen. Moet er nu een pot geld aan allerlei natuurorganisaties worden gegeven? Of kan de provincie de gelden beter investeren in enige verduurzaming van het bedrijfsleven? De heer De Wit heeft zojuist zijn
2915 verwachtingen uitgesproken over wat er aan de economische kant van het verhaal kan worden gedaan. Hij mist het inzichtelijk maken van de besteding van het belastinggeld. Als de heer De Wit minister zou zijn en zich zou moeten verantwoorden over een omvangrijk pakket aan maatregelen dat wordt genomen en geld dat erbij hoort, zou hij toch willen weten hoe effectief iets is. Hij roept het college derhalve op om dat boven water te krijgen, zodat men ook weet dat het geld op de
2920 beste manier wordt ingezet. Dit is de heer De Wit thans immers onduidelijk.
- Na beantwoording van de technische vragen op dit onderdeel heeft de heer De Wit nog een aantal vragen.

- Mogen PS de ministeriële regeling ontvangen die in de antwoorden als bijlage zijn genoemd? Deze zijn in iBabs niet terug te vinden.

2925 – Wanneer is het monitoringsprogramma waarover wordt gesproken, gereed? Welke data worden dan door wie gemonitord? De heer De Wit vindt de monitoring namelijk zeer relevant, ook om te bepalen of de provincie thans de slimste maatregelen neemt wat betreft de kosteneffectiviteit en het efficiënt bereiken van haar doelen.

Het voelt allemaal nog wat vrijblijvend als ware het een pot met geld die wordt uitgedeeld. De heer
2930 De Wit vraagt zich dan ook af wie uiteindelijk de verantwoordelijkheid draagt voor het boeken van resultaten met al deze projecten. Kan de gedeputeerde daar wellicht nog op reflecteren?

Tot slot heeft de heer De Wit nog een side note. Als hij de beantwoording van de technische vragen juist heeft begrepen, valt het compenseren van bos c.q. aanplanten van bomen buiten de NNN-
2935 gebieden. Waarom kan dit niet gewoon binnen de NNN gebeuren?

Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) vraagt of de VVD voorstander is van het aanleggen van nieuwe bufferzones en nieuwe natuurgebieden?

2940 De heer **De Wit** (VVD) heeft in zijn bijdrage tijdens de vorige commissievergadering reeds iets gezegd over bepaalde zoneringen en begrenzingen. Zijns inziens vormen de Natura2000-gebieden en NNN-gebieden de basisbegrenzingen. De heer De Wit staat niet onwelwillend tegenover initiatieven buiten de natuurgebieden om te komen tot een betere omstandigheid voor de habitats in die natuurgebieden. Hij vindt echter wel dat de functies buiten de natuurgebieden leidend
2945 moeten zijn voor het maken van keuzes buiten de natuurgebieden. Het moet niet zo zijn dat er dusdanige maatregelen worden genomen dat een bedrijf buiten een natuurgebied bedrijfseconomisch niet meer kan presteren. Dat is volgens de VVD een randvoorwaarde voor het nemen van initiatieven buiten de natuurgebieden.

2950 Mevrouw **Bouhlef** (SP) vraagt zich af of, gelet op het feit dat vergunningen niet het eeuwige leven hebben, de VVD bereid is om deze te verlagen als bedrijven niets doen aan het terugbrengen van de stikstofuitstoot.

De heer **De Wit** (VVD) antwoordt dat de VVD er voorstander van is dat een voor onbepaalde tijd
2955 afgegeven vergunning ongewijzigd blijft. Als een bedrijf wil investeren en er vergunningtechnisch een verandering optreedt, is dat een uitermate goed moment om met elkaar in gesprek te gaan en de nieuwe situatie te beoordelen. De heer De Wit meent echter dat er bij ongewijzigd gebruik niet aan vergunningen gesleuteld moet worden. Sterker nog, hij vindt dat bedrijven die onder de oude regeling PAS-melder vielen, gelegaliseerd zouden moeten worden door de nationale overheid om
2960 hen bedrijfszekerheid te geven. Ze hebben immers altijd naar eer en geweten gehandeld binnen het kader dat de overheid heeft opgezet.

Mevrouw **Bouhlef** (SP) vraagt of het juist is dat wat de VVD betreft bedrijven gewoon door
2965 mogen gaan met stikstof uitstoten, al is het te vervuilend en veel te veel, omdat de vergunning nog niet afloopt?

De heer **De Wit** (VVD) hecht aan de rechtsgeldigheid van afgegeven vergunningen. Deze is ook belangrijk voor het vestigingsklimaat. Hij meent dat je als overheid niet zomaar eenzijdig een

2970 vergunning voor onbepaalde tijd moet kunnen intrekken of wijzigen. Dit zou zijns inziens echt een aantasting van het rechtsstelsel zijn.

2975 Mevrouw **Jellema** (PvdA) vindt het een mooi lijstje waarmee GS het Uitvoeringsplan willen aanvangen. Lijstjes zijn per definitie arbitrair: de een wil bovenaan beginnen en de ander onderaan. "Gewoon maar beginnen" lijkt mevrouw Jellema de beste remedie. In het lijstje van projecten komt
2980 pregnant naar voren hoezeer de provincie achter de feiten aanloopt. Er is veel herstel nodig van wat eerder verloren is gegaan door bijvoorbeeld hoge stikstofdepositie. Op het lijstje staat bijvoorbeeld vernatten waar eerder onderbemaling heeft plaatsgevonden, toepassing van steenmeel waar de mineraalhuishouding hersteld moet worden, het revitaliseren van natuur waar de natuur eerder uitgeput is geraakt, defosfatering waar de fosfaten in het verleden rijkelijk op het oppervlaktewater zijn geloodst, en het bestrijden van invasieve exoten waar mensen in het verleden onhandig met de natuur zijn omgesprongen. Het heeft de provincie allemaal niet zoveel verder geholpen.

2985 De gedeputeerde heeft op LinkedIn een berichtje geplaatst waarin zij schrijft: "*Een groot deel van mijn werk bestaat uit het afronden van het Natuurnetwerk Nederland.*" Het lijstje dat nu voorligt, lijkt mevrouw Jellema een prima begin om de kwaliteit van de natuur weer op orde te brengen. Mevrouw Jellema mist wel enigszins de verbindingsopgave tussen natuurgebieden, zoals die er in vorige Statenperioden wél waren. Wil de gedeputeerde in de tijd die in deze bestuursperiode nog rest daar ook werk van maken? Zojuist beluisterde mevrouw Jellema de "reluctance" van het CDA op
2990 het terrein van de verbindingzones. De PvdA meent dat deze juist heel hard nodig zijn. Zij roept de gedeputeerde dan ook op om hiermee door te gaan. Daarnaast zou mevrouw Jellema heel graag iets terugzien over de verbindingen van de versnippering van natuur die er in Noord-Holland nog steeds is. Kan daar met dit geld of ander geld werk van worden gemaakt?

2995 De **voorzitter** geeft het woord aan gedeputeerde Rommel voor haar beantwoording in eerste termijn.

Beantwoording door **gedeputeerde Rommel** (VVD):
Gedeputeerde Rommel stelt voorop dat zij blij is met het geld van het Rijk. De aanleiding is
3000 uiteraard niet fijn, maar het is plezierig om zo veel middelen te krijgen. In acht weken hebben de ambtenaren van Noord-Holland het programma moeten aanleveren. Gedeputeerde Rommel uit hiervoor haar complimenten. De provincies hadden het Rijk voorgesteld om de gelden te verdelen en het in Provinciefonds te stoppen. Zij willen dit heel breed besteden aan alle opgaven die er zijn. Het Rijk heeft dit vervolgens een halt toegeroepen en van de provincies geëist dat zij een specifieke
3005 uitkering aanvragen. Een specifieke uitkering betekent dat je onder een vergrootglas ligt bij het Rijk. Op vijf onderdelen moet een en ander worden aangegeven. Dit is heel goed gedaan, met plannen die er al lagen maar ook met plannen die nog komen. **Het komt allemaal terug in het Programma Natuurnetwerk 2022 (PNN), dat binnenkort ook met de Staten wordt besproken.** Hierin wordt vastgesteld hoe de provincie een en ander gaat doen. Gedeputeerde is blij met het PNN,
3010 omdat het meer overzicht geeft dan het Programma Natuurontwikkeling (PNO). Hierin is ook het overzicht van de gelden opgenomen. Gedeputeerde zal nog even goed bekijken of het helemaal voldoet aan het idee dat zij er zelf bij heeft. Zij kan zich namelijk voorstellen dat de Staten door de bomen het bos bijna niet meer zien.

3015 Voorts moet de provincie voldoen aan de compensatieplicht. Bij voorkeur wordt het buiten NNN geplaatst omdat de bomen gekapt zijn binnen het NNN. Deze mogelijkheid wordt bekeken.

De aanvraag ligt nu voor omdat gedeputeerde de Staten in aanloop naar PNN wil meenemen, maar ook omdat zij hun wil vragen om binnenkort mee te denken over de tweede tranche. Gedeputeerde
3020 vindt het heel belangrijk om daarin alle partijen mee te nemen. In de afgelopen acht weken zijn LTO en een paar maatschappelijke partijen meegenomen. In de tweede tranche wil gedeputeerde ook de Staten wat meer betrekken bij de vraag waar het geld aan wordt aangegeven.

In de richting van mevrouw Jellema (PvdA) merkt gedeputeerde op dat de verbinding van
3025 natuurgebieden zeker de aandacht heeft. Dit programma Natuur bevat allemaal kleine onderdelen en was echt bedoeld om de €44 miljoen van het Rijk te krijgen. Het PNN zal binnen het totale plaatje schetsen.

Mevrouw Strens (D66) geeft terecht aan dat het enorme uitdaging is. De provincie gaat de gebieden
3030 in, maar zij het moet het wel samen met de mensen in het gebied doen. Gedeputeerde kan hierover geen garanties geven. De provincie zet haar schouders eronder, maar het is niet eenvoudig om de focus en sturing erop te houden.

Tegen de heer De Wit (VVD) merkt gedeputeerde Rommel op dat zij de ministeriële regeling zal
3035 meesturen. De monitoring wordt in IPO-verband met de minister opgesteld. Gedeputeerde hoopt dat deze nog dit jaar plaatsvindt, maar hierover kan zij nog geen uitspraken doen.

Tegen GroenLinks geeft gedeputeerde aan dat de SPUK zeker niet vrijblijvend is. Deze is onder de
aandacht van het Rijk. Het Rijk vond het plan van Noord-Holland goed in elkaar zitten.
3040 Gedeputeerde meent dat de provincie hier trots op kan zijn.

Mevrouw Jellema (PvdA) heeft een verduidelijkende vraag. Uit de woorden van de
gedeputeerde maakt zij op dat er een Rolls-Royce voor de deur staat waar eigenlijk niet in
gereden kan worden omdat er geen geld is voor de benzine e.d. Mag een klein deel van de
3045 gelden worden aangewend voor personele inzet? Mevrouw Jellema krijgt de indruk dat het een soort luxeprobleem betreft. Er ligt een plan waar een grote groep mensen zijn schouders onder heeft gezet, maar er zijn onduidelijkheden over de uitvoering. Mevrouw Jellema vraagt of het allemaal wel gaat lukken?

Gedeputeerde Rommel antwoordt dat het plan "apparaatskosten" bevat. Het moet immers kunnen
worden uitgevoerd. Gedeputeerde Rommel is een positief ingesteld mens, dus in haar hoofd gaat
het lukken. In antwoord op de vraag van mevrouw Strens gaf gedeputeerde al aan dat er meer
mensen moeten meedenken in de gebiedsgerichte aanpak. Het betreft een hele korte periode.
3050 Binnen PNN zal er ook nog over worden gesproken. Gedeputeerde en de ambtenaren zetten hun
3055 schouders eronder. De afdeling is enorm gegroeid met heel veel goede mensen. Gedeputeerde is hier heel blij mee.

Mevrouw Bouhlef (SP) vroeg wie bepaalt wat er gecompenseerd wordt. De provincie bekijkt thans de
mogelijkheden voor boscompensatie. Zodra de locatie gevonden is, zullen GS vanzelfsprekend
3060 vertellen welke bossen daarvoor gecompenseerd worden.

De kosteneffectiviteit zit 'm in het gegeven dat de provincie "no regret"-maatregelen gaat nemen. De kosteneffectiviteit komt later ook bij de monitoring aan bod, maar de provincie is echt bezig met maatregelen die er wat toe doen.

3065

De heer **Cardol** (GL) meent nog geen reactie van gedeputeerde te hebben gehad op de stijgende beheerkosten. Het doen van investeringen leidt meestal ook tot groei in de beheerkosten. Hoe worden deze op de langere termijn gefinancierd?

3070

Gedeputeerde **Rommel** antwoordt dat de provincie bezig is om bij de terreinbeherende organisaties de beheerkosten, de SNL-vergoeding, te verhogen. Daarnaast heeft de provincie ook de agrariërs nodig voor het beheer. Voorts kan zij in overleg gaan met private partijen. Gedeputeerde spreekt dan over heel Noord-Holland.

3075

Tegen mevrouw Koning-Hoeve (CDA) merkt gedeputeerde op dat de provincie Noord-Holland geen bufferzones heeft. Er wordt wel gekeken naar bepaalde gebieden rondom de N2000-gebieden. Hierover wordt met de diverse partijen gesproken. De provincie is ook bezig om met de agrarische partijen een agrarische kaart op te stellen. Er is in Noord-Holland echter geen bufferzone of anderszins aangewezen.

3080

De **voorzitter** bedankt gedeputeerde Rommel voor haar beantwoording in eerste termijn en constateert dat er behoefte is aan een beknopte tweede termijn.

Tweede termijn

3085

De heer **De Wit** (VVD) wil twee punten meegeven. Het eerste punt heeft betrekking op een vervolgtranche die er gaat komen en het uitdagen van ondernemers om met creativiteit naar oplossingen te zoeken voor met name het verminderen van de stikstofdepositie. De heer De Wit meent dat het krachtig is om de koppeling te zoeken met andere uitdagingen. Er is vaker gesproken over "integraal beleid". De commissie is op werkbezoek geweest bij de binnenduinrand waar zich een aantal ontwikkelingen hebben voorgedaan. Toen er in juni heftige regenbuien waren, hebben een aantal boeren aangegeven dat zij nergens last van hadden als gevolg van enkele aanpassingen in het gebied waardoor het water snel wegstroomt. Het kan ook positief werken. De heer De Wit roept gedeputeerde op om dit uit te dragen teneinde ook draagvlak te creëren. Leg de vraag derhalve ook neer bij de mensen die er belang bij hebben dat erin geïnvesteerd wordt.

3090

3095

Tot slot meent de heer de Wit dat vermeden moet worden dat de hele natuurontwikkeltant, met alle bestedingen van het vele geld, een soort spel zonder neten worden voor de natuurorganisaties en dat er dan vervolgens aan bedrijven moet worden gevraagd om te investeren in het verminderen van hun stikstofemissie, deels ook voor eigen rekening. De heer De Wit zou dit een ongelijk speelveld vinden. Er mogen derhalve best stevige afspraken worden gemaakt over de verwachtingen rond de besteding van het geld.

3100

3105

Mevrouw **Strens** (D66) bedankt gedeputeerde voor de toezegging dat de Staten een mooi overzicht met gelden krijgen.

Voorts heeft mevrouw Strens nog een reflectie op de opmerking van gedeputeerde over de haalbaarheid. De provincie staat voor een enorme opgave. Gelukkig zit er een hele batterij aan kundige mensen die er met veel enthousiasme en energie aan werken. Mochten er zaken zijn die vanuit PS komen, dan is het belangrijk om goed met elkaar in gesprek te blijven teneinde de
3110 opgave te kunnen realiseren.

De **voorzitter** geeft het woord aan gedeputeerde Rommel voor haar beantwoording.

3115 Beantwoording door gedeputeerde **Rommel** (VVD):
Gedeputeerde Rommel bedankt mevrouw Strens voor het aanbod. In antwoord op de vraag van de heer De Wit merkt gedeputeerde op zij van de week tegen het Rijk en nog een aantal bestuurders nog heeft gezegd dat "integraliteit" haar middle name is geworden. Het zit dus zeker goed.

3120 De **voorzitter** rondt het agendapunt af.

15.c Afdoeningsvoorstel Motie 149–2020 bescherming bedreigde diersoorten

3125 De **voorzitter** merkt op dat ter invulling van deze motie GS de onderbouwing van de nieuwe rode lijst zoogdieren hebben bestudeerd, met de vraag of het huidige beleid en de regelgeving voor soortenbescherming debet zijn aan de geconcentreerde achteruitgang van de populaties hazen en konijnen. De conclusie hieruit is dat er geen aanleiding is om het beleid ter bescherming van de
3130 soorten en de daaraan gerelateerde regelgeving aan te passen. Het voorstel is om de motie als afgedaan te beschouwen. De voorzitter vraagt of de commissieleden hierover het woord willen voeren. Zij geeft als eerste het woord aan de indiener, mevrouw Strens (D66).

Mevrouw **Strens** (D66) heeft twee vragen.

- 3135 – In de brief is te lezen dat LNV op dit moment nog onderzoek laat doen of het blijven toestaan van de jacht de instandhouding van hazen en konijnen nadelig beïnvloedt. Als uit het onderzoek blijkt dat dit inderdaad het geval is, zouden de provinciale regels dan alsnog moeten worden aangepast?
- 3140 – De brief stelt daarnaast dat er geen aanwijzingen zijn dat ruimtelijke ingrepen een oorzaak zijn voor de achteruitgang van de soorten. Achteruitgang kan wel verklaard worden door onder meer de stikstofneerslag (konijn) en de inrichting van het landelijk gebied (haas). Geeft dit dan aanleiding om andere maatregelen te treffen in het kader van de provinciale verantwoordelijkheid voor actieve soortenbescherming?

Mevrouw **Er** (GL) sluit zich aan bij de twee vragen van D66. Zij heeft nog een eigen toevoeging.
3145 Volgens de brief worden er jachtontheffingen verleend voor jacht in specifieke situaties, op kleine schaal en perceelgebonden, wanneer beschikbare generieke manieren niet kunnen worden toegepast. Gaat de OD hier goed mee om en wordt inderdaad altijd de staat van instandhouding in de afweging betrokken?

De heer **Zoon** (PvdD) sluit zich aan bij de vragen van D66. De Partij voor de Dieren schrikt ervan dat
3150 hazen en konijnen bedreigingscategorie "gevoelig" hebben gekregen, vooral omdat het typisch Noord-Hollandse dieren betreft. De ingreep heeft de menselijke oorzaak dat de dieren deze status

hebben gekregen en dat de jacht de onnodige duw in de rug is van deze soorten. De Partij voor de Dieren komt dan ook tot andere conclusies dan GS.

3155 De **voorzitter** geeft het woord aan gedeputeerde Rommel voor haar beantwoording.

Beantwoording door gedeputeerde **Rommel** (VVD):

Gedeputeerde Rommel geeft in de richting van D66 aan dat de jacht Rijksbeleid is. Het Rijk zal het beleid erop aanpassen of vaststellen. De provincie heeft daarin te volgen.

3160 Zoals in de brief ook staat vermeld, betreft het actieve soortenbescherming van de provincie.

Tegen GroenLinks geeft gedeputeerde aan dat de OD goed omgaat met jachtontheffingen verleend voor de jacht in specifieke situaties. De staat van instandhouding wordt hierin meegenomen.

3165 De **voorzitter** informeert of de motie volgens de Partij voor de Dieren kan worden afgedaan.

De heer **Zoon** (PvdD) antwoordt dat de motie als afgedaan kan worden beschouwd, maar dat zij wel tot een andere conclusie komt dan GS.

3170 De **voorzitter** concludeert dat de motie als afgedaan kan worden beschouwd, hetgeen zal worden doorgegeven aan het Presidium.

15.d Afdoeningsvoorstel Motie 92–2019 groencertificaten.

3175 De **voorzitter** geeft als eerste het woord aan de indieners van de motie.

Mevrouw **Strens** (D66) geeft aan dat ondanks de conclusie dat de provincie zelf wellicht niet de meeste geëigende partij is om het uitgeven groencertificaten te ondersteunen, zij nog wel een aantal opmerkingen heeft over onderhavige brief. Deze is wat D66 betreft wat negatief en eenzijdig ingestoken. Ten eerste zijn er in de brief twijfels over de vraag of burgers en bedrijven de groencertificaten wel zien zitten. Landschap Noord-Holland is in augustus 2020 bijvoorbeeld een campagne gestart om geld in te zamelen voor nieuwe natuur. Het is mogelijk om te investeren in vierkante meters. Er is al ruim €4,5 ton opgehaald. Waarom worden dergelijke voorbeelden niet in de brief genoemd?

3185 Bij het Platform CO₂-neutraal kunnen CO₂-certificaten worden gekocht. Een van de projecten waaraan een bijdrage kan worden geleverd, betreft het Westzijderveld. Dit is de allereerste natuurlocatie waaraan een goedkeuring is verleend om met de valuta voor veenmethode te werken. initiatiefnemers zijn Staatbosbeheer en de Natuur- en Milieufederatie. Ook dit voorbeeld wordt niet genoemd. In de brief stond evenmin iets over de extra middelen die je met de groencertificaten eventueel binnen zou kunnen halen. De middelen voor natuur zijn misschien niet de grootste opgave voor Noord-Holland, maar ook dat zou genoemd kunnen worden. Het is ook mogelijk om de TBO's een soort natuurfonds in te zetten. Is daarover nagedacht?

3195 Hoewel het onderwerp reeds voor het aantreden van de huidige DENK-fractie uitgebreid besproken is, wil de heer **Mangal** (DENK) toch wijzen op de datacenterstrategie. Groencertificaten of "certificaten van oorsprong", zoals ze nu worden genoemd, bestaan in verschillende gradaties. Hoe

3200 groen zijn deze? Het zou mooi zijn als bedrijven de certificaten rechtstreeks zouden kunnen kopen van producenten van volledig groene stroom en zo daadwerkelijk bijdragen aan investeringen in
3205 nog meer groene stroom. Maar helaas werkt het niet zo. Dit baart de heer Mangal zorgen. Hij ziet de handelaren, zoals banken en multinationals, al in hun handen wrijven, net zoals ze dat deden bij de credit default swaps en de CO₂-emissierechten. Er wordt geld gemaakt op de groene productie van stroom zonder dat er een groen elektron bijkomt, en de winst verdwijnt in de zakken van de beurshandelaren, vermogende particulieren en banken. Voorts is er geen enkele besparing geweest
3210 op CO₂ toen de prijzen van de certificaten tot recordhoogte stegen. Wellicht kan de gedeputeerde nogmaals uitleggen hoe de winst en meerwaarde op de verhandelbare groencertificaten zullen leiden tot een hefboom waarbij meer groene energie kan worden opgewekt en ontwikkeld in plaats van dat deze verdwijnen in de zakken van een particuliere handelaar.

3210 De **voorzitter** geeft het woord aan gedeputeerde Rommel voor haar beantwoording.

Beantwoording door gedeputeerde **Rommel** (VVD):

3215 Mevrouw Strens noemt een aantal mooie voorbeelden, zoals het initiatief van het Landschap Noord-Holland. Voor €7,50 kun je een vierkante meter kopen en er is al voor 61.000 vierkante meters opgehaald. Het is goed dat deze mooie initiatieven bestaan.

3220 De provincie kijkt eveneens naar voorbeelden als het Platform CO₂-neutraal. In het vorige overleg is echter ook al gezegd dat de provincie haar handen nodig heeft voor de uitvoering van de natuur. Gedeputeerde vindt het heel mooie initiatieven, maar de provincie heeft niet de specialisten in huis om de groencertificaten te maken. De provincie kan wel uiten dat zij het positief ondersteunt, maar zij haalt het niet in huis.

3225 Op de vraag van de heer Mangal (DENK) moet gedeputeerde het antwoord schuldig blijven. Zij kan er wel naar kijken en of het in haar portefeuille ligt, maar op dit moment heeft zij het antwoord niet.

De **voorzitter** bedankt gedeputeerde voor haar beantwoording en constateert dat er geen behoefte is aan een tweede termijn.

3230 Zij concludeert dat de motie als afgedaan kan worden beschouwd. Deze wordt derhalve eveneens toegevoegd aan de lijst met afgedane moties richting het Presidium.

16. Rondvraag gedeputeerde Rommel

Er zijn vooraf geen rondvragen aangemeld voor de portefeuille van gedeputeerde Loggen.

3235 22. Sluiting

De **voorzitter** dankt alle aanwezigen voor hun bijdrage en interesse, en sluit de vergadering om 17.28 uur.

3240 De eerstvolgende vergadering van de commissie NLG vindt plaats op maandag 25 oktober a.s.